

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Педагогічний інститут

Каптур Галина Антонівна

«Сучасна українська мова з практикумом»
(тестові завдання для поточного контролю знань студентів
напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта»)

УДК 811.161.2 (076)

ББК 81.2 УКР–9

К 20

Каптур Г. А. «Сучасна українська мова з практикумом» (тестові завдання для поточного контролю знань студентів напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта»). – Луцьк : ПВД «Твердиня», 2014. – 132 с.

Розробник:

Каптур Г. А. - кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології та методики початкової освіти педагогічного інституту Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Рецензент:

Пріма Р. М. - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки педагогічного інституту Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Ухвалено на засіданні кафедри філології та методики початкової освіти

(Протокол № 10 від 15.05.2013 р.)

Ухвалено науково-методичною комісією педагогічного інституту Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

(Протокол № 8 від 10.06. 2013 р.)

Ухвалено методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

(Протокол № 1 від 18 вересня 2013 р.)

© Каптур Г. А., 2014

ISBN 978-617-517-168-3

© ПВД «Твердиня», 2014

ПЕРЕДМОВА

Сучасні тенденції змін у освітньому просторі, інтеграція до європейської системи навчання зумовили зростання вимог до підготовки рівня випускників вищих навчальних закладів. Водночас збільшення діапазону навчальних дисциплін та ускладнення програм вимагають інтенсифікації навчального процесу, запровадження новітніх технологій викладання та здійснення перевірки знань. Використані нами прогресивні методи та форми навчання і перевірки якості знань мають допомогти студентові максимально об'єктивно оцінити рівень своєї підготовки, виявити недоліки та усунути їх.

Саме роз'яснення таких завдань і поставив перед собою автор навчально-методичного видання, підготувавши тестові матеріали, які відповідають вимогам сучасних євростандартів у навчанні. Збірник практичних завдань стане надійним помічником студентові самостійно або за допомогою викладача поповнити чи удосконалити свої знання з сучасної української мови.

Пропоноване навчально-методичне видання є інтегрованою розробкою, що поєднує тести та детально сплановану систему контролю знань, що охоплюють усі розділи курсу сучасної української мови.

Матеріал у навчально-методичному виданні подається за традиційною схемою, починаючи з фонетики і закінчуючи синтаксисом та стилістикою. Кожний розділ, у свою чергу, поділений на підрозділи, що є компактними блоками основних відомостей із відповідних розділів мови. Автор акцентує увагу саме на перевірці знань, що дозволить студентові об'єктивно виявити свій рівень із кожного розділу, встановити прогалини і недоліки у мовній підготовці і спланувати роботу з їх усунення. Такий комплексний набір, який максимально адаптований до вимог тестування, дає можливість охопити усі теми курсу сучасної української мови і виробити у студентів навички виконання завдань, що стане у нагоді при складанні випускних та вступних іспитів.

**ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З КУРСУ
«СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА»**

ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ
Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Позначте звуки, які є спільними для слів *яблучко, щасливий, листячко, літачок*:

- А [а], [ч], [л];
- Б [а], [ч];
- В [а], [л];
- Г спільних звуків немає.

2. Позначте рядок, у якому всі слова треба писати з буквою *г*:

- А (г, г)едзь, (г, г)удзик, а(г, г)рус, (г, г)учний;
- Б (г, г)валт, (г, г)роно, (г, г)ава, (г, г)анок;
- В (г, г)рунтовий; (г, г)уля, (г, г)ринджоли, (г, г)азда;
- Г за(г, г)ратований, за(г, г)артований, мамали(г, г)а, (г, г)атунок.

3. Позначте букву, яка на письмі завжди позначає два звуки:

- А я;
- Б ю;
- В є;
- Г і.

4. Позначте, у яких з поданих слів буквосполучення *дж, дз* позначають один звук:

(1) *джем*, (2) *підземний*, (3) *дзвонар*, (4) *віджити*.

- А у першому та третьому;
- Б у першому та другому;
- В у другому та четвертому;
- Г в усіх словах.

5. Позначте слово, у якому кількість звуків і букв однакова:

- А любов;
- Б юрба;
- В дзеркало;
- Г день.

6. Позначте рядок, у якому в кожному слові кількість звуків і букв однакова:

- А щирість, вікно, ательє, заєць;
- Б радість, зірка, ніччю, боєць;
- В джміль, шавель, п'ять, яблуко;
- Г їжа, ячмінь, здоров'я, відзвук.

7. Позначте рядок, у якому в усіх словах НЕмає глухих приголосних:

- А гриб, ганок, в'юнець, джерельний;
- Б регіон, мова, неділя, ліжко;
- В лід, джміль, біг, жанр;
- Г мармур, рельєф, немовля, медаль.

8. Позначте рядок, у якому приголосні НЕ складають співвідносної пари за дзвінкістю-глухістю:

- А [ж] - [ш];
- Б [з] - [с];
- В [б]-[в];
- Г [г]-[х].

9. Наголос на першому складі має кожне слово рядка:

- А перепел, донька, виголосити;
- Б спина, бюлетень, сказаний;
- В позначка, випадок, знаменник;
- Г цемент, камбала, подруга;
- Д оцет, живопис, відгомін.

10. Позначте рядок, у якому слова розташовано в алфавітному порядку:

- А ладога, легені, лещата, ліщина;
- Б вокзал, вітер, народ, ненависть;
- В день, дитина, джаз, дівчина;
- Г павук, пакунок, подарунок, перерва.

11. Позначте рядок, у всіх словах якого правильно позначено переноси:

- А осін-ній, Дні-про, від-літати;
- Б рі-лля, май-оріти, ви-орати;
- В цукро-варіння, кольо-ровий, зір-вати;
- Г жовтін-ня, га-йок, сад-жати.

12. Позначте рядок, у якому всі слова можна перенести з рядка в рядок:

- А ягода, мрія, ромашка;
- Б земля, міський, маяк;
- В бульйон, олія, вікно;
- Г АЕС, озеро, вода.

13. Позначте рядок, у якому всі слова записано за алфавітом:

- А досвід, дослід, духовний, духмяний;
- Б серійний, серце, серпень, сестричка;

- В тьохнути, тюль, тюльпан, тяжіння;
- Г легенда, лист, ліцей, лікар.

14. Позначте рядок, у якому всі слова записано за алфавітом:

- А легко, легкоатлет, лідерство, лицемірство;
- Б лотерея, лоцман, лупнути, лупа;
- В лижник, лимонка, листоноша, ліворуч;
- Г лісовий, лимонний, листування, лісник.

15. Позначте рядок, у якому в кожному слові однакова кількість звуків і букв:

- А боєць, вищість, зраджений, відсіювання;
- Б євробачення, воїнський, італієць, розжувати;
- В подвоєння, лояльний, надзвуковий, вимріяний;
- Г гущавінь, озброєння, лоджія, осяяння;
- Д виявлення, відзвітувати, мелодія, їдальня.

16. Позначте рядок, у якому в кожному слові однакова кількість звуків і букв:

- А відзвук, ячмінь, їжак, здоров'я;
- Б джміль, щирість, п'ять, вугілля;
- В щавель, ательє, лічба, рядок;
- Г земля, райдуга, європеєць, порядок.

17. Однакова кількість звуків і букв у всіх словах рядка:

- А заєць, життєвий, хворостняк;
- Б з'являється, воджу, ящірка;
- В ялтинський, ніччю, щільно;
- Г люблю, дзвякає, тьмяніє;
- Д щабель, діяння, контрастний.

18. Однакова кількість звуків і букв у всіх словах рядка:

- А заїжджати, щирість, їстоньки;
- Б дзвонити, п'ятниць, український;
- В йодистий, з'єднування, сьогодні;
- Г підйомний, щєбечуть, джміль;
- Д висаджують, зозулястий, перемивають.

19. Однакова кількість звуків і букв у всіх словах рядка:

- А сіється, всюди, приладдя;
- Б раджу, загін, зоря;
- В щирість, шістсот, пейзаж;
- Г їдуть, пряжа, осяяння;
- Д єдність, шістдесят, вищість.

20. Позначте рядок, у якому в кожному слові однакова кількість звуків і букв:

- А взимку, подвір'я, весняний, олівець, співати;
- Б криниця, собор, історія, праска, знання;
- В сіль, літера, мрія, якір, спадщина;
- Г струмок, сонячний, вулиця, ранок, сон;
- Д море, п'ятниця, приїхати, суниця, хліб.

21. Позначте рядок, у якому в усіх словах приголосні тільки дзвінкі:

- А джерельний, газда, в'юнець, гриб;
- Б жанр, забіг, лід, джміль;
- В коледж, регіон, неділя, мова;
- Г добро, лимон, рейс, недорогий;
- Д медаль, мармур, рельєф, немовля.

22. Позначте рядок, у якому в усіх словах приголосні звуки тільки глухі:

- А фікус, папуга, цукати, тьохкати;
- Б капуста, пакетик, сахатися, ціпочок;
- В ситечко, тапочки, пайок, часопис;
- Г тактика, пощастити, сестриця, пяточка;
- Д сипучість, частка, пакуночок, точиться.

23. Позначте рядок, у якому в усіх словах фонетична транскрипція відображає нормативну вимову:

- А кожух [ко^ужух]; левада [левада];
- Б приносить [при^єноси^єт']; походжає [походжайє];
- В голубка [го^улубка]; свято [с'в'ато];
- Г промінчик [пром'ін'чи^єк]; земля [зе^нмл'а];
- Д кишенья [кишен'а]; зозуля [зозул'а].

24. Правильну вимову відображає фонетичний запис слів у рядку:

- А розсипати [рос:ипати], здається [здайет'с'а];
- Б знайомишся [знайомис':а], медвяний [ме^ндвйаний];
- В бджілка [бджілка], неси [неси];
- Г ллється [л':ец':а], істотні [істот'н'і];
- Д миліше [ми^єліше], дзвін [дзв'ін].

25. Правильну вимову відображає фонетичний запис слів у рядку:

- А джміль [джміл'], щастя [шчас'т'а];
- Б займаєшся [займає^єс':а], свято [с'в'ато];
- В джерело [дже^єре^єло], вокзал [вогзал];
- Г колеться [коле^єт'с'а], виллю [вил':у];
- Д висока [ви^єсока], дзеркало [дзеркало].

26. Правильну вимову відображає фонетичний запис слів у рядку:

- А віддати [в'ід:ати], пишеться [пишетс'а];
- Б вмивається [вми^евайе^ис':а], боротьба [бород'ба];
- В сиджу[си^еджу], річці [ріц':і];
- Г легко [легко], підземни й [підземний];
- Д безіменний [бе^изімен:ий], дзеркало [дзеркало].

27. Позначте рядок, у якому всі слова мають наголос на другому складі:

- А дочка, подруга, вимова, сантиметр, ідемо;
- Б спина, виразно, завдання, попереду;
- В предмет, рукопис, ненавидіти, в'язкий;
- Г кропива, приятель, горошина, каталог.

28. Позначте рядок, у якому в усіх словах при вимові відбувається уподібнення приголосних звуків:

- А зсипати, дужка, розпач, жінці;
- Б освітній, зарядка, молотьба, розжувати;
- В якби, зшити, навесні, ягідки;
- Г зжовкнути, ніжність, квітання, усмішці;
- Д легкий, екзамен, ліжко, безсердечний.

29. Позначте рядок, у якому в усіх словах відбувається уподібнення приголосних:

- А рибка, низько, дивишся, розчин;
- Б тяжко, перемогти, гриб, знаходиться;
- В нелегко, по вінця, смієшся, футбол;
- Г безпека, на книжці, промінчик, у грубці.

30. Позначте рядок, у якому в усіх словах при вимові відбувається уподібнення приголосних:

- А безшумний, доріжка, (на) стежинці, просьба;
- Б дьогтю, кузня, пружкий, казка;
- В піднігтьовий, зцідити, боротьба, співакці;
- Г сержка, двигтять, стіжки, зчистити;
- Д пісня, вокзал, рюкзак, ложка.

31. Позначте рядок, у якому всі словосполучення пишуться з прийменником у:

- А потрапити (в, у) організм, зустрів (в, у) театрі, зайти (в, у) інститут;
- Б працюють (в, у) школі, запитай (в, у) класі, (в, у) теплій воді;
- В побачив (в, у) альбомі, їздила (в, у) Одесу, сіла (в, у) автобус;
- Г приходив (в, у) четвер, прибуде (в, у) травні, був (в, у) архіві.

ОРФОГРАФІЯ

Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Позначте рядок, у якому є слово з орфографічною помилкою:

- А легший, боротьба, просьба;
- Б молотьба, бабка, колядки;
- В вогкий, дігтяр, кіхті;
- Г борідка, доріжка, скибка.

2. Позначте рядок, у якому всі слова написано правильно:

- А близько, сільський, Харків;
- Б сміється, менший, сьогодні;
- В льон, малесенький, доньчин;
- Г будівельник, різьбяр, осліньчик.

3. Літеру *e* треба писати в усіх словах рядка:

- А випещ..ний, долон..чка, удалеч..ні, овоч...сховище;
- Б книж..чка, корен..плоди, город..на, б..нтежити;
- В ож..лець, сив..на, замер..хтіти, л..вада;
- Г випл..каний, гус..ниця, защ..друвати, л..ментувати;
- Д сут..ніти, зат..сатися, горщ..ковий, кл..котіти.

4. Літеру *e* треба писати в усіх словах рядка:

- А ст..хати, ст..повий, квіт..нь;
- Б зал..вати, майст..р, леб..диний;
- В пригв..нтити, чер..да, шел..стіти;
- Г ос..литися, к..шеня, л..дацюга;
- Д д..ржати, тр..мтіти, щєб..тати.

5. Літеру *e* треба писати в усіх словах рядка:

- А б..нтежити, вер..тено, Водохр..ще, горл..чка, мар..во;
- Б благоч..стивий, ластов..ня, запром..нитися, блюд..чко, дал..на;
- В долон..чка, сут..ніти, дуж..чка, закор..нілий;
- Г л..ментувати, горщ..ковий, кр..нделик, мен..джер;
- Д удалеч..ні, знівеч..ний, м..ткий, вип..щений.

6. Позначте рядок, у якому в усіх іменниках потрібно писати букву *e*:

- А мар..во, кринич..нька, мереж..во, сит..чко;
- Б намист..чко, пр..зидент, вогн..чок, пр..м'єра;
- В горл..чко, хвил..чка, пр..стол, любить..ль;
- Г горл..чка, служит..ль, стеж..чка, д..віз.

7. Позначте рядок, у якому в усіх словах потрібно писати літеру *и*:

- А бад..лина, благоч..стивий, кр..хкий, ж..виця;
- Б вар..во, меж..річчя, вич..пурений, кр..шталь;

В улесл..вий, заруч..ни, нев..димка, обітн..ця;
Г зач..нати, виконав..ця, знів..чити, вел..чина;
Д нож..чок, печ..во, викор..нити, оз..ратися.

8. Позначте рядок, у якому всі слова пишуться з літерою г:

А джи(г, г)ун, (г, г)удзик, а(г, г)рус, (г, г)учний;
Б (г, г)рунтець, мамали(г, г)а, (г, г)уля, (г, г)азда;
В (г, г)анок, (г, г)валт, (г, г)роно, (г, г)ава;
Г джи(г, г)іт, (г, г)речний, об(г, г)рунтувати, (г, г)уцул;
Д (г, г)атунок, за(г, г)ратувати, (г, г)ринджоли, (г, г)оворити.

9. Позначте рядок, у якому всі слова пишуться з літерою г:

А (г, г)ероїчний, (г, г)удзик, (г, г)остинець, (г, г)воздика;
Б (г, г)рунтець, (г, г)лей, (г, г)уля, (г, г)азда;
В (г, г)анок, (г, г)валт, (г, г)отовий, (г, г)араж;
Г (г, г)азета, (г, г)ерб, (г, г)ектар, (г, г)уцул.

10. Літеру с треба писати в усіх словах рядка:

А бе..коштовний, ..казати, ..керований;
Б ..формувати, пере..кочити, ..фотографувати;
В ..плетений, ..питати, ..шити;
Г ..тягнути, ро..тлумачити, не..терпний;
Д ..фальшувати, бе..смертя, ..хвалити.

11. Позначте рядок, у якому в усіх словах відбувається спрощення в групах приголосних, що позначається на письмі:

А волос..ний, особистіс..ний, зліс..ний, зап'яс..ний;
Б цінніс..ний, виїз..ний, швидкіс..ний, перехрес..ний;
В тиж..невий, дириген..ський, заздріс..ний, капос..ний;
Г очис..ний, пристрас..ний, улес..ливий, кореспонден..ський.

12. Позначте рядок, у якому в усіх словах спрощення в групах приголосних позначається на письмі:

А балас..ний, піз..ній, гіган..ський, безсовіс..ний;
Б зап'яс..ний, зліс..ний, захис..ник, буревіс..ник;
В заздріс..ний, кіс..лявий, бороз..на, улес..ливий;
Г безвиїз..ний, пристрас..ний, чес..но, піз..но.

13. Позначте рядок, у всіх словах якого відбувається спрощення в групах приголосних:

А кіс..лявий, балас..ний, радіс..ний, щас..ливий;
Б захис..ний, зап'яс..ний, заздріс..ний, хвас..ливий;
В ціліс..ний, які..сний, корис..ливий, тиж..невий;
Г шіс..надцять, облас..ний, проїз..ний, контраст..ний.

14. Позначте рядок, у всіх словах якого спрощення в групах приголосних позначається на письмі:

- А щотиж..невий, чес..но, облас..ний, пристрас..ний;
- Б облас..ний, совіс..ний, балас..ний, піз..ній;
- В блис..нути, форпос..ний, щас..ливий, звіс..но;
- Г улес..ливий, проїз..ний, контрас..ний, заздріс..ний.

15. Позначте рядок, у якому всі слова пишуться з м'яким знаком:

- А кіл..кість, пот..мянілий, Уман..щина, ескадрил..я;
- Б власниц..кий, нен..чин, боїш..ся, сяд..мо;
- В павіл..йон, дон..чин, с..огодні, прос..ба;
- Г ідал..ня, батал..йон, Акс..онов, матін..чин.

16. М'який знак пишеться в усіх словах рядка:

- А рибал..ство, погод..ся, прип'ят..ський, голівон..ці;
- Б зателен..кати, красун..чик, купал..ський, виріз..бити;
- В вигул..кнути, конс..ержка, зат..марити, нац..кувати;
- Г кан..йон, ковз..кий, мал..ва, локал..ний;
- Д консул..ський, обвін..чати, відгад..ко, крад..кома.

17. М'який знак пишеться в усіх словах рядка:

- А брин..чати, дозвол..те, боягуз..кий, оган..бити;
- Б кіл..цевий, красун..чик, монгол..ський, візуал..ний;
- В різ..бяр, обвін..чати, виріз..бити, зат..марити;
- Г павіл..йон, по-братерс..ки, на стежин..ці, Ізмаїл..ський;
- Д устан..те, кур..йоз, на вишен..ці, неволен..ка.

18. Позначте, у якому рядку всі слова пишуться без м'якого знака:

- А тон..ший, ніч.., перелаз..мо, рибал..ці;
- Б землян..ці, яблун..ці, ремін..чик, емул..сія;
- В буквар.., брин..чати, т..мяність, чотир..ма;
- Г Уман..щина, майбут..нє, мен..ший, бжіл..ці.

19. М'який знак не пишеться в усіх словах рядка:

- А міл..ярд, ойкан..ня, мен..ший;
- Б Уман..щина, Поділ..ля, Бат..ківщина;
- В безбат..ченко, змагаєш..ся, віс..сю;
- Г ін..ший, жен..шень, спіл..чанський;
- Д кин..мо, ріж..мо, насип..мо.

20. Позначте рядок, у якому всі слова пишуться з апострофом:

- А різдв..яний, надвечір..я, з..їжджати;
- Б роз..юшений, підв..язати, пів..ялинка;
- В в..ється, матір..ю, тьм..яний;
- Г зав..язнути, повір..я, лл..ється.

21. Позначте рядок, у якому всі слова пишуться з апострофом:

- А пів..яблука, ув..язнення, верф..ю;
- Б медв..яний, Прип..ять, дит..ясла;
- В осв..ячений, прем..єра, від..їзд;
- Г цв..яшок, об..єкт, нав..ючити;

22. Позначте рядок, у якому всі слова пишуться з апострофом:

- А В..ячеслав, кар..єра, пів..ящика, медв..яний;
- Б верб..я, міжгір..я, дзв..якнути, без..ядерний;
- В зв..ялити, кур..йозний, між..ярусний, круп..яний;
- Г двох..ярусний, пів..яру, об..єкт, під..їжджати.

23. Позначте, у якому рядку всі слова пишуться з апострофом:

- А м..ятний, роз..ятрений, присв..ята, пом..якшити;
- Б кам..яніти, без..ядерний, кур..йозний, медв..яний;
- В солов..ї, тьм..яно, кон..юктивіт, грав..юра;
- Г пір..я, арф..яр, прив..ялений, п..єдестал.

24. Позначте рядок, у якому всі слова пишуться з подвоєними буквами:

- А памороз..ю, хреще..ням, свіжіст..ю;
- Б заметіл..ю, щедруван..ям, матір..ю;
- В піч..ю, ковзан..ям, вічніст..ю;
- Г блакит..ю, сіл..ю, ніч..ю.

25. Позначте рядок, у якому усі слова пишуться з подвоєними буквами:

- А вугіл..я, пташин..ий, кут..я, вікон..ий;
- Б священ..ий, гіл..ячко, щаст..я, осін..ій;
- В півден..ий, Стрітен..я, Іл..я, вил..ється;
- Г колядуван..я, ран..ій, машин..ий, священ..ик;
- Д попідвікон..ю, деревян..ий, стат..я.

26. Позначте рядок, у якому всі слова пишуться з подвоєними літерами:

- А священ..ий, довгождан..ий, блажен..ий, спросон..я;
- Б подорож..ю, Поволж..я, пам'ят..ю, суцвіт..я;
- В л..яний, зран..я, він..ицький, об..ризкати;
- Г безліч..ю, юн..ат, розкіш..ю, жовч..ю.

27. Позначте рядок, у якому всі слова пишуться з подвоєними літерами:

- А зран..я, безсмерт..я, пісен..ий, прочитан..ий;
- Б довгождан..ий, блажен..ий, згуртован..ий, височен..ий;

В страшен..ий, картин..ий, міськ..ом, від..зеркалити;
Г стат..ей, жит..єдайний, пригорщ..ю, роздоріж..я.

28. Позначте рядок, у якому в усіх словах іншомовного походження відбувається подвоєння:

А Рус..о, мул..а, пен..і, барок..о;
Б Кас..андра, мадон..а, антен..а, ван..а;
В Марок..о, ман..а, Калькут..а, гол..андський;
Г Брюс..ель, Одіс..ей, конр..еволюція, трас..а.

29. Подвоєння літер у всіх словах іншомовного походження НЕ відбувається в рядку:

А крос..ворд, буд..изм, іл..юзія, оперет..а;
Б піц..ерія, гум..анізм, ім..унітет, спагет..і;
В кристал..ічний, однотон..ий, мас..ивний, кол..екція;
Г діаграм..а, кас..ета, ім..обілізація, процес..ор;
Д конгрес..мен, оперет..а, ел..егія, бон..а (гувернантка).

30. Подвоєння літер у всіх словах іншомовного походження НЕ відбувається в рядку:

А ем..ігрант, ім..ігрант, ас..амблея, бел..етристика;
Б ім..унітет, кол..екція, дис..кусія, кол..ектив;
В ім..ітація, гол..андка, ак..уратний, ак..умуляція;
Г епіграм..а, ін..овація, бюл..етень, ак..омпанемент;
Д іл..юстрація, інтел..ігент, ір..аціональний, кор..еспондент.

31. Подвоєння літер у всіх словах іншомовного походження НЕ відбувається в рядку:

А нет..о, інтел..ект, шас..і;
Б нер..аціональний, ір..аціональний, тер..иторіальний;
В ем..іграція, ім..іграція, ап..еляція;
Г барок..о, ком..ісія, тер..ор;
Д ван..а, кор..ектура, юніст..ю.

32. Префікс *пре-* треба писати в усіх словах рядка:

А пр..вражий, пр..велебний, пр..дивний, пр..святий;
Б пр..хороший, пр..старілий, пр..глухий, пр..красний;
В пр..жовтий, пр..сісти, пр..освящений, пр..новий;
Г пр..тихий, пр..жовкати, пр..непорочний, пр..дивний;
Д пр..зирливий, пр..глушений, пр..пишний, пр..вірний.

33. Позначте, у якому рядку всі слова пишуться з префіксом *пре-*:

А пр..світлий, пр..хильний, пр..мружений, пр..солодкий;
Б пр..зирство, пр..давній, пр..близний, пр..землення;

- В пр..мужній, пр..пишний, пр..злий, пр..милий;
Г пр..молодий, пр..бережний, пр..старкуватий, пр..сумний.

34. Префікс *при-* треба писати в усіх словах рядка:

- А пр..тихнути, пр..бережний, пр..буток;
Б пр..біднюватися, пр..везений, пр..славний;
В пр..холодити, пр..холодний, пр..сісти;
Г пр..мирний, пр..міський, пр..чинити;
Д пр..сохнути, пр..високий, пр..крикувати.

35. Позначте, у якому рядку всі слова пишуться з префіксом *с-*:

- А (з, с)понукати, (з, с)плавити, (з, с)класти, (з, с)чепити;
Б (з, с)твердження, (з, с)хованка, (з, с)постереження, (з, с)сушити;
В (з, с)формувати, (з, с)хибити, (з, с)тримуваний, (з, с)пиляний;
Г (з, с)хвалювати, (з, с)фокусувати, (з, с)цілити, (з, с)шити.

36. Від поданих іменників утворіть прикметники за допомогою суфікса *-ськ-*. Позначте рядок, у якому в обох словах не відбувається чергування в групах приголосних:

- А Париж, калмик;
Б Гаага, Виборг;
В Буг, Чорнухи;
Г Цюрих, казах;
Д Іртиш, чех.

37. Позначте, у якому рядку від усіх іменників утворюються прикметники з суфіксом *-зьк-*:

- А Золотоноша, молодець, студент, Буг;
Б Волга, товариш, турист, черкес;
В Криворіжжя, Забужжя, Ладога, Таганрог;
Г француз, ремісник, турок, брат.

38. Позначте рядок, у якому виділене слово слід писати з малої літери:

- А Йшли ми до (*Ш, ш*)евченкового генія духу золотого зачерпнуть!
Б Щороку в березні в усіх навчальних закладах України відбуваються (*Ш, ш*)евченківські читання.
В Оригінальні (*Ш, ш*)евченкові твори дають щедрю інформацію про те, як він жив.
Г Озветься знов діброва темнолиста, коли до тебе, хлопче, край села, немов дарунок теплого дитинства, (*Ш, ш*)евченкова калина зацвіла.
Д Живе й не вмирає (*Ш, ш*)евченківська мати, колгоспна кріпачка, забута не раз.

39. Позначте рядок, у якому всі слова іншомовного походження пишуться з буквою *и*:

- А Алж..р, еруд..ція, р..читатив, ш..фон;
- Б вент..ляція, с..стема, д..сертація, кор..фей;
- В д..намичний, метод..ка, ц..вілізація, д..лікатний;
- Г пр..нциповий, д..корація, д..ректор, р..торика.

40. Через дефіс пишуться всі слова в рядку:

- А генерал/майор, кіловат/година, міні/комп'ютер;
- Б південно/бережний, південно/східний, північно/західний;
- В військово/транспортний, військово/зобов'язаний, військово/юридичний;
- Г ясно/зелений, ясно/окий, ясно/золотистий;
- Д вогне/гасник, хліб/сіль, зліт/посадка.

41. Позначте рядок, у якому всі складні прикметники пишуться через дефіс:

- А договірно/правовий, культурно/освітній, гостро/критичний, морально/етичний;
- Б медико/генетичний, ново/грецький, мінерально/сировинний, південно/східний;
- В житлово/будівельний, військово/повітряний, суспільно/корисний, лірико/драматичний;
- Г молочно/білий, науково/експериментальний, загально/господарський, організаційно/методичний;
- Д мідно/червоний, навчально/виробничий, об'ємно/просторовий, електронно/оптичний.

42. Позначте, у якому рядку всі складні прикметники пишуться через дефіс:

- А сліпучо/білий, вічно/юний, червоно/гарячий, ніжно/рожевий;
- Б сніжно/білий, північно/східний, світло/голубий, мовно/літературний;
- В гірско/солоний, хіміко/біологічний, західно/український, радіо/фізичний;
- Г суспільно/політичний, високо/авторитетний, зовнішньо/торговий, військово/морський.

43. Усі складні слова потрібно писати через дефіс у рядку:

- А лимонно/жовтий, історико/культурний, теоретико/пізнавальний;
- Б оздоровчо/спортивний, вогняно/червоний, військово/полонений;
- В сліпучо/білий, середньо/віччя, північно/східний;
- Г міжнародно/правовий, організаційно/технічний, лимонно/кислий;
- Д дослідно/виробничий, пів/аркуш, лірико/драматичний.

44. Усі складні слова потрібно писати разом у рядку:

- А вічно/зелений, жовто/грудий, науково/фантастичний;
- Б дрібно/буржуазний, спортивно/оздоровчий, електро/ремонтний;
- В важко/атлетичний, військово/патріотичний, мало/досвідчений;
- Г електро/магнітний, кам'яно/вугільний, приватно/власницький;
- Д високо/авторитетний, сліпучо/білий, південно/кримський.

45. Позначте рядок, у якому всі складні слова пишуться разом:

- А народно/поетичний, лісо/степовий, пів/огірка, літературно/художній;
- Б первісно/общинний, пів/вікна, темно/синій, східно/слов'янський;
- В військово/інженерний, хитро/мудрий, високо/кваліфікований, свіжо/зрубаний;
- Г далеко/східний, червоно/гарячий, вельми/шановний, крає/знавчий.

46. Позначте рядок, у якому всі займенники пишуться разом:

- А аби/хто, де/котрий, будь/що, хто/небудь;
- Б де/хто, чий/небудь, аби/кому, де/кому;
- В де/якого, аби/кому кому/сь, аби/чим;
- Г що/небудь, де/який, будь/який, чого/небудь.

47. Через дефіс треба писати всі прислівники в рядку:

- А по/нашому, в/нічию, ледве/ледве, сьак/так;
- Б з/рештою, врешті/решт, хтозна/куди, вряди/годи;
- В мало/помалу, віч/на/віч, десь/інколи, по/латині;
- Г десь/то, як/раз, як/небудь, будь/коли;
- Д по/двоє, по/друге, по/третє, по/сучасному.

48. Позначте рядок, у якому прислівники слід писати через дефіс:

- А пліч/о/пліч, з давніх/давен, день/у/день, по/латині;
- Б на/гора, коли/не/коли, без кінця/краю, де/небудь;
- В віч/на/віч, по/простому, сам/на/сам, хтозна/коли;
- Г ледве/ледве, по/праву, по/друге, як/не/як;
- Д більш/менш, раз/по/раз, будь/куди, десь/не/десь.

49. Разом треба писати всі прислівники в рядку:

- А без/вісти, в/серйоз, до/речі, на/вскіс;
- Б у/розтіч, від/давна, без/перестанку, у/брід;
- В за/багато, до/вкруги, до/вподоби, на/впростець;
- Г по/двоє, по/декуди, на/весні, у/досвіта;
- Д с/піднизу, на/прокат, на/жаль, в/суціль.

50. Позначте рядок, у якому всі прислівники слід писати разом:

- А на/весні, на/перекір, до/віку, с/підлоба;
- Б на/пам'ять, з/переляку, на/завжди, до/купи;

- В мимо/волі, на/двоє, за/кордон, в/основному;
Г що/найвище, до/вподоби, без/вісти, о/півночі.

51. Через дефіс треба писати всі прислівники в рядку:

- А вряди/годи, любо/дорого, раз/у/раз, коли/не/коли;
Б хтозна/коли, пліч/о/пліч, по/літньому, навік/віки;
В по/батьківськи, крок/за/кроком, часто/густо, з давніх/давен;
Г по/сусідськи, по/одинці, де/не/де, с'як/так;
Д зроду /віку, як/не/як, кінець/кінцем, довго/довго.

52. Позначте рядок, у якому всі прислівники записані правильно:

- А по сусідськи, удвох, з гори, на диво;
Б віднині, нашвидку, без кінця, до вподоби;
В десь-інде, підчас, допобачення, сповна;
Г з роду-віку, на щастя, на виворіт, здалека.

53. Позначте рядок, у якому НЕ з усіма словами потрібно писати ОКРЕМО:

- А не/досліджені ще питання; не/зчувся, як заснув; не/спитавши до-зволу;
Б не/зводячи очей, не/привітно шуміли, не/здужав підняти;
В будинок не/збудований; трохи не/дочуваючи; не/перевірений мною текст;
Г не/можна передбачити; не/чуваний успіх; нічому не/навчено;
Д не/захищений від вітру сад; не/просячи допомоги; не/потрібно по-спішати.

54. Позначте рядок, у якому всі слова з НЕ потрібно писати РАЗОМ:

- А не/можливо визначити; не/спростований факт; не/високе дерево;
Б не/начебто знаю; не/ясний, а похмурий; не/сказанне диво;
В не/виконавши проект; не/званий гість; не/розроблені питання;
Г не/активний учень; ще не/розв'язані проблеми; не/гайні вказівки.

55. Позначте рядок, у якому всі дієприкметники з НЕ пишуться РАЗОМ:

- А не/виконане завдання; не/скошена трава; не/розв'язана задача;
Б не/прочитана книга; хата ще не/побілена; стіни не/фарбовані, а лаковані;
В не/вишитий рушник; слова, ще нікому не/сказані; не/довантажена машина;
Г не/доспівані пісні; квіти ніким не/зірвані; не/доплетений кошик.

ЛЕКСИКОЛОГІЯ ТА ФРАЗЕОЛОГІЯ
Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Позначте, як називається розділ мовознавства, який вивчає словниковий склад мови:

- А етимологія;
- Б фразеологія;
- В лексикологія;
- Г морфологія.

2. Позначте речення з лексичною помилкою (яке потребує редагування):

- А Ми купили нові меблі.
- Б У річці купалася біла хмаринка.
- В Сергійко прочитав дві сторінки тексту.
- Г Вулиці міста були гарно освічені.

3. Позначте рядок, у якому всі слова багатозначні:

- А ручка, медсестра;
- Б важкий, серце;
- В соловей, олівець;
- Г фотоапарат, весна.

4. Позначте рядок, у якому в обох словосполученнях є слова, вжиті в переносному значенні:

- А гостра проблема; впливова рука;
- Б ніжка стола; високе дерево;
- В краяти душу; шкіряний пояс;
- Г м'який характер; дерев'яний стіл.

5. Позначте прислів'я, у якому виділене слово вжито в переносному значенні:

- А Як *голова* сивіє, то чоловік мудріє.
- Б Скільки *голів*, стільки й умів.
- В До булави треба й *голови*.
- Г Хліб - усьому *голова*.

6. Виділене слово вжите в прямому значенні у реченні:

- А Холодні осінні тумани *спускають* на землю мокрі коси.
- Б У чужу душу *не влізеш*.
- В *Умивається* сльозами убога земля.
- Г *Приходять* друзі, виринають у пам'яті спогади.

7. Позначте рядок, у якому слово серце вжито в прямому значенні:

- А щире серце;
- Б хворе серце;
- В батьківське серце;
- Г серце України.

8. Виділене слово вжито в переносному значенні в реченні:

- А Сміються в сонці золотому річки, і села, і поля.
- Б Що думаєш сказати, спершу обміркуй.
- В Я шукав усе світле в дорозі і в людях.
- Г Найдужче у житті цінував я хліб.

9. Виділене слово вжито в переносному значенні в реченні:

- А Коли в людині є народ, тоді вона уже людина.
- Б Для того, щоб стать щасливим, треба мріяти завжди.
- В Зажурився сивий сад осінній у переддень снігів і холодів.
- Г Якщо хочеш жити для себе, живи для інших.

10. Позначте речення, у якому виділене слово вжито в переносному значенні:

- А Я *стужився*, мила, за тобою.
- Б Хай правда по світу *полине*.
- В Од дихання мого тихий мак *обліта*.
- Г І в дорогу далеку ти мене на зорі *проводжала*.
- Д Ти ізнов мені *снишся* на стежці гіркої розлуки.

11. Позначте рядок, у якому всі слова належать до емоційно забарвленої лексики:

- А дівчисько, второпати, прикріпити, базікати;
- Б беркицьнутись, козаченько, повчання, мамусю;
- В зіронька, злодюга, вікопомний, роззява;
- Г рученьки, проміння, вітрище, самісінький.

12. Позначте, як називаються слова, які вийшли з активного повсякденного вжитку, бо були замінені іншими словами:

- А історизми;
- Б неологізми;
- В архаїзми;
- Г запозичені.

13. Позначте синонімічний ряд, у якому першим стоїть запозичене слово:

- А авантюрист, пройдисвіт;
- Б обрій, горизонт;

- В визначальний, пріоритетний;
- Г короткий, лаконічний.

14. Позначте рядок, у якому всі слова є архаїзмами:

- А в'їт, чати, каламар;
- Б уста, зріти, свічадо;
- В глаголити, перст, дворянин;
- Г жорна, жупан, ланити.

15. Укажіть, як називаються нові слова, які з'явилися в мові і ще не ввійшли до активної лексики:

- А архаїзми;
- Б діалектизми;
- В неологізми;
- Г жаргонізми.

16. Позначте словник, у якому пояснюються значення слів, які вживають тільки жителі певної місцевості:

- А діалектний;
- Б іншомовних слів;
- В фразеологічний;
- Г синонімів.

17. Позначте, з якою стилістичною метою вжито виділені в реченні застарілі слова:

Його устами немовля глаголить... (Б. Олійник)

- А для надання мовленню урочистого, піднесеного забарвлення;
- Б для відтворення місцевого колориту;
- В для створення гумористичного ефекту;
- Г для відтворення історичного колориту.

18. Позначте, з якою стилістичною метою вжито виділене в реченні діалектне слово:

*Сонце наляло золотом глибоку долину, зазеленило трави, десь курився синій димок од **ватри** (М. Коцюбинський)*

- А для надання мовленню урочистого, піднесеного забарвлення;
- Б для відтворення місцевого колориту;
- В для створення гумористичного ефекту;
- Г для відтворення колориту минулого життя.

19. Позначте речення, у якому доцільно вжито виділене слово іншомовного походження:

- А Якість молока *контролює* ветеринарна служба.
- Б Не знайшовши *консенсусу*, вони припинили стосунки.

- В Без *адекватного* погляду на речі тут не обійтися.
Г Причини виникнення таких *колізій* добре відомі.

20. Позначте речення, яке містить застаріле слово:

- А Заходить до хати зоря-зоряниця, і гомін стихає кругом (*М. Сом*).
Б Гостей у Івана повна хата, газди і газдині (*В. Стефаник*).
В Козаки йшли під білими хоругвами, з піками, у зухвалих магерках (*П. Загребельний*).
Г А в серденьку твоєму цвіт весняний, то білий, то рожевий, то червоний віночком зацвіте (*Леся Українка*).

21. Позначте рядок, у якому всі слова є діалектизмами:

- А завітати, припхатися, прийти;
Б дворянин, боярин, осавула;
В легінь, плай, файно;
Г аташе, прес-реліз, комюніке.

22. Позначте рядок, у якому синоніми відрізняються стилістичним забарвленням:

- А давній, колишній;
Б сміятися, скалити зуби;
В верхівка, вершина;
Г чесний, правдивий.

23. Загальноживаними є всі слова рядка

- А земля, золотий, вуйко, співати;
Б світлий, весілля, книга, погляд;
В кіно, барвистий, часто, пілігрим;
Г влада, співаючи, міністр, десниця;
Д переказувати, аваль, приїзд, синій.

24. Запозиченими є всі слова рядка:

- А стіна, географія, поні;
Б тополя, спорт, театр;
В директор, музей, цирк;
Г брошура, монітор, мрія;
Д розум, партер, альбом.

25. Антоніми виділено в реченні:

- А Навіщо вам мандрівний менестрель, коли живеться *зручно і осідло*?
Б У твоєму місті вечір, а вогні такі *холодні і безцеремонні*.
В Між нами ніч — *глибока і густа* — така коротка, а здається віком.
Г Загляне ніч *буденно і казково* у душу, як в розколотий горіх.
Д Тримати *слово і удар* тримати — що ще не вмієм ми у цім житті?

26. Позначте рядок, у якому виділені в словосполученнях слова є омонімами:

- А туман у голові, туман над річкою;
- Б серце людини, брати до серця;
- В випускний бал, високий бал;
- Г солодка цукерка, солодкі мрії.

27. Позначте рядок, у якому всі слова вжито правильно:

- А музикальні новини, збити з пантелику, приймати участь;
- Б моя власна думка, бісики пускати, товариська компанія;
- В як корова язиком злизала, передплата на газети, порядок денний;
- Г як муха в колесі, народитися під щасливою зіркою, переводити текст.

28. Позначте пару речень, у якій виділені слова є омонімами:

А Слово, чому ти не твердая криця!	Слово - срібло,
мовчання - золото.
Б Вона зрозуміла душевний стан гостя.	У хлопця плечі широкі,
стан високий.
В Рідна земля і в жмені мила.	Земля - хлібодарка і
медоносиця.
Г У хвалька язик діє, а рука не вміє.	Держи язик за зубами.
Д Ми молоді, ми юні, І нам належить світ.	Брехнею світ обійдеш, а
назад не вернеш.

29. Позначте речення, у якому використано омоніми:

- А Ти будь не скупердяй, не скнара і знай батьківські заповіді.
- Б Якщо у тілі душа крилата - що їй хороми, що їй палати.
- В Веснонько любая, часу не гай, якнайскоріше прилинь у наш гай.
- Г Народові потрібні не виграні битви, не втішання славою і волею, а майбуття.

30. Позначте речення, що містить омоніми:

- А Щире слово й добре діло душу й серце обігріло.
- Б Господь посилає нам мудрості й сили і хранить Україну нині, прісно й вовік.
- В Людина там не буде вільна, де є великі і малі.
- Г День у день робота, день у день праця.
- Д Міг би його поганити - не хочу вуст поганити.

31. Омоніми є в усіх рядках, ОКРІМ:

- А вулканічна лава, дерев'яна лава;
- Б водяна пара, весільна пара;
- В футбольне поле, пшеничне поле;

- Г випускний бал, прохідний бал;
- Д антична байка, тепла байка.

32. Явище омонімії використано з художньою метою у фрагменті:

- А Я не скрипковий ключ, а журавлиний тобі над полем в небі напишу.
- Б Осінній день, осінній день, осінній! О синій день, о синій день, синій!
- В А місяць все такий же — і молодик, і повен, і серпик, і рогалик, місяць, як діжа.
- Г Недумано, негадано забігла в глухомань, де сосни пахнуть ладаном в кадильницях світань.
- Д Коли буду я навіть сивою і життя моє піде мрякою, я для тебе буду красивою, а для когось, може, й ніякою.

33. Позначте рядок, у якому всі слова утворюють синонімічний ряд:

- А ідеальний, уявний, ілюзорний, примарний;
- Б спільність, згода, спільнота, договір;
- В наступати, просуватися, наставати, запановувати;
- Г досить, доволі, вистачить, годі.

34. Архаїзм ужито в реченні:

- А Німим отверзуться уста, прорветься слово, як вода.
- Б Несказанне, невимовне кобза промовляє і святими почуттями серце надихає.
- В Ось на краю Європи глевкий чорнозем набух.
- Г Сплять лісоруби в колибі, сняться їм сни прості.
- Д В зболілім серці, наче темна гадь, клубились сумніви, понурі думи.

35. Доберіть до кожного слова, позначеного цифрою, потрібне за змістом слово, позначене буквою.

1 відкрити	А книгу
2 розкрити	Б планету
3 відчинити	В вікно
4 розгорнути	Г злочин

36. НЕМАЄ лексичної помилки в словосполученні:

- А хронометраж часу;
- Б офіційна особа;
- В преїскурант цін;
- Г подарувати презент;
- Д перша прем'єра.

37. НЕМАЄ лексичної помилки в рядку:

- А ні в койому разі;
- Б відповіді співпадають;

- В слідує зупинка;
- Г на ваш розсуд;
- Д для любих цілей.

38. Антонім до фразеологізму *хоч в око стрель* є в реченні:

- А Ситуація – хоч крізь землю провалися.
- Б Цієї ночі надворі ясно, хоч голки збирай.
- В Тихо довкола, хоч мак сій.
- Г У хаті хоч зуби клади на полицю.

39. Фразеологічний зворот ужитий у реченні:

- А Часу було обмаль, а він усе одно бив байдики.
- Б Побачивши великий натовп людей, перехожі дивувалися.
- В Величезна сила криється в людському розумі.
- Г Щеня народжує радість.

40. Фразеологізмами є всі вислови, ОКРІМ:

- А викинути за борт;
- Б викинути з голови;
- В викинути з хати;
- Г викинути на вітер;
- Д викинути фокуси.

41. Фразеологічний зворот ужито в реченні:

- А Митцю не треба нагород, його судьба нагородила.
- Б Сказано по струні ходити - і ходи.
- В Мені потрібне слово, а не слава.
- Г Дніпро манив нас маревом води.

42. Позначте рядок, у якому фразеологічний зворот має значення «надумане мірило упередженої людини, яка підганяє під нього факти дійсності»:

- А піррова перемога;
- Б прокрустове ложе;
- В геростратова слава;
- Г дамоклів меч;
- Д Еолова арфа.

43. Позначте рядок, у якому неправильно визначено значення фразеологічного звороту:

- А надути губи - образитись, виявити невдоволення;
- Б спустити на землю - змусити когось не втрачати почуття реальності;
- В рильце в пушку - про когось привітного й лагідного;
- Г черв'ячок точить - непокоять тяжкі, гнітючі роздуми.

44. Позначте рядок, у якому записано фразеологізм, який не збігається зазначенням з іншими:

- А обламати роги;
- Б підвести під монастир;
- В збити пиху;
- Г вкрутити хвоста.

45. Установіть значення наведених фразеологізмів:

	<i>Фразеологізм</i>		<i>Значення</i>
1	вбивати клин	А	нечесно наживатися
2	гріти руки	Б	звільнитися від ілюзій
3	спускатися з неба на землю	В	домагатися залагодження справи
4	оббивати пороги	Г	непослідовно діяти
		Д	сварити кого-небудь між собою

46. Позначте фразеологічний зворот, який є синонімом до слова засоромитися:

- А пустити червоного півня;
- Б як рак свисне;
- В пекти раків;
- Г показати, де раки зимують;
- Д ухопити шилом патоки.

47. Позначте фразеологічний зворот, який є синонімом до дієслова мовчати:

- А зарубати на носі;
- Б тримати язик за зубами;
- В витрішки продавати;
- Г зуби скалити.

48. Позначте фразеологізм, який відрізняється від інших трьох своїм лексичним значенням:

- А носити воду в решеті;
- Б товкти воду в ступі;
- В довести до пуття;
- Г пересипати з пустого в порожнє.

49. Позначте фразеологізм, значення якого пояснено НЕправильно:

- А п'ятами наживати - втекти;
- Б Хома невірний - той, хто не хоче повірити очевидним фактам;
- В блудний син - людина, яка не має рідні;
- Г бути на сьомому небі - бути щасливим.

50. Утворіть фразеологізми.

1 підливати олії у	А полі
2 товкти воду у	Б допомогу
3 спіймати вітра в	В ступі
4 узяти ноги в	Г вогонь
	Д руки

51. Позначте речення, у якому вжито фразеологічний зворот:

- А В поле вийшов косар на світанні (*В. Симоненко*).
- Б Рої бджолині золоті над гречкою про літо дзвонять (*В. Підналий*).
- В Гладить грудень в батьковім дворі хату співчутливою рукою (*М. Боровко*).
- Г Ой гляди, дівчино, перепаде тобі на бублики! (*М. Стельмах*).

52. Доберіть синоніми до фразеологізмів.

<i>Фразеологізм</i>	<i>Синонім</i>
1 ставати під вінець	А одним ликом шиті
2 заливати за шкуру сала	Б точити ляси
В брати шлюб
3 два чоботи пара	Г два рази ступнути
4 теревені правити	Д допікати до живого

53. Доберіть антоніми до фразеологізмів.

<i>Фразеологізм</i>	<i>Антонім</i>
1 аж до ніг	А як в око вліпив
2 аж горить під руками	Б з наперсток
3 як бджіл у вулику	В як мерзле горить
4 як корова язиком
лизала	Г як гриби після
дощу
	Д аж до хмар

БУДОВА СЛОВА І СЛОВОТВІР

Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Позначте рядок, у якому всі слова мають таку будову: префікс, корінь, суфікс, закінчення:

- А досвітній, прилетів, по-сільському, безпомилковий;
- Б супутник, вистраждав, узимку, узаконений;
- В надбудова, вивідавши, напарник, заземлений;
- Г виголошене, надлишок, припечений, приказка;
- Д затінок, викупив, якнайдобріший, переможний.

2. Позначте рядок, у якому в усіх словах значущі частини виділено правильно:

- А каз/к/а, під/сум/ува/ти, весел/о, стін/ний;
- Б при/кордон/н/ий, за/добр/ий, хоч/уть, про/вулк/а;
- В плеч/е, при/воз/и/ти, нож/ем, роб/от/а, за/блуд/а;
- Г шан/ува/ти, мат/ер/і, дар/унк/а, ми/ш/а, нов/ий.

3. У котрому рядку неправильно виділено значущі частини слова (префікс, корінь, суфікс, закінчення):

- А В/вечер/і, в/дум/лив/ий, розмов/оньк/а, в/дяч/н/ий, комар/ищ/е.
- Б Верб/ич/еньк/а, веред/лив/ість, вечор/н/иц/і, в/жи/т/ий, ви/важ/и/ти.
- В Ви/віш/ува/ти, ви/да/нн/я, ви/куп, ви/мал/юва/ти, ви/хід/н/ий.

4. Позначте твердження, яке є правильним:

- А основа слова виражає лексичне значення слова;
- Б основа слова виражає граматичне значення слова;
- В основа слова надає слову нового значення;
- Г основа слова є спільною частиною споріднених слів.

5. Позначте рядок, у якому всі слова є спільнокореневими:

- А вітер, вітру, вітром, вітри;
- Б вітер, вітерець, вітрище, вітри;
- В сад, садити, садівник, садок;
- Г папір, паперу, папери, папером.

6. Позначте рядок, у якому всі слова є спільнокореневими:

- А книжка, книжки, книжками;
- Б свято, святий, святого;
- В вода, водогін, водити;
- Г надія, безнадійний, надіятися.

7. Різні форми одного слова в рядку:

- А музика, музичний, музикант, музикальний;

- Б мрія, замріяний, мрійник, омріяний;
- В ходити, ходив, ходили, ходитимуть;
- Г круг, круглий, округлий, круговий.

8. Позначте рядок, у якому всі слова не мають закінчень:

- А метро, колібрі, високо, працювати;
- Б тато, вітер, сіно, пише;
- В поні, мадам, Київ, разом;
- Г Туапсе, Лондон, швидко, Карпати.

9. Позначте, які з поданих слів мають префікси:

(1) вмовити, (2) висновок, (3) влітку, (4) водити

- А усі слова;
- Б усі, крім другого;
- В лише перше і четверте;
- Г лише перше і третє.

10. Позначте рядок, у якому всі слова мають таку будову: префікс, корінь, суфікс, закінчення:

- А закордонний, доказаний, зробивши, подарувати;
- Б заозерний, придорожній, розквітлий, заморська;
- В накреслений, по-полтавськи, надпиляний, засипати;
- Г об'єднання, задунайський, схвалений, пречудово.

11. Позначте слова з нульовим закінченням, які є в поданому реченні (цифрою позначено наступне слово):

(1)Трудився (2)лютий до (3)світанку і (4)заморозив геть (5)струмок.

(Н. Забіла)

12. НЕ мають закінчення всі слова рядка:

- А мадам, метро, спересердя;
- Б зараз, працюючи, учень;
- В календар, зазвичай, івасі;
- Г факсиміле, пальто, швидко;
- Д магістраль, авеню, просто.

13. Позначте слово, від якого утворено прикметник *водянистий*:

- А вода;
- Б водянка;
- В водяний;
- Г водичка.

14. Позначте, яким способом утворено слова *клекіт, щебет, стук*:

- А безсуфіксальним;
- Б суфіксальним;

- В переходом слів з однієї частини мови в іншу;
Г префіксальним.

15. Позначте рядок, у якому всі слова утворені способом складання:

- А профтехосвіта, картоплярство, райво;
Б юннат, СБУ, власкор;
В драмгурток, медуніверситет, прикордонник;
Г стінгазета, телепередача, будсервіс, легкозаймистість.

16. Позначте рядок, у якому всі слова утворено суфіксальним способом:

- А чайник, перехід, біг, снігопад;
Б відродження, читач, подорожник, глядач;
В веселість, слухач, водяник, письменник;
Г безпорядок, передмова, молокозавод, надзвуковий.

17. Позначте рядок, у якому всі слова утворено префіксально-суфіксальним способом:

- А переджнивний, бездоганний, запічок, підсніжник;
Б міжряддя, настільний, протизаконний, заширокий;
В по-доброму, провулок, передбачити, заморський;
Г прегарний, надзвуковий, протипожежний, видолинок.

18. У котрому рядку всі слова утворені одним способом?

- А Висота, танець, праліс, прикордонний, вогник.
Б Предобрий, вісник, трійка, найкраще, прийти.
В Передовик, фронтовий, лісок, потужність, десяток.

19. У котрому рядку всі слова утворені одним способом?

- А Комбайнер, шукач, прадід, зброяр, всесильний.
Б Бондар, козацький, предобрий, вишневий, учень.
В Біленький, кобзар, вітерець, грушевий, дощик.

20. У котрому рядку всі слова утворені одним способом?

- А Прочитати, найсильніший, правнук, безробітний.
Б Осінній, сріблястий, сіяч, обідати, жовтуватий.
В Житній, слухач, перехід, білявий, пасинок.

21. У котрому рядку всі слова утворені одним способом?

- А Сніжинка, юність, польовий, Луцький, людство.
Б Глиняний, український, поштар, недоля, роздавати.
В Провесна, правнук, супісок, невинний, заспівати, відхід.

22. У котрому рядку всі слова утворені одним способом?

- А Кошечок, молодість, мідний, світовий, вечеряти.
- Б Учитель, мужність, буквар, апельсиновий, весняний, підвіконня.
- В Записати, виорати, незаконний, антитеза, чорнявий.

23. У котрому рядку всі дієслова утворені префіксально-суфіксальним способом?

- А Кольнути, пильнувати, бліднути, ойкнути, синіти.
- Б Надходити, перевидати, розцвісти, з'єднати, скинути.
- В Заземлити, здешевлювати, знекровити, узаконити, подвоїти.

24. У котрому рядку всі слова утворені префіксально-суфіксальним способом?

- А Попутник, переполовинити, вивітрити, безтямний, скинути.
- Б Помешкання, підмінити, по-хазяйськи, затишний, обнародувати.
- В Прибережний, безпритульний, бездумний, подробиця, розцвісти.

25. У котрому рядку всі слова утворені префіксально-суфіксальним способом?

- А Віддзеркалити, осучаснити, перефразувати, започаткувати, поговорити.
- Б Безугавний, закордонний, наземний, вивітрити, узвичаїти, написаний.
- В Уможливити, проміжок, вияснити, повчати, по-сільському.

26. Позначте рядок, у якому всі слова утворено за допомогою одного и того ж префікса:

- А возвеличити, возз'єднати, возитися, водний;
- Б індустріальний, інтуристський, інновація, інваріантний;
- В надбрів'я, надбати, надбитий, надбудова;
- Г підніжжя, підпора, підказка, підщепа.

27. Позначте пару слів, утворену префіксальним способом:

- А праліс — паросток;
- Б безробітний — безрадісний;
- В запічок — співрозмовник;
- Г перехід — насип.

28. Яким способом утворені дієслова *вечеряти, днювати, зимувати, біліти*?

- А Суфіксальним.
- Б Суфіксально-префіксальним.
- В Префіксальним.

29. Яким способом утворено подані слова?

Підліток, безмірний, міжгір'я, підвіконник, настінний, перекладати.

А Префіксальним.

Б Суфіксальним.

В Префіксально-суфіксальним.

Г Шляхом переходу з однієї частини мови в іншу.

30. У котрому рядку виділені слова утворені шляхом переходу з однієї частини мови в іншу?

А *Сьогоднішньої* роботи на завтра не відкладай (Нар.тв.).

Б *Давніх* друзів забувають, а при горі споминають (Нар.тв.).

В *Сьогоднішнє, давнє, майбутнє* в піснях героїчних дзвенить (М.Гірник).

31. У котрому рядку є слова, утворені шляхом переходу з однієї частини мови в іншу?

А Для справ великих Батьківщина гартує сили молоді (В.Бойко).

Б Не зглядишся, як проминуть літа, і ваші учні, дужі й молоді, себе покажуть в радіснім труді (О.Підсуха).

В І старі, і молоді добре знали поета, тож привітали його як свого, найріднішого (Ю.Збанацький).

32. У котрому рядку є слова, утворені шляхом переходу з однієї частини мови в іншу?

А На призьбі, затиснувши бородою скрипку, сидів старий циган (О.Гончар).

Б Старий згадав свою Волинь святую і волю молодую (Т.Шевченко).

В Дитячий сміх розноситься в садах (В.Сосюра).

МОРФОЛОГІЯ

Завдання з вибором однієї правильної відповіді

ІМЕННИК

1. Позначте рядок, у якому всі іменники є назвами неістот:

- А Київ, Одеса, зграя, Зевс;
- Б студент, бригадир, товариство, комісія;
- В військо, метеор, дерево, булава;
- Г Афродіта, Марс, весна, друг.

2. Позначте рядок, у якому всі іменники є назвами істот:

- А селянство, народ, натовп, дівчина;
- Б лісовик, Зевс, бригадир, покійник;
- В мрець, рука, метро, одесит;
- Г людство, загін, липа, квітка.

3. Позначте рядок, у якому всі іменники вживаються тільки у множині:

- А стільці, ресурси, вибори, гроші;
- Б двері, Карпати, окуляри, канікули;
- В Альпи, Сочі, студенти, таксі;
- Г шаровари, іменини, комахи, молоко.

4. Позначте рядок, у якому всі іменники вживаються тільки в однині:

- А олово, олівець, простір, жито;
- Б кисень, совість, молоко, золото;
- В вино, цукерка, чай, сметана;
- Г Київ, спокій, ніч, радість.

5. Позначте рядок, у якому всі іменники мають форми однини і множини:

- А дзеркало, колосся, дерево, космос;
- Б круча, маги, острів, програма;
- В слово, річка, листя, селище;
- Г ім'я, село, коріння, озеро;
- Д будинок, музика, далина, дорога.

6. Позначте рядок, у якому всі іменники належать до спільного роду:

- А незграба, добряга, гайдамака, базіка;
- Б молодчина, капризуха, нероба, бездара;
- В сіромаха, базіка, непосида, неотеса, Микита;
- Г сердега, нерівня, стиляга, птаха, босячня;
- Д роботяга, задирака, жирафа, сирота.

7. Позначте, у якому рядку всі іменники належать до спільного роду:

- А професор, математик, педагог, адвокат;
- Б архітектор, касир, бібліотекар, листоноша;
- В капризуля, зануда, чистьоха, приبلуда;
- Г ябеда, каліка, ледащо, сподвижник.

8. Позначте рядок, у якому всі іменники іншомовного походження належать до жіночого роду:

- А ООН, Чилі, леді, Міссісіпі;
- Б Сочі, таксі, метро, кіно;
- В піаніно, Делі, аташе, ГЕС;
- Г бязь, вуз, Токіо, мадам.

9. Позначте рядок, у якому всі іменники належать до жіночого роду:

- А вуаль, Чилі, акварель, Міссісіпі;
- Б зала, синиця, воевода, комісія;
- В рагс, шампунь, ГЕС, жовч, пастораль;
- Г бязь, СДПУ, Токіо, юнь;
- Д сутінь, путь, степ, галузь.

10. Позначте рядок, у якому всі іменники спільного роду:

- А лелека, продаж, плакса, біль;
- Б розпач, здобич, вівця, собака;
- В староста, невдаха, сусіда, плакса;
- Г ягня, гуска, задирака, какао.

11. Позначте рядок, у якому всі іменники НЕ мають роду:

- А плакса, тварина, суддя, молодь;
- Б зірки, зерно, Суми, сіль;
- В Альпи, канікули, гори, ножиці;
- Г окуляри, Карпати, дрова, ворота.

12. Позначте рядок, у якому всі іменники належать до чоловічого роду:

- А біль, степ, професор, райво;
- Б сирота, староста, насип, адреса;
- В невдаха, суддя, ступінь, бідолаха;
- Г путь, Чернівці, продаж, живопис.

13. Позначте рядок, у якому всі іменники одного роду:

- А зілля, караоке, вміння, шимпанзе;
- Б леді, таксі, фото, мадам;

- В орля, метро, танго, кіно;
- Г староста, путь, дріб, насип.

14. Позначте речення, у якому обидва виділені іменники є додатками:

А Розтривожились *тополі* із вітрами край доріг, бо на борозни у полі перший *приморозок* ліг (Д. Луценко).

Б Допоки *місяць* в хмарі спочивав, спокійно *ніч* горнулась до будинку (Г. Шепітько).

В Між *сосен* стелиться стежина, гойдає вітер царство *трав* (М. Луків).

Г З поганої *трави* доброго *сіна* не виходить (Нар. творчість).

15. Позначте речення, яке потребують редагування:

А У далеку путь проводжала мати дітей своїх.

Б Навколо розкинувся широкий степ.

В Лист надійшов із далекої Сибірі.

Г По її очах можна було зрозуміти весь біль, всю гіркоту розчарувань.

Д Доносився барабанний дріб.

16. Позначте рядок, у якому є іменники всіх відмін:

А кущ, слово, поле, щастя;

Б Україна, староста, курча, урожай;

В сани, ножиці, молоко, Альпи;

Г Микола, мати, курча, ліс.

17. Позначте, іменники яких відмін поділяються на м'яку, тверду та мішану групи:

А усіх відмін;

Б першої та другої відмін;

В першої, другої та третьої відмін;

Г третьої і четвертої відмін.

18. Позначте рядок, у якому всі слова у формі орудного відмінка написано правильно:

А вишньою, бджолярем, кущем, вдачею, піччю;

Б володарем, грушею, днем, матір'ю, столяром;

В героєм, гостем, площею, лікарем, їжою;

Г пам'яттю, піччю, подорожю, душею.

19. Позначте рядок, у якому всі слова у формі орудного відмінка написано правильно:

А радістю, душею, дощем, пустирьом, бджолярем;

Б кущем, гостем, піччю, верф'ю, кулею;

В безліччю, кручами, Кайдашем, пустирем, тишею;

Г вишнею, куцом, гостем, лікарем, пам'яттю, щирістю.

20. Позначте рядок, у якому всі іменники у формі кличного відмінка однини мають закінчення -е (-є):

- А Оксана, Василь, Маруся, Іван;
- Б земля, душа, кущ, Петро;
- В доня, мама, зірка, рука;
- Г зоря, межа, мрія, край.

21. Позначте рядок, у якому в усіх іменниках у формі давального відмінка однини чергуються приголосні:

- А дорога, стежка, скринька, черепаха;
- Б землянка, люлька, сопілка, мрія;
- В осика, спрага, долоня, береза;
- Г казка, сім'я, робота, гора.

22. Позначте рядок, в усіх іменниках якого у формі орудного відмінка однини відбувається подвоєння букв:

- А мати, мідь, розкіш, сіль;
- Б тінь, повінь, зустріч, розповідь;
- В ніч, піч, свіжість, шерсть;
- Г папороть, подорож, глазур, любов.

23. Позначте рядок, у якому всі іменники у формі орудного відмінка однини мають у закінченні букву -е (є):

- А кінь, ткач, стеля, площа;
- Б віл, стіна, озеро, тиша;
- В алюміній, щабель, гречка, ніж;
- Г лікар, столяр, муляр, школяр.

24. Позначте рядок, у якому всі іменники у формі орудного відмінка мають у закінченні літеру е (є):

- А кухар, тротуар, вихор, ячмінь;
- Б стиль, майстер, прізвище, чиж;
- В перпендикуляр, рій, плече, слюсар;
- Г калач, кущ, кобзар, слухач.

25. Позначте рядок, у якому всі іменники у формі родового відмінка множини мають нульове закінчення:

- А староста, парта, миша, круча;
- Б буря, культура, галерея, мозаїка;
- В особа, перемога, свиня, лелека;
- Г мрія, ліщина, стаття, хиба;
- Д чаша, лопата, сім'я, земля.

26. Позначте рядок, у якому обидва іменники у формі родового відмінка однини мають закінчення -у(ю):

- А Київ, сік;
- Б мед, космос;
- В лікар, вальс;
- Г атом, світ.

27. Закінчення -а у формі родового відмінка мають усі іменники в рядку:

- А Крим, Львів, Миргород;
- Б десяток, нарцис, маневр;
- В Харків, вольт, язик;
- Г фонтан, кір, займенник;
- Д квартал, табун, хліб.

28. Позначте рядок, у якому всі іменники в родовому відмінку однини мають закінчення -а(-я):

- А відміна рейс., не вистачає кілограм., виписав із підручник.;
- Б з останнього вагон., вулиці Париж., зібрали з гектар.;
- В літр бензин., приміщення театр., не було прапор.;
- Г прибув з Єгипт., не поставив апостроф., основи світогляд..

29. Позначте рядок, у якому всі іменники у формі родового відмінка однини мають закінчення -у(-ю):

- А секція баскетбол., художнього гуртк., задум.. твор.;
- Б високого звук., стовпчик барометр., запашного бузк.;
- В номери концерт., білого мармур., держави Ліван.;
- Г наслідки землетрус., сучасного метрополітен., хвилі Дінц.;
- Д атмосферного тиск., сектор.. цирку, літературного музе..

30. Закінчення -у (-ю) у формі родового відмінка однини мають усі іменники в рядку:

- А конкурс.. виконавців, 29 листопад., диригента хор.;
- Б конгрес.. українців, щирого ліризм., доставленого вантаж.;
- В наголос.. слова, студія звукозапис., визначні місця Львов.;
- Г атмосферного тиск., старезного дуб., морозного ранк.;
- Д виконаного проект., сучасного дизайн., родового відмінк... .

31. Позначте, у якому рядку всі іменники у формі родового відмінка однини мають закінчення -у(-ю):

- А клен, гай, ключ, мороз;
- Б кришталь, прогрес, Буг, електрон;
- В сон, цукор, вогонь, Байкал;
- Г грім, Конотоп, прогрес, барвінок.

32. Закінчення -е у формі кличного відмінка мають усі іменники в рядку:

- А друг, колега, брат, земля;
- Б воля, швець, Богдан, Ілля;
- В боєць, кравець, хлопець, молодець;
- Г майор, полковник, капітан, лейтенант;
- Д син, кум, Михайло, Павло.

33. Позначте рядок, у якому всі іменники у формі кличного відмінка мають закінчення -е:

- А кравець, Наталя, пісня, вітер;
- Б земля, душа, Київ, кобзар;
- В Степан, друг, сестриця, Ганнуся;
- Г вовк, Оля, тесляр, народ;
- Д Назар, генерал, Ілля, героїня.

34. Закінчення -е у формі кличного відмінка мають усі іменники в рядку:

- А брат, Євген, товариш, професор;
- Б суддя, голуб, Олекса, доля;
- В зоря, Оля, Богдан, директор;
- Г актор, Павло, друг, Петро;
- Д сторож, Роман, офіцер, Поля.

35. Закінчення -ю у формі кличного відмінка мають усі іменники в рядку:

- А Галя, школяр, Сергій, матуся;
- Б коваль, мудрець, учень, доня;
- В хлопець, Олексій, місяць, біль;
- Г Валерій, обрій, тополя, дідусь;
- Д Катруся, вівчар, доля, герой.

36. Граматичну помилку допущено в рядку:

- А свідомість громадян;
- Б стиглих помідорів;
- В хтось із солдатів;
- Г двадцять кілограм;
- Д аніхто з городян.

37. З'ясуйте, яким членом речення виступає виділений іменник:

Людина приходить у цей світ для любові і добра.

- А підмет
- Б означення
- В присудок

- Г обставина
- Д додаток

38. Позначте рядок, у якому всі чоловічі імена по батькові написано правильно:

- А Анатольович, Васильович;
- Б Юрієвич, Костьович;
- В Юрович, Анатолійович;
- Г Якович, Юрійович.

39. Позначте рядок, у якому всі жіночі імена по батькові написано правильно:

- А Сергіївна, Юр'ївна;
- Б Сергіївна, Юрїївна;
- В Василівна, Олексіївна;
- Г Савівна, Анатольовна.

40. Позначте речення, яке потребує редагування:

- А Гарні квіти подарували Надії Вікторівні.
- Б Глядачі зустрілися з Сергієм Дмитровичем Скляренком.
- В Сьогодні Віктору Іваненко виповнюється 50 років.
- Г Друзі щиро вітали з ювілеєм Віктора Олексійовича.
- Д Актор потис руку Галині Дмитрівні.

41. Граматично правильне продовження речення «Ректорат університету щиро вітає з перемогою в олімпіаді...»

- А Степана Бондар;
- Б Василя Пономаренко;
- В Оксану Князевич;
- Г Світлану Дрімлюга;
- Д Максима Горболіс.

42. Граматично правильний початок листа в рядку:

- А Високоповажний пане Зиновіє!
- Б Дорогий мій синку Олег!
- В Шановна пані Станіславо!
- Г Люба сестричко Валерію!
- Д Вельмишановний добродію Андріє!

ПРИКМЕТНИК

1. Позначте твердження, яке є правильним:

- А прикметники змінюються за родами, числами, відмінками;
- Б прикметники мають рід, число, відмінок;

В прикметники мають рід, змінюються за числами і відмінками;
Г прикметники змінюються за родами, числами, відмінками, ступеннями порівняння.

2. Позначте речення, у якому прикметник виступає частиною складеного присудка:

А Стоїть гора високая... (Л. Глібов).

Б Після вранішньої зливи земля здавалася прозорою і чистою, як краплини роси (В. Дніпровський).

В Видно шляхи полтавської і славному Полтаву (І. Котляревський).

Г Ржали коні козацькі, і шаблі дзвеніли (Д. Білоус).

3. У котрому рядку всі слова – прикметники:

А Видимий, зримий, явний, помітний, інший.

Б Усякий, кожний, справжній, далекий, ніякий, нічий.

В Дертися, підійматися, дряпатися, вилізати, догори.

Г Простий, просторовий, густобровий, кострубатий, гумовий.

4. У котрому рядку всі слова – якісні прикметники:

А Людський, терміновий, нагальний, залізничний, злісний.

Б Глибокий, давній, щирий, темний, серйозний.

В Глухуватий, гостинний, приязливий, місячний, парадний.

Г Державний, лункий, громоподібний, густий, віддалений.

Д Умілий, здібний, дідівський, давній, сучасний.

5. Позначте словосполучення, у якому прикметник є відносним:

А заяча шапка;

Б заяча душа;

В заячий хвіст;

Г заячі вуха.

6. Позначте рядок, у якому всі прикметники присвійні:

А лікарів рецепт, лебедина пісня, Оленчина косинка;

Б Франкові заклики, ненин голос, слюсарів інструмент;

В товаришева книга, Кобзарів заповіт, ахіллесова п'ята;

Г професорова лекція, солдатська каска, Іванків олівець;

Д Лукашева сопілка, братова допомога, батьківські збори.

7. У котрому рядку не всі прикметники належать до одного розряду за значенням:

А Ковалів, Сергіїв, лікарів, невістчин, школярів.

Б Металевий, мамин, гарячий, весняний, сонячний.

В Вузкий, міцний, тихий, гіркий, великий.

8. Позначте рядок, у якому всі прикметники належать до однієї групи за значенням:

- А холодне серце, холодне повітря, зимовий холод;
- Б заяча душа, весела новина, далека дорога;
- В залізний шолом, зоряний вечір, мудра порада;
- Г Оксанина книга, батькова порада, братів костюм, батьківські збори.

9. Позначте рядок, у якому всі прикметники належать до однієї групи за значенням:

- А сучасна музика, мудрий чоловік, дощовий день;
- Б гострий ніж, кам'яне серце, залізні ворота;
- В молодіжний гурт, льодяний характер, ведмежа послуга;
- Г молочний кисіль, заяча шапка, комп'ютерний клуб.

10. Позначте словосполучення, яке можна замінити синонімічними словосполученнями іменників з прикметниками:

- А директор фірми;
- Б кімната для відпочинку;
- В сироп з малини;
- Г листя з дерев.

11. Позначте, як утворюється проста форма найвищого ступеня порівняння прикметників:

- А за допомогою слів *найбільш*, *найменш*;
- Б за допомогою суфіксів *-іш-*/ *-ш*;
- В за допомогою префікса *най-*, який додається до прикметника вищого ступеня;
- Г за допомогою префікса *най-*, який додається до звичайної форми прикметника.

12. Позначте рядок, у якому від усіх прикметників можна утворити ступені порівняння:

- А високий, білий, приємний, сміливий;
- Б чорний, м'який, сліпий, широкий;
- В товстий, надзвичайний, глибокий, синій;
- Г красивий, маленький, цікавий, важливий.

13. Позначте речення, у якому допущено граматичну помилку:

- А Він пропонує більш простіший спосіб розв'язання задачі.
- Б Цікавішого співрозмовника годі й шукати.
- В Допоможемо знайти покупця в найкоротший термін.
- Г Нинішня осінь стала більш щедрою на врожаї.

14. Позначте речення, яке потребують редагування:

- А Він самий найкращий у групі.
- Б Гепард - найшвидша тварина у світі.
- В Найбільш цікавою була розповідь Наталі.
- Г Це слово вживається у вужчому значенні.
- Д Ранковий рейс більш зручний.

15. Визначте, у котрому рядку подано правильно форми вищого й найвищого ступенів порівняння прикметників:

- А Чіткіший, більш дорослий, презлий, дужчий, молодший.
- Б Найрідніший, швидший, упевненіший, найніжніший, менш вразливий.
- В Ширший, найнижчий, тонесенький, прездоровий, кращий.

16. Визначте, у котрому рядку подано правильно форми вищого й найвищого ступенів порівняння прикметників:

- А Найвищий, добріший, більш емоційний, найніжніший, запашніший.
- Б Гостріший, самий вдаліший, синіший, найрухливіший, глухіший.
- В Найулюбленіший, зеленкуватіший, вологіший, молодший, червоніший.

17. Визначте, у котрому рядку подано правильно форми вищого й найвищого ступенів порівняння прикметників:

- А Більш продуктивний, легший, фіолетіший, пречудовий, спокійніший.
- Б Найпопулярніший, кислосолодший, дорожчий, світліший, найтяжчий.
- В Легший, наймудріший, більш сумлінний, найсучасніший, лагідніший.

18. Визначте, у котрому рядку подано правильно форми вищого й найвищого ступенів порівняння прикметників:

- А Блакитніший, чистісінький, молодший, гнідіший, яскравіший.
- Б Найбільш загрозливий, чарівніший, менш досконалий, рухливіший, найпривітніший.
- В Прездоровий, багатший, синюватіший, самий холодніший, ясніший.

19. У котрому рядку всі прикметники належать до твердої групи:

- А Рішучий, дрібний, незабутній, майбутня, східний.
- Б Довга, високе, близькі, сучасні, солодкі.
- В Веселий, пахуче, солов'їна, торішній, безкрай.

20. У котрому рядку всі прикметники належать до м'якої групи:

- А Зелений, зелена, зелене, вчорашній, добродушний.
- Б Синій, синя, синє, вранішня, вранішнє.
- В Вовча (лапа), овеча (вовна), заячий (хвіст), орлиний (дзьоб), куряча (сліпота).

21. У котрому реченні допущено помилку у вживанні відмінкової форми прикметника:

- А Між братних народів, мов садом рясним, сіяє вона над віками.
- Б В холоднім небі зорі, як сніжинки, шлють світло на замоклий брук.
- В Над головою – бездонний простір небес голубих.

22. У котрому реченні допущено помилку у вживанні відмінкової форми прикметника:

- А Вечори такі довгі, а ночі не здаються коротшими.
- Б А осінь пізня заплаче за юним згубленим життям.
- В Прийшла сусідка зі своєю веселою дівчинкою рум'янолицою.

23. У котрому з поданих речень ужито коротку форму прикметника:

- А Зеленеє жито, зелене. Хороші гості у мене (Нар. тв.).
- Б Широкий, повноводий, каламутними хвилями мчав Дніпро, вихопившись із звужених скель коло кічкацького мосту (Г. Коцюба).
- В Пливе човен, води повен (Нар. тв.).
- Г У нашім раї на землі Нічого кращого немає, Як тая мати молодая З своїм дитяточком малим (Т.Шевченко).

24. Позначте рядок вірша, у якому прикметник є означенням і має форму знахідного відмінка:

- А Облітають квіти, обриває вітер
- Б Пелюстки печальні в синій тишині.
- В По садах пустинних їде гордовито
- Г Осінь жовтокоса на баскім коні. (В. Сосюра)

25. Позначте рядок, у якому всі присвійні прикметники утворено правильно:

- А Матвіїв, Наталчин, сусідів;
- Б Андрієв, лелекин, братів;
- В Галин, Юлін, Онисьчин;
- Г Марієн, Наталкин, Ірин.

26. Позначте рядок, у якому від усіх іменників прикметники утворюються за допомогою суфікса -ов-:

- А мить, січень, насіння;
- Б хвиля, груша, життя;

- В мармур, алюміній, поле;
Г дощ, кварц, гай.

27. Позначте рядок, у якому від усіх іменників прикметники утворюються за допомогою суфікса-ов-:

- А метр, травень, дощ, нуль;
Б пурпур, емаль, груша, край;
В парча, кварц, гроза, шовк;
Г ліс, кільце, кришталь, глянець;
Д калина, казка, поле, марш.

28. Позначте рядок, у якому від усіх іменників прикметники утворюються за допомогою суфікса-ев-(-ев-):

- А взірець, куля, корабель, матч;
Б калач, липень, вуглець, сіль;
В корінець, криця, значення, замша;
Г мить, баржа, карамель, кварц;
Д вишня, сіль, журавель, куниця.

29. Позначте рядок, у якому всі прикметники пишуться з *нн*:

- А огне..ий, тума..ий, здорове..ий;
Б шален..ий, журавли..ий, де..ий;
В скаже..ий, огне..ий, пташи..ий;
Г греча..ий, блаже..ий, страше..ий.

30. Позначте речення, у якому *не* зі словом пишеться окремо:

- А Мов залізні гравюри, стоять на тлі синяви величезні, (не)порушні черешні. (*У. Самчук*).
Б Ось ви виїхали на (не)високу гору (*Панас Мирний*).
В (Не)страшні для мене вітри, ні підводнеє каміння (*Леся Українка*).
Г Дощ ліниво зашарудів по розбухлій землі, і здавалося, що хтось притаївся за деревами, (не)видимий і могутній, як поступ самої весни (*М. Стельмах*).

ЧИСЛІВНИК

1. Позначте рядок, у якому всі слова - числівники:

- А четвірка, сорок три, перший, другий;
Б десять, триденний, сто, тисяча;
В кілька, двотисячний, дев'яносто, тисяча;
Г потроїти, сімсот, семеро, одиниця.

2. У котрому з поданих речень НЕ усі виділені слова – числівники:

А І калина прийнялася, віти розпустила. І *три* літа на могилу Дівчина ходила (Т.Шевченко).

Б Де *два* вовки, там сварка (Нар.тв.).

В Якби мені не тиночки Та не перелази, Ходив би я до дівчини По *чотири* рази (Нар.тв.).

Г *Один* у *другого* питаєм, Нащо нас мати привела? Чи для добра? Чи то для зла? (Т. Шевченко).

3. Позначте речення, у якому числівник є частиною складеного підмета:

А У прохолодному передсвітанні дрімав сад із п'ятьма розквітлими вишнями... (К. Мотрин).

Б Сьоме небо собі пригинає суєта (Л. Костенко).

В Два дні точився запеклий бій карателів із партизанами (М. Стельмах).

Г Низько-низько над лугами побраталися два голоси і неквапно попливли назустріч світанкові (М. Стельмах).

4. Яким членом речення виступає виділений числівник:

Дзвінкий хлоп'ячий голос.. безперестанку співав: – Сім раз по вісім – *п'ятдесят шість*. (М.Коцюбинський).

А підметом;

Б присудком;

В додатком;

Г обставиною;

Д означенням.

5. Яким членом речення виступає виділений числівник:

Два кольори мої, *два* кольори: червоне – то любов, а чорне – то журба.

А підметом;

Б присудком;

В додатком;

Г обставиною;

Д означенням.

6. Яким членом речення виступає виділений числівник:

Півтори години слухаю вашу дискусію.

А підметом;

Б присудком;

В додатком;

Г обставиною;

Д означенням.

7. Яким членом речення виступає виділений числівник:

Тепер вони *обоє* сміються.

- А підметом;
- Б присудком;
- В додатком;
- Г обставиною;
- Д означенням.

8. Позначте правильне твердження:

- А кількісні числівники змінюються за родами, числами, відмінками;
- Б порядкові числівники змінюються тільки за родами й числами;
- В порядкові числівники означають кількість і порядок предметів при лічбі;
- Г числівники бувають будь-яким членом речення.

9. Позначте правильне твердження:

- А усі числівники змінюються за родами, числами, відмінками;
- Б кількісні числівники означають число або порядок при лічбі;
- В кількісні числівники поділяються на збірні та дробові;
- Г за значенням числівники поділяються на кількісні і порядкові.

10. Доберіть правильний варіант продовження поданого незакінченого речення: “Як числівник *двісті*, відмінюються також числівники...”:

- А П’ять – двадцять, тридцять, п’ятдесят, шістдесят, сімдесят, вісімдесят.
- Б Три, чотири.
- В Сорок, дев’яносто, сто.
- Г Триста – дев’ятсот.

11. Доберіть правильний варіант продовження поданого незакінченого речення:

“Числівник *два* відмінюється, як ...”:

- А П’ять – двадцять, тридцять, п’ятдесят, шістдесят, сімдесят, вісімдесят.
- Б Три, чотири.
- В Сорок, дев’яносто, сто.
- Г Двісті – дев’ятсот.

12. Позначте рядок, у якому всі числівники — збірні:

- А одна п’ята, півтора, дві сьомих, одна десята;
- Б мільйон, кількасот, декілька, багато;
- В сорок, мільярд, один, тисяча;
- Г четверо, десятеро, сімнадцятеро, п’ятеро.

13. У якому з поданих рядків словосполучення записано правильно:

А розмовляли з дев'яносто студентами, дипломи вручали сто випускникам, підручників не хватило сорок учням;

Б розмовляли з дев'яноста студентами, дипломи вручали стам випускникам, підручників не хватило сорока учням;

В розмовляли з дев'яноста студентами, дипломи вручали ста випускникам, підручників не хватило сорока учням;

Г розмовляли з дев'яностами студентами, дипломи вручали стам випускникам, підручників не хватило сорокам учням?

14. Позначте, як відмінюються числівники *тисяча, мільйон, мільярд*:

А як іменники;

Б як прикметники;

В як кількісні числівники;

Г як порядкові числівники.

15. Позначте, як відмінюються кількісні складені числівники:

А як іменники;

Б як прикметники;

В відмінюється лише останнє слово;

Г відмінюється кожне слово.

16. Позначте, як відмінюються порядкові числівники:

А як іменники;

Б як прикметники;

В як кількісні числівники;

Г у всіх відмінках мають закінчення *-ий*.

17. Позначте рядок, у якому обидва числівники у формі давального відмінка написано правильно:

А сорока, півтора;

Б дев'яностам, півтора;

В стам, двом п'ятим;

Г дев'яноста, півторам.

18. Позначте рядок, у якому допущено помилку в написанні числівника:

А до шестисот кілограм;

Б до п'яти десяти гривень;

В після сімдесяти кілометрів;

Г близько семисот метрів.

19. Позначте рядок, у якому допущено помилку в написанні числівника у формі орудного відмінка:

- А тринадцятьома, п'ятьма, п'ятьома;
- Б дев'яноста, сорока, сьома;
- В семидесятьма, п'ятистами, шістдесятьма;
- Г чотирма, шістьмастами, шістьомастами.

20. У якому рядку правильно записано числівники у формі орудного відмінка:

- А п'ятьомастами шістдесятьма вісьма;
- Б чотиристами сімдесятьма трьома;
- В двомастами дев'яностами чотирма;
- Г вісьмомастами вісімдесятьома одним.

21. Позначте рядок, у якому в усіх числівниках відмінюється тільки друга частина:

- А сімсот, чотириста, п'ятдесят, тридцять;
- Б триста, п'ятсот, шістсот, сімсот;
- В шістдесят, п'ятдесят, сімдесят, вісімдесят;
- Г вісімсот, вісімдесят, сімсот, шістдесят.

22. Позначте рядок, у якому порушено норму при відмінюванні числівників:

- А трьохсот, трьомстам, на трьохстах;
- Б п'ятисот, п'ятистам, п'ятистами;
- В семисот, сімомастами, на семистах;
- Г дев'ятисот, дев'ятистам, дев'ятьмастами;
- Д двохсот, двомастами, на двохстах.

23. Позначте рядок, у якому всі відмінкові форми числівників є правильними:

- А сто вісімдесят сьомого, двомастами п'ятидесяти двома;
- Б шістдесяти семи, чотирма, шестиста, дванадцятий;
- В трьомастами дев'яноста шістьма, сімох, одна третя;
- Г сімдесятьма двома, дві тисячі другий, дев'яноста шостого.

24. У якому рядку сполуки числівника з іменником записано правильно:

- А чотири ясеня, шістнадцять к'омп'ютерів, кілька місяців, мільйон гривень, дві з половиною години;
- Б перше лютого, п'ять кілограмів, нуль одиниць, одна друга гектара, сорок другий день;
- В два стільця, одна книжка, тисяча тонн, дві восьмих урожаю, троє учнів;
- Г з Восьмим Березнем, три пущі, вісім дівчат, півтора яблука, троє квіток.

25. Позначте речення, у якому НЕправильно вжито числівник на позначення часу:

- А сім годин п'ять хвилин;
- Б за чверть сьома;
- В о сьомій годині;
- Г десять хвилин на сьому.

26. Позначте рядок, у якому допущено помилку у вживанні збірного числівника:

- А Десятеро депутатів створили позафракційну групу.
- Б З гори мчало троє саней.
- В До Верховної Ради не пройшло троє партій.
- Г Двоє ведмежат грілися на сонці.

27. У котрому реченні допущено помилку у вживанні відмінкової форми числівника:

- А Уже п'ять листів відправили члени гуртка, а відповіді не було.
- Б До редакції надійшло два сценарії.
- В Разом із чотирьома своїми вихованцями тренер охоче відповідав на запитання журналістів.

28. У котрому реченні допущено помилку у вживанні відмінкової форми числівника:

- А Олесь так захопився купленою річчю, що й тисяччю інших ніхто не відволік би його уваги.
- Б Квартет утворюють чотири виконавці.
- В Бігає Марушка у ста кожухах.

ЗАЙМЕННИК

1. Позначте правильне твердження:

- А Займенником називається частина мови, яка називає предмети, ознаки, кількість.
- Б У реченні займенник може бути лише підметом або означенням.
- В Особові займенники вказують на приналежність предмета першій особі.
- Г Займенники змінюються за відмінками, деякі - ще й за родами і числами.

2. У котрому рядку всі слова є займенниками:

- А десь, хтось, всякий, котрий, ми;
- Б деякий, чий, кожний, ніякий, що, стільки, скільки;
- В весь, кудись, я, хто, казна-що;
- Г хто-небудь, хтозна-де, він, цей, той.

3. У котрому рядку всі слова є займенниками:

- А скільки, жодний, де-небудь, ніхто, цей, там;
- Б завтрашній, який, нічий, їхній, тут, він;
- В ви, хтозна-який, чий, хтось, ніхто, наш;
- Г деякий, дехто, всюди, хто, весь, свій.

4. У котрому рядку всі слова є займенниками:

- А і, на, чи, аж, ти, лише, ніж;
- Б я, він, ми, ви, його, їхній, такий;
- В такий, ваш, де, ніде, багато, мій, твій;
- Г щось, ще, щоб, дещо, таки, сам, кожний.

5. У котрому рядку всі слова є займенниками:

- А своєї, ніякий, таким, цих, ніхто;
- Б того, цього, тих, стількома, цих, якимсь;
- В ту, цією, усякого, мене, усе, добре.

6. Займенниками є всі слова рядка:

- А вам, мені, учора, хто;
- Б добре, чий, мене, казна-чого;
- В хтозна-де, чимось, цей, ти;
- Г себе, абищо, якимсь, якась;
- Д воно, скільки, жоден, я.

7. Правильною є форма займенника в рядку:

- А нагородили всіх учасників;
- Б необхідно з їми порадитись;
- В відзначають цими днями;
- Г допомогли ї в підготовці.

8. У котрому рядку усі займенники належать до одного розряду:

- А нас, мого, мені, себе, нам;
- Б хто-небудь, якийсь, абихто, казна-чого, когось;
- В ваш, свого, мій, цей, кожний, той.

9. У якому рядку усі займенники особові:

- А її помітили, його позиція, підняти їх на висоту;
- Б забули її, їх було троє, його не поважають;
- В в її записах, їх знання, з його творів;
- Г його знайшли, їх книжки, за її вчинками.

10. Усі займенники особові в рядку:

- А казна-що, чого, я, їх;
- Б він, йому, кожний, дещо;

- В ми, з тобою, наш, дехто;
- Г мене, хтось, твій, ми;
- Д нами, вона, нею, ними.

11. Усі займенники вказівні в рядку:

- А той, мій, твій, ваш;
- Б отой, цей, весь, всякий;
- В того, отим, цього, такі;
- Г котрий, скільки, отакий, стільки;
- Д те, це, хто, що.

12. У яких рядках усі слова є неозначеними займенниками:

- А казна-хто, дехто, декуди, деколи, декотрий;
- Б щось, якийсь, чийсь, десь, якимсь;
- В коли-небудь, чий-небудь, скільки-небудь, що-небудь, де-небудь;
- Г будь-хто, будь-який, будь-чий, будь-що, будь-скільки.

13. Усі займенники потрібно писати через дефіс у рядку:

- А чого/небудь, хтозна/що, будь/який, казна/хто;
- Б де/кому, аби/хто, де/кому, якого/небудь;
- В казна/чим, ні/якому, аби/когось, ні/чим;
- Г хтозна/чому, аби/якому, який/небудь, який/сь;
- Д аби/чому, ні/який, хтозна/що, що/небудь.

14. Усі займенники потрібно писати разом у рядку:

- А аби/хто, де/кому, якого/небудь, де/в/кого;
- Б де/що, де/чому, де/який, аби/хто;
- В казна/якому, аби/що, де/кого, ні/що;
- Г будь/якого, аби/чий, ні/перед/ким, ні/хто;
- Д аби/що, казна/що, де/чиїх, кимо/сь.

15. Усі займенники потрібно писати разом у рядку:

- А хтозна/який, ні/стільки, ні/якого, де/щось;
- Б аби/що, будь/що, ні/чий, ні/кому;
- В де/який, що/сь, ні/який, аби/хто;
- Г де/що, ні/скільки, де/який, хтозна/на/якому;
- Д ні/якого, де/яким, де/з/ким, аби/що.

16. Усі займенники потрібно писати окремо в рядку:

- А де/який, хтозна/в/кого, ні/перед/ким, аби/кому;
- Б аби/з/ким, будь/у/кого, де/з/ким, де/в/чому;
- В аби/якому, бозна/з/ким, будь/з/яким, бозна/що;
- Г аби/з/ким, аби/чий, ні/в/кого, де/хто;
- Д де/в/чому, аби/хто, казна/на/кому, аби/що.

17. З'ясуйте, в якому рядку підкреслені слова є відносними займенниками:

А Сумний краєвид, очевидячки, впливав і на двох людей, що верхи їхали тією мокрою розтопаною дорогою (М.Грушевський.).

Б Бурка з кращого, крамного сукна на передньому давала знати, що то був не селянин... (М.Грушевський.).

В Видно було, що їх несподівано доскочило нещастя... (І.Лепкий.).

Г Навіть не вірилось, що в темряві за тією тишею причаївся цілий фронт (В.Козаченко.).

18. Позначте речення, у якому займенник є означенням:

А Весна - бажаний гість, її закликають дівчата піснями-веснянками (О. Воронай).

Б Падають тепло і глухо яблука в нашім саду (В. Сосюра).

В Учітеся, брати мої, думайте, читайте... (Т. Шевченко).

Г Марія не може зробити нічого поганого (Ю. Смолич).

19. Позначте речення з присвійним займенником:

А Не називаю її раєм, тії хатиночки у гаї (Т. Шевченко).

Б І оживуть у пам'яті народу його вірні дочки і сини (В. Симоненко).

В Ходи по тій землі, що Каменяр ходив, і пий із тих джерел, які його доїли (Л. Забаштпа).

Г Із вирію їх кликав край далекий, блакитна Ворскла, Німан і Десна (Д. Луценко).

20. Позначте речення, у якому слово *що* - займенник:

А Слово, чому ти не твердая криця, що серед бою так ясно іскриться? (Леся Українка).

Б Добре, що маємо силу рідного отчого краю (А. Малишко).

В Йому не терпиться усім розказати, що має таку радість (М. Стельмах).

Г Коли б не ліс, не знали б ми про те, що є фіалка й пролісок на світі... (М. Познанська).

21. Позначте рядок, у якому всі займенники можуть мати коротку форму:

А всякий, жодний, кожний;

Б когось, хтось, чийсь;

В казна-який, дещо, абичого;

Г самий, такий, інший.

22. Позначте рядок, у якому всі займенники в непрямих відмінках однини мають іншу основу, ніж у називному відмінку:

- А хто, чиясь, ніскільки;
- Б вона, я, що;
- В абичий, чий, чийсь;
- Г самий, інший, воно.

23. Позначте рядок, у якому всі займенники після прийменника у непрямих відмінках уживаються з приставним *н*:

- А свій, твій, мій;
- Б він, ти, ми;
- В він, вона, воно;
- Г хто, що, чий.

24. Позначте рядок, у якому всі слова пишуться через дефіс:

- А що/небудь, хтозна/кому, казна/в/чому;
- Б де/котрий, хто/небудь, будь/що;
- В чий/небудь, казна/кому, будь/який;
- Г де/хто, ні/кому, аби/чого.

25. Позначте рядок, у якому всі займенники написано правильно:

- А казна-що, дехто, будь у кого, скільки-небудь;
- Б який-небудь, де-хто, будь-кого, хтось;
- В будь-що, дехто, казнащо, хто-небудь;
- Г абичий, ні скільки, будь-який, деякий;
- Д абищо, хтозна-який, де-чого, де в кого.

26. Позначте речення, яке потребує редагування:

- А Вечорами графські діти запрошували молодь до себе в гості, щоб ті приходили у традиційному селянському одязі.
- Б Бабуся попросила онука купити їй молока.
- В Юрко одразу здогадався, який подарунок приготували йому батьки.
- Г Під його ногами шелестіло опале листя.

27. Позначте речення, у якому вказаний у дужках займенник можна вжити у двох варіантах:

- А Зошит лежав на (*мій*) столі.
- Б Це було (*він*) завдання.
- В (*Цей*) дня ніхто не прийшов.
- Г Дійшов до (*свій*) будинку.

28. Форми називного відмінка, а також роду та числа не має займенник:

- А хтось;
- Б себе;

- В стільки;
- Г хтозна-який.

29. Займенники *хто, що, який, чий, котрий, стільки* є відносними, коли вони:

- А вживаються для утворення питальних речень;
- Б вживаються для зв'язку частин складного речення;
- В вказують на відношення до діючої особи;
- Г вказують на неозначену (невідому) особу, предмет, ознаку, кількість.

30. Заперечні та неозначені займенники утворилися від:

- А особових займенників;
- Б вказівних займенників;
- В присвійних займенників;
- Г означальних займенників.
- Д питально-відносних займенників.

ДІЄСЛОВО. ДІЄСЛІВНІ ФОРМИ

1. Позначте рядок, у якому всі слова є дієсловами:

- А косити, косовиця, косять;
- Б рятувати, допомагати, порятунок;
- В стрибати, ходіння, бігти;
- Г кричати, кричу, кричать.

2. Позначте рядок, у якому всі дієслова одного виду:

- А описати, виходити, їсти;
- Б розмовляти, малювати, оберігати;
- В штовхнути, прочитати, творити;
- Г рубати, бачити, відстояти.

3. Позначте рядок, у якому всі дієслова належать до першої дієвідміни:

- А поважають, здобувають, працюють;
- Б стоять, радять, бродять;
- В звіряють, організовують, вчать;
- Г скачуть, біжать, прочитають.

4. Позначте рядок, у якому всі дієслова майбутнього часу:

- А знатиму, послухаю, з'їм;
- Б можеш, прийдемо, поїдемо;
- В запишіть, прочитаю, відчиню;
- Г їздять, вивчу, розкриємо.

5. Позначте рядок, у якому всі дієслова одного способу:

- А гукаємо, гукаймо, прийшов;
- Б пишімо, повірмо, киньте;
- В писав би, пишеть, пишемо;
- Г летіло, летить, летіть.

6. Позначте речення, яке потребує редагування:

- А Син безмежно любить своїх батьків і вірить їм.
- Б Сергійко щиро подякував Дмитрика за допомогу.
- В Я обурююся з того, що дехто прагне жити нечесно.
- Г А заспіваймо веселу пісню.

7. Позначте словосполучення, яке потребує редагування:

- А глузувати з Максима;
- Б вибачити Галинці;
- В дякувати Андрія;
- Г телефонувати Оксані.

8. Позначте рядок, у якому обидва сполучення з НЕперехідними дієсловами:

- А вивчив вірш, іти лугом;
- Б купив молока, побачив у газеті;
- В ходив дорогою, плаче берега;
- Г не помітив помилки, купатися в річці.

9. Визначте синтаксичну роль інфінітива в поданому реченні:

Режисер запропонував артистам зіграти в новій виставі.

- А додаток;
- Б присудок;
- В обставина;
- Г означення.

10. Позначте речення, у якому дієслово вжито у формі 2-ї особи однини:

- А Над Дніпром лечу, над степами без кінця і краю (О. Довженко).
- Б Під вишнею розлогою струмочок гомонить (Леся Українка).
- В Весело і з ляхом серед печі полум'я гуляє по гіллю (С. Чернілевський).
- Г Ну, що ти знов мені розкажеш, о красномовний друже мій?! (Є. Плужник).

11. Позначте, у якій формі вжито дієслова в поданих фразеологізмах: сміятися на кутні, робити з мухи слона, п'ятами накивати

- А в особовій формі;
- Б у неозначеній формі;
- В у формі дієприкметника;
- Г у формі дієприслівника.

12. Позначте рядок, у якому в обох словосполученнях ужито безособові дієслова або особові в безособовому значенні:

- А пахне яблуками, зранку захмарило;
- Б в небі заgrimіло, сіявся дощ;
- В мені не спиться, вітер свище;
- Г темніє в хаті, білизну просушили.

13. Позначте речення, у якому присудок виражений дієсловом у формі наказового способу:

- А Я Вас люблю великою любов'ю, моя старенька мамо, тату мій (*Д. Павличко*).
- Б Я матусі поцілую сивину і розгладжу круг очей морщинки (*Р. Котик*).
- В Ти знов мені наснишся, як і вчора... (*А. Малишко*).
- Г Хай бджоли носять медозбір у соти і кожна квітка душу звеселя (*Л. Дмитерко*).

14. Позначте рядок, у якому всі дієслова недоконаного виду:

- А шити, в'язати, пересіяти, дивитися;
- Б зашивати, шукати, допомагати, сміятися;
- В поважати, говорити, розуміти, зайти;
- Г вважати, читати, вразити, зламати.

15. Позначте, яка часова форма дієслова вживається в поданому реченні в значенні іншій:

Знов стало тихо, лише стебла хрупотять та час від часу серп бренькне о камінець (*І. Франко*).

- А теперішній час у значенні минулого;
- Б теперішній час у значенні майбутнього;
- В минулий час у значенні майбутнього;
- Г майбутній час у значенні теперішнього.

16. Позначте словосполучення, яке потребує редагування:

- А дякувати Аліну;
- Б не забити м'яча;
- В берегти природу;
- Г написати вірш.

17. Позначте рядок, у якому правильно утворено форму наказового способу дієслова:

- А давайте поїдемо;
- Б спечіміте;
- В намалюємо;
- Г заспіваймо.

18. Правильно утворено форму наказового способу дієслів у рядку:

- А давайте підемо;
- Б виконаймо;
- В спечіміте;
- Г намалюємо;
- Д будемо надсилати.

19. Неправильно утворена форма наказового способу дієслова в рядку:

- А зробимо;
- Б зробімо;
- В зроби;
- Г зробіть;
- Д нехай зроблять.

20. Позначте речення, у якому дієслово умовного способу вжито в значенні наказового:

- А Полетіла б я до тебе, та крилець не маю.
- Б Ніжну-ніжну як подих билини, я хотів би вам пісню сплести.
- В Вже б покласти кінець всім незгодам і щоб кожен народ поважать.
- Г Я б хотів всі зірки, що над нами, перелита у зірку ясну.

21. Позначте рядок, у якому всі слова пишуться з м'яким знаком:

- А радят..ся, кин..те, поведеш..ся;
- Б виріж..те, сходят..ся, веселит..ся;
- В красуєт..ся, сміют..ся, стан..те;
- Г учіт..ся, їд..мо, бореш..ся.

22. Позначте рядок, у якому усі слова написано правильно:

- А біжимо, любимо, бачите;
- Б несете, дзвоните, горете;
- В сохните, кричите, сидите;
- Г їдете, палемо, бачимо.

23. Позначте речення, у якому *не* з дієсловом треба писати окремо:

- А Новенького чомусь (не)долюблювали в класі.
- Б Хлопці (не)зчулися, як надійшов вечір.

- В У будинку навпроти (не)має ні вікон, ні дверей.
Г Тато (не)має вільної хвилини.

24. Позначте рядок, у якому всі дієслова пишуться з м'яким знаком:

- А устан..мо, їд..мо, пробач..те;
Б виход..те, злаз..мо, смієт..ся;
В учит..ся, смієш..ся, почист..;
Г виріж..те, поглян..мо, заход..те.

25. Позначте рядок, у якому усі дієслова написано правильно:

- А горите, сохнете, працюємо, засівається;
Б плещеться, пишете, сидите, майструєте;
В просимо, садимо, заїдаємо, обмальовуємо;
Г палемо, кричимо, поважаємо, вивчаємо.

26. Позначте правильне твердження:

- А Дієприкметник може бути будь-яким членом речення.
Б Дієприкметник узгоджується з іменником у роді, числі, відмінку.
В Дієприкметники змінюються за родами, числами, відмінками, особами.
Г Дієприкметники означають дію предмета.

27. Позначте рядок, у якому всі дієприкметники є пасивними:

- А пройдений, стихаючий, розвантажений;
Б заплетений, тремтячий, очищений;
В вишитий, кинутий, змурований;
Г залитий, зігрітий, погаслий.

28. Позначте синтаксичну роль виділеного в реченні слова:

*За одного **битого** двох небитих дають (Нар. творчість).*

- А підмет;
Б обставина;
В означення;
Г додаток.

29. Позначте речення, у якому дієприкметник має залежне слово:

- А Здалека побачили покинуте вогнище.
Б Підійшли до поваленої вітром верби.
В По розмитій дорозі їхали повільно.
Г На все село виблискували пофарбовані ворота.

30. Позначте речення, у якому дієприкметниковий зворот відокремлюється комами (розділові знаки пропущено):

А З усіх садків пахло нагрітою на сонці корою дерев... (Є. Гуцало).

Б Теплою дихала настояна на травах та квітах земля (Ю. Збанацький).

В У заволоченому хмарами небі не вгледіти жодної зірки (Н. Рибак).

Г Сірі султани пилюки звихреної конем осідали на скошеній стерні (Г. Тютюнник).

31. Позначте речення, у якому дієприкметниковий зворот відокремлюється комами (розділові знаки пропущено):

А У степу запахло розворушеною лемешами землею (Гр. Тютюнник).

Б Яскраво зеленів облитий дощами озимий клин на пагорбах за містом (В. Козаченко).

В Був сонячний день сповнений невгамовного пташиного щебетання (О. Донченко).

Г Мріють про весну опушені білим хутром берези й осики клени і ялини граби і дуби (А. Волкова).

32. Позначте речення, у якому допущено пунктуаційну помилку:

А У хвойному лісі, затіненому зеленими кронами дерев, весна починається пізніше (В. Пархоменко).

Б Щось казкове було в широкому привіллі, по вінця сповненому надійними хвилями... (М. Стельмах).

В Річки, схованої в берегах ще не видно було, але вона вже відчувалася в свіжості й прохолоді (О. Гончар).

Г П'ять зошитів, покладених один на одний, лежали перед ним, наче сокровенний скарб (В. Шевчук).

33. Позначте правильний варіант перекладу з російської мови на українську словосполучення *поющие дети*:

А співаючі діти;

Б співавши діти;

В діти, які співають;

Г діти, які співали.

34. Позначте, у яких з поданих слів на місці пропуску пишемо букву *е*:

(1) *принес..ний*, (2) *розпуш..ний*, (3) *побіл..ний*, (4) *націл..ний*

А у першому і третьому;

Б у другому й четвертому;

В у другому й третьому;

Г в усіх словах.

35. Позначте, у яких з поданих слів на місці пропуску пишемо букву е:

(1)одягн..ний, (2)поран..ний, (3)принес..ний, (4)скороч..ний.

- А у першому і третьому;
- Б у другому й четвертому;
- В у другому й третьому;
- Г в усіх словах.

36. Позначте рядок, у словосполученні якого допущено орфографічні помилки:

- А небачені краєвиди, невідправлений лист;
- Б не обділений любов'ю, незігріта земля;
- В нескошені хліба, ненавантажений зерном;
- Г невисохлі сльози, не завезений з півдня;
- Д ніким не помічений, незасіяне поле.

37. Позначте речення, у якому не з дієприкметником пишеться разом:

А Сашко увійшов, постояв збоку, ніким (не)помічений, і рішуче попрямував до столу (І. Цюпа).

Б Через усю Вербівку стеляться сукупні городи та левади, (не)огорожені тинами (І. Нечуй-Левицький).

В Спасибі Вам, мамо, за вічну любов і всю (не)оплачену ласку (Д. Луценко).

Г Скрізь милували око рослини, (не)розповсюджені в цій країні, а привезені (Ю. Смолич).

38. Позначте речення, яке потребує редагування:

- А Подорожні вийшли на засипану снігом дорогу.
- Б Автомобіль, навантажений вугіллям, зупинився на узбіччі.
- В Дівчинка, написавша оповідання, стала переможцем конкурсу.
- Г На стіні висів плакат, намальований учнями нашого класу.

39. Позначте синтаксичну роль виділеного слова в поданому реченні:

Встає в новій красі, **забувши** лихоліття, твоя, Тарасе, звільнена земля (В. Симоненко).

- А присудок;
- Б означення;
- В обставина;
- Г додаток.

40. Позначте рядок, у якому всі дієприслівники доконаного виду:

- А шукаючи, думаючи, відпочиваючи;
- Б прийшовши, написавши, відповівши;

- В підійшовши, заспівавши, просячи;
- Г навідуючись, причепивши, замріявшись.

41. Позначте прислів'я, у якому допущено пунктуаційну помилку:

- А Говорючи щирі слова, будеш безсмертний.
- Б Здобувши освіту, побачиш більше світу.
- В І сонце, дійшовши zenіту до землі хилиться.
- Г Сварячись, не кажи такого, щоб соромно було, коли помиритесь.

42. Позначте, де в поданому реченні потрібно поставити коми:

Любка принесла дідові харч у клунку і стояла під гіллям груші схиливши голову і підперши щоку долонею (І.Нечуй-Левицький).

- А після слів «клунку» і «груші»;
- Б після слів «груші» і «голову»;
- В післяслів «клунку», «груші», «голову»;
- Г післяслова «груші».

43. Позначте, які розділові знаки і де саме потрібно поставити в поданому реченні:

Парами літають жовтогруді вівсянки і вчепившись за гілочку співають свою немудру пісеньку (О. Копиленко).

- А кома лише після слова *гілочку*;
- Б кома лише після слова *вівсянки*;
- В коми після слів *вівсянки* та *гілочку*;
- Г коми після слів *і* та *гілочку*.

44. Правильно розставлено розділові знаки в реченні:

- А Хмари завирували, закипіли, і рушили вперед опускаючись усе нижче.
- Б Дарина вийшла з хати, але поминувши будинок, попрямувала в сад.
- В Посланець встав і, обережно ступаючи, перейшов через кімнату.
- Г Наблизившись, до церковної садиби молодший парубок відбився від гурту.
- Д Отак живе собі село, притулившись, попід горою край затоки.

45. Позначте речення, яке потребує редагування:

- А Коли я ввійшов у кімнату, сестра сиділа й читала книгу.
- Б Увійшовши в кімнату, сестра сиділа й читала книгу.
- В Увійшовши в кімнату, сестра сіла читати книгу.
- Г Сестра, увійшовши в кімнату, сіла читати книгу.

46. Позначте речення, яке потребує редагування:

- А Відвівши сина в дитсадок, мама пішла на роботу.
- Б Катруся, зазирнувши до кімнати, побачила на столі багато книг.

- В Юрко щоразу весело сміявся, розповідаючи про свою пригоду.
Г Уносячи добрива в ґрунт, рослина швидко ростиме.

ПРИСЛІВНИК

1. Прислівник є в кожному реченні, ОКРІМ

- А Нестерпно бути мертвим за життя.
Б Ніде щиріше не співають, як на війні.
В Тут погідне сонце, а десь за горами вітер.
Г Ліс ще дрімає в передранішній тиші.
Д Глянь кругом себе — рай найкращий.

2. Прислівниками є всі слова рядка:

- А пліч-о-пліч, опівдні, дехто;
Б нарешті, вранці, казна-що;
В усередині, без кінця, чий-небудь;
Г збоку, завглибшки, ніколи;
Д ніхто, звечора, анітеленя.

3. Прислівниками є всі слова рядка:

- А зокола, безперестанку, тут;
Б по-угорському, будь-що, щосереді;
В догори, навмисне, навіть;
Г почасти, пізно, перебиваючи;
Д хтозна-де, сотня, безтактно.

4. Прислівниками є всі слова рядка:

- А Надзвичайно, вгорі, там, змалку, додому.
Б З року в рік, навздогін, неначе, всюди, спочатку.
В Зранку, біля, зопалу, віч-на-віч, гуртом.
Г Помилково, по-перше, ввечері, здавна, тільки.
Д Змолоду, тут, наперекір, неначе, вниз, спересердя.

5. Прислівник є в кожному реченні, ОКРІМ:

- А І ось тихо розгортаються кущі.
Б Десь бриніла притишена пісня.
В Було нам добре, і було нам зле.
Г Обабіч шляху зеленіє озимина.
Д Часом блимне вогонь і зникне.

6. Позначте рядок, у якому в усіх словосполученнях прислівник виражає ознаку предмета:

- А прокинутися ранком, вечір напередодні;
Б дорога ліворуч, кава по-французьки;
В завжди молодий, трохи сумний;
Г піднятися вгору, далеко попереду.

7. У котрому з поданих речень виділене слово є прислівником?

А Я дім збудував і *навколо* споруди розвів ці плодови, рясні дерева.

Б *Навколо* стояла така тиша, яка тільки може бути в полі під час жнив.

8. Укажіть речення, у якому прислівник відповідає такій характеристиці: виражає стан людини, у реченні є присудком:

А Іду долиною додому уздовж городів навпростець (О. Довгон'ят).

Б Навкруги було тепло, м'яко, яось шовково (О. Гончар).

В Матері кожної дитини жаль (Нар. творчість).

Г Його серце зненацька стислося від хвилювання.,. (О. Донченко).

9. Прислівник виконує роль присудка в реченні:

А Блідий ранок несміливо зазирнув у вікна.

Б Назустріч дівчині йшов велично лось.

В Сонце прокинулось пізно і зависло над лісом.

Г Маковейчику на серці просторо і легко.

Д Швидше і швидше котилися морські хвилі.

10. Прислівник виконує роль означення в реченні:

А Дорога праворуч губилася в малиннику.

Б Допізна того вечора жевріло вогнище.

В Опівночі айстри в саду розцвіли.

Г Дорошенко випростався на траві горілиць.

Д Стрункі дерева стояли обіруч голі.

11. Укажіть, чим є виділена частина в прислівниках високо, по-нашому, зверху:

А суфіксом;

Б префіксом;

В закінченням;

Г частиною кореня.

12. Позначте рядок, у якому всі словосполучення містять прислівники:

А записувати вдруге, взяти забагато, йти назустріч;

Б по перше грудня, зібратися вп'ятьох, зробити по-вашому;

В котлети по-київськи, зібратися разом, добре ставлення;

Г добре попрацювати, дуже холодно, найкращий твір.

13. Укажіть, від яких поданих прислівників можна утворити ступені порівняння:

(1) завзято, (2) погано, (3) тихенько, (4) забагато

А від усіх;

Б лише від першого і другого;

- В від першого, другого і третього;
Г лише від першого.

14. Помилку в утворенні форми ступенів порівняння прислівника допущено в рядку:

- А швидко — швидше;
Б холодно — холодніше;
В погано — поганіше;
Г добре — краще;
Д низько — нижче.

15. Правильно утворено форми ступенів порівняння прислівника:

- А багато — більше — найбагато;
Б тяжко — тяжіше — найтяжіше;
В товсто — товсше — найтовсше;
Г струнко — стрункіше — найстрункішіше;
Д глибоко — глибше — найглибше.

16. Укажіть речення, у яких виділені слова є прислівниками:

- А Настав час працювати *по-новому*.
Б Машини пройшли *по новому* мосту.
В *Найкраще* диво на землі - людина (*О. Костенко*).

17. Позначте рядок, у якому в усіх прислівниках наголошений перший склад:

- А сидьма, зосліпу, навіки;
Б зовсім, здалеку, верхи;
В зопалу, довіку, затепла;
Г посередині, попереду, по-новому.

18. Позначте словосполучення, яке потребує редагування:

- А говорити більш голосно;
Б найбільш голосніше розмовляти;
В співати якнайголосніше;
Г приємніше слухати.

19. Позначте рядок, у якому всі прислівники треба писати з *нн*:

- А нужде..о, моното..о, шале..о, жада..о;
Б впевне..о, зра..я, позмі..о, незрівня..о;
В щоде..о, незрівня..о, навма..я, попідти..ю;
Г бездога..о, попідвіко..ю, невпи..о, безмір..о.

20. Позначте речення, в якому не з прислівником треба писати окремо:

А Вночі (не)помітно підкрався приморозок до сонного дерева (*І. Цюна*).

Б В'юн лежить не(порушно) на дні замуленої річки... (*М. Бровко*).

В Учитися ніколи (не)пізно (*Нар. творчість*).

Г (Не)подалік радісно й велично літали журавлі над молодими травами (*К. Мотрич*).

21. Позначте рядок, у якому всі прислівники треба писати разом:

А на/бігу, на/відріз, з/гарячу, од/віку;

Б на/жаль що/духу, на/взнак, в/подовж;

В по/ночі, до/речі, у/розтіч, на/похваті;

Г на/трое, на/пам'ять, с/підлоба, з/надвору.

22. Позначте рядок, у якому всі прислівники треба писати через дефіс:

А любо/дорого, раз/у/раз, по/осінньому, часто/густо;

Б коли/не/коли, пліч/о/пліч, кінець/кінцем, навік/віки;

В де/не/де, зроду/віку, хтозна/коли, з давніх/давен;

Г довго/довго, по/моєму, сяк/так, до/речі.

23. Позначте рядок, у якому виділені сполуки є прислівниками, а тому їх слід писати разом:

А *З гори* і сани біжать (*Нар. творчість*).

Б Зимова ніч - вона лише *до/ранку* (*В. Бровко*).

В *В/день* не лише сонце - все небо, здавалось, палило, дихало спекою (*О. Гончар*).

Г *На пам'ять* усі скаржаться, а на розум - ніхто (*Нар. творчість*).

24. Позначте рядок, у якому в усіх прислівниках на місці пропуску треба писати букву *и*:

А по-корейськ.., навсидячк.., гопк..;

Б навприсядк.., уповн.., навшпиньк..;

В залюбк.., назирц.., навпрошк..;

Г поноч.., невтямк.., потайк.. .

25. Позначте рядок, у якому всі прислівники треба писати разом:

А по/польськи, на/вхрест, по/тиху;

Б до/щенту, на/весні, в/основному;

В з/висока, на/вшпиньки, уві/сні;

Г на/гору, з/середини, по/іншому;

Д в/купі, у/бік, у/край, у/середині.

26. Позначте рядок, у якому всі прислівники треба писати через дефіс:

- А пліч/о/пліч, казна/як, по/осінньому, навік/віки;
- Б по/батьківськи, по/одинці, як/не/як, сьак/так;
- В крок/за/кроком, по/моєму, часто/густо, з давніх/давен;
- Г любо/дорого, вряди/годи, рік/у/рік, де/не/де.

27. Разом треба писати всі прислівники у варіанті:

- А аби/куди, ні/як, що/місяця, в/гору, під/гору, на/видноті;
- Б під/вечір, без/упину, з/розгону, не/чувано, на/мить;
- В що/дня, у/двічі, з/переляку, до/запитання, на/слово, с/під/лоба;
- Г за/панібрата, не/сказанно, у/день.

28. Разом треба писати всі прислівники у варіанті:

- А на/щастя, на/виворіт, у/переміш;
- Б по/перше, від/давня, на/впростець;
- В з/висока, за/молоду, без/перестанно;
- Г в/цілому, на/пам'ять, по/всяк/час;
- Д у/п'ятьох, на/завжди, по/дитячому.

29. Виділена сполука не є прислівником і її треба писати окремо в рядку:

- А *На/четверо* розкопана, розрита могила.
- Б Вони *в/двох* хутенько піднялися на гору.
- В Поїхали спочатку *в/перше* село, потім — далі.
- Г *У/перше* ми зустрілися давно.
- Д Горде місто раз одбилось, потім — *в/друге*.

30. Виділена сполука не є прислівником і її треба писати окремо в рядку:

- А *З/верху* гори відкривається чудовий краєвид.
- Б Удосвіта дві хмароньки зустрілися *в/горі*.
- В Осінь — це життя, що гомонить *по/своєму*.
- Г *На/дворі* повітря було особливо чисте, бадьоре.
- Д На селі навіть *у/ночі* не замовкав дівочий спів.

СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ

ПРИЙМЕННИК

1. Позначте правильне твердження:

А Прийменники є незмінними словами, не мають лексичного значення, не є членами речення.

Б Прийменники - змінні слова, вони не мають лексичного значення, не є членами речення, не відповідають на питання.

В Прийменники є незмінними словами, не мають лексичного значення, не є членами речення, але відповідають на питання.

Г Прийменники є незмінними словами, не мають лексичного значення, можуть бути членами речення.

2. Позначте рядок, у якому в усіх словосполученнях є похідні прийменники:

А пішов на зустріч, кращий з-поміж нас, за всіх часів;

Б діяли відповідно до рішення, ішов назустріч, зупинилися посеред дороги;

В ішов назустріч другу, зібралися навколо, дивився через паркан;

Г зібралися навколо хати, сиділи попід горою, росла край дороги.

3. Позначте рядок, у якому всі прийменники пишуться разом:

А у/слід, за/для, в/результаті;

Б на/вколо, по/над, в/супереч;

В на/зустріч, з/поміж, у/здвж;

Г під/час, на/прикінці, по/ряд.

4. Позначте рядок, у якому в усіх словосполученнях прийменники вжито правильно:

А відпочиваємо по черзі, з вашої вини, застерігати про небезпеку;

Б пізнаємо по очах, називати на прізвище, ліки від застуди;

В писати на адресу, змагання з плавання, зробив за умови;

Г читаємо по складах, пішов у справах, діяли згідно наказу.

5. Позначте речення, у якому прийменник у поєднанні з іменником у родовому відмінку вказує на причину дії:

А Якби я була зіркою в небі, я б не знала ні туги, ні жалю (*Леся Українка*).

Б Бульба з нагоди приїзду синів запросив усіх сотників і всю полкову старшину (*О. Довженко*).

В Скільки не судилося страждати, все одно благословлю завжди день, коли мене родила мати для життя, для щастя, для біди (*В. Симоненко*).

Г І легко дишеться, і груди знов охочі вдихати сум квіток, що липнув від роси (*М. Рильський*).

6. Серед поданих словосполук укажіть ту, до складу якої входить прийменник:

А знаходиться там;

Б казна-який продукт;

В внаслідок заходів;

Г такий концерт.

7. Серед поданих словосполучень виділіть іменник з прийменником, які словосполучення не утворюють:

- А відшкодувати збитки;
- Б під автомашиною;
- В спостережливий митець;
- Г падати з яблуні.

8. З яким відмінком уживається у поданому реченні прийменник:

Тече вода в синє море, та не витікає (Т.Шевченко).

- А з називним;
- Б з родовим;
- В з давальним;
- Г із знахідним;
- Д з орудним;
- Е з місцевим.

9. Укажіть похідний прийменник серед поданих:

- А між;
- Б з-перед;
- В над;
- Г із.

10. Укажіть непохідний прийменник серед поданих:

- А по;
- Б шляхом;
- В з-над;
- Г на противагу.

11. З'ясуйте, який із прийменників пишеться разом:

- А разом/з;
- Б стосовно/до;
- В на/перед;
- Г в/царині.

12. Визначте, в якому реченні прийменник пишеться окремо.

- А Три явори з попід грому нахилились низько. (А.Малишко.)
- Б По середині ярмарку народ тече, як в берегах річка. (М. Коцюбинський.)
- В Під час бою враження Козакова поступово змінювались. (О.Гончар.)
- Г І про між нас живе ясна і чиста слава великого Франка. (Із журналу)

13. Позначте, який із прийменників пишеться через дефіс:

- А з/попід;
- Б в/унісон;

- В подібно/до;
- Г у/процесі.

14. Укажіть, який з варіантів прийменника потрібно вставити у реченні на місці пропуску:

І блідий місяць на ту пору ...хмари де-де виглядав (Т.Шевченко.)

- А з;
- Б із;
- В зі.

15. У якому реченні є прийменник, якого стосується поданий нижче частковий морфологічний розбір.

Прийменник непохідний, вжитий з іменником в орудному відмінку.

А Стоян підвівся з стільця і стояв серед хати, дивлячись на темне вікно (С.Скляренко).

Б За кущами стоять усі мисливці й радяться (Ю.Яновський).

В Рано-рано зайшла в густий холодок під соняшники (І.Цюпа).

16. Проаналізуйте речення і визначте, яким прийменником з поданих можна замінити виділений у реченні прийменник:

Зривається буря від краю до краю, бурхочуть навколо вали (П. Грабовський).

- А напередодні;
- Б довкруг;
- В упродовж;
- Г обіруч;
- Д праворуч.

17. Позначте речення, у якому виділене слово є прийменником:

А Тільки зелена низька озимина *навкруги* нагадувала про осінь (І. Нечуй-Левицький).

Б Весна гомоніла *навколо* них, вода гоготіла, гурчала струмками по ярках і пагорках (О. Іваненко).

В Сонце, спочивши, розкидало проміння *навколо* (О. Квітневий).

Г Сини землі тепер повстали за неозорий *край* свій, за степи (І. Іролявський).

Д Ох, тривого, дика тривого, не шаленій і серця не *край*... (М. Сингаївський).

18. Позначте речення, у якому є прийменник:

- А Все навколо спочивало.
- Б Стріла пролетіла десь поруч.
- В Навкруги розцвіли троянди.
- Г Сиділи край берега.

19. Позначте рядок, у якому всі службові слова - прийменники:

- А по під горами, переді мною, назустріч вітру;
- Б перед редакцією, хай знають, навколо стадіону;
- В залежно від обставин, поміж травами, лише сьогодні;
- Г на світанку, виконала ж таки, з-поміж друзів.

20. Прийменник є в кожному реченні, ОКРІМ:

- А Без праці не проживеш.
- Б Друзі пізнаються в біді.
- В Не гріє сонце на чужині.
- Г Як гукнеш, так і відгукнеться.
- Д Час за гроші не зможеш купити.

21. Прийменник виділено в реченні:

- А Лунає *неподалік* пісня сили, краси.
- Б *Назустріч* здіймалося місто в бронзі.
- В *Напередодні* всю ніч ішов лапатий сніг.
- Г Козаки *навколо* фортеці копали шанці.
- Д Деся *поблизу* виводив свою пісню соловей.

22. Прийменник виділено в реченні:

- А *Навколо* — ворогів закрадливість лукава.
- Б Ой зійди, зійди, ясен місяцю, як млиновеє коло.
- В Кипариси од ночі і до ранку все шумлять і шумлять *навкруги*.
- Г Той ніколи не доскочить слави, хто *задля* неї на землі живе.
- Д Мовчать церкви, мовчить базар, і лиш кричать *кругом* плакати.

23. Прийменник є в кожному реченні, ОКРІМ:

- А Осіння школа – школа просто неба (Т. Яковенко).
- Б Я журавлям дивлюсь услід (В. Густі).
- В Назустріч нам по дорозі неквапливо пливе пастух... (Ю. Збанацький).
- Г А ми, малі, дивилися розгублено, як мимо нас, притишуючи крок, вона ішла між стоптаними клумбами на свій останній – перший наш урок (А. Бортняк).
- Д Ми вірші пишемо про/те, як стати біля душ на варті (В. Коротич).

24. Прийменник є в кожному реченні, ОКРІМ:

- А Між горами старий Дніпро, неначе в молоці дитина.
- Б Не можна любити народів других, якщо ти не любиш Україну.
- В Батьківщина починається для людини зі шматка неба.
- Г Люди з красивими душами не здатні на підлість.
- Д Як хороше радіти без причини, коли на місто сутінь опада.

25. Усі прийменники написано правильно в рядку:

- А з метою, з-над, наприкінці, з-перед;
- Б у продовж, поперед, упоперек, з-під;
- В з-поміж, у зв'язку з, з-поза, підчас;
- Г по-під, за винятком, із-за, поруч;
- Д позаду, на перекір, поза, навколо.

26. У якому рядку всі прийменники пишуться через дефіс:

- А із/за, з/під, з/попід, з/поміж, з/посеред;
- Б з /поза, з/за, по /при, за /для, за /ради;
- В в /продовж, що/до, з/за, з/поміж, по/серед;
- Г згідно /з, з/понад, з/над, по/серед, із/за.

27. Правильно вжито прийменник в обох варіантах рядка:

- А відпочити після обіду (по обіді);
- Б організувати з ініціативи (по ініціативі);
- В надіслати на вимогу (по вимозі);
- Г міліція у справах неповнолітніх (по справам);
- Д за романом Олесея Гончара (по роману).

28. Помилково вжито прийменник у варіанті:

- А заходьмо по двоє;
- Б наказ по коледжу;
- В розпис по дереву;
- Г сходіть по молоко;
- Д надішли по адресі.

29. Граматично правильно побудовано словосполучення:

- А змагання по настільному тенісу;
- Б при сприянні міністерства;
- В звернутися по допомогу;
- Г пропустити із-за хвороби;
- Д розмовляє на англійській мові.

30. Усі прийменники написано правильно в рядку:

- А відповідно до, щодо, за-для, позаду;
- Б з-посеред, окрім, під-кінець, заради;
- В у галузі, за винятком, з-під, навпроти;
- Г на зустріч, згідно з, всупереч, поміж;
- Д не зважаючи на, попри, з-поза, услід.

СПОЛУЧНИК

1. Виділене слово є сполучником і його треба писати разом у реченні:

- А Треба дзвінкий голос мати, *що/б* гарно співати.
- Б Ми не розлучимось з тобою, *що/б* не сталося.
- В Повідомили *про/те*, що зустріч відбудеться завтра.
- Г Наша пісня — *то/ж* душа народу, його сила і можуть.
- Д Вибач мені, брате, *за/те*, що спізнився з допомогою.

2. Виділене слово є сполучником і його треба писати разом у реченні:

- А *Що/б* улітку не вродило, те зимою не завадить.
- Б *Що/б* не трапилося — будь людиною.
- В *Що/б* там не кричало, біжи й не оглядайся.
- Г *Що/б* не робив — роби добре.
- Д *Що/б* жить — ні в кого права не питаюсь!

3. Виділене слово є сполучником і його треба писати разом у реченні:

- А *Як/би* ти не знав багато, а більше за всіх не знатимеш.
- Б Про *що/б* не писав поет, він завжди пише про людину.
- В Я поважаю тебе *за/те*, що ти завжди дотримуєш слова.
- Г Я мушу книжки читати, *що/б* очі мої не осліпли.
- Д *Як/би* не тис мороз, а весна буде.

4. У котрому рядку всі слова є сполучниками?

- А Зате, проте, однак, і, за, не.
- Б Бо, а, але, й, тому що, та.
- В Крізь, щоб, нехай, чи, то.

5. У котрому рядку всі слова є сполучниками?

- А Але, і, аби, тобто, бо, оскільки, якби, щоб.
- Б Через, щоб, ну, хіба, за, до, від, хоч, зате.
- В Після, не, ні, крім, отже, хоч, або, якби.

6. До якого розряду за значенням належить виділений у поданому реченні сполучник?

Голос його потроху дужчав *і* скоро повів за собою інші голоси (З.Тулуб).

Варіанти відповіді: Сполучник сурядності – 1) розділовий; 2) єднальний; 3) протиставний. Сполучник підрядності – 4) причини; 5) часу; 6) умови; 7) мети; 8) допустовості; 9) порівняльний; 10) з'ясувальний.

7. До якого різновиду за значенням належить виділений у поданому реченні сполучник?

Тепер він був певний, *що* мисливці впіймають орла (З. Тулуб).

Варіанти відповіді: Сполучник сурядності – 1) розділовий; 2) єднальний; 3) протиставний. Сполучник підрядності – 4) причини; 5) часу; 6) умови; 7) мети; 8) допустовості; 9) порівняльний; 10) з'ясувальний.

8. У котрому рядку всі сполучники є сурядними?

- А Бо, зате, щоб, так що, хіба.
- Б Чи...чи, або, та, проте, але.
- В Дарма що, однак, якщо, що, бо ж.

9. У котрому рядку всі сполучники є підрядними?

- А Або, ні...ні, бо, хоча, щоби.
- Б Але, однак, зате, та, звідки.
- В Якщо, щоб, мов, наче, неначе, бо.

10. У котрому рядку подано лише підрядні сполучники?

- А Або, та, зате, поки, хоч, і, якщо, мов.
- Б Тільки, чи, а, начебто, й, дарма що, але.
- В Щоб, бо, як, наче, що, коли б, тому що.

ЧАСТКИ. ВИГУК

1. Позначте рядок, у якому всі сполучення слів містять частки:

- А зробити не по-людськи; батько чи мати; хай буде добре;
- Б рівно о п'ятій; це ж моя книжка; розказав би історію;
- В лежить рівно; ось чого немає; то моя книжка;
- Г невже це потрібно; згідно з домовленістю; підійди саме туди.

2. Позначте речення, у якому виділене слово є часткою:

- А *Ой*, як я довго спала (Леся Українка).
- Б Один день «*гой*», а все життя «*йой*» (Нар. творчість).
- В *Ой* водо-водограй, грай для нас, грай, танок свій жвавий ти не зупиняй (В. Івасюк).
- Г *О!* Рідні звуки серце гріють (О. Костенко).

3. Немає частки в рядку:

- А навряд чи це можливо;
- Б нехай кожен наведе приклад;
- В тільки не змушувати;
- Г синіти, наче море.

4. Частку вжито в рядку:

- А хоч би бровою моргнув;
- Б або пан або пропав;
- В задержати слово на язиці;
- Г хто в луг, а хто в плуг.

5. Частку вжито в реченні:

- А Книга мала, та серцю люба.
- Б До булави треба голови.
- В Працює, як мокре горить.
- Г Правди не сховаєш.

6. Позначте рядок, у якому всі словосполучення містять частки:

- А хай буде так; ошелешений і розгублений; дізнатися не від товарища;
- Б озирайся не озирайся; це ж мій друг; сказав би комусь;
- В то джерело знань; ось чого захотів; довідався про новини;
- Г хотів би сказати; нехай не гнівається; розмова з людьми;
- Д зроби саме так, невже це важко, згідно з домовленістю.

7. У якому рядку допущено помилку в правописі частки *не*:

- А не прочитав, нерівна, не потрібно, не мій, незчутися;
- Б нещастя, недовгий, не до вподоби, не від нього;
- В ледве не, неабихто, не завершена ним робота, невесело;
- Г трохи не, не швидко, а повільно, не лікуючи, робота незавершена.

8. Визначте, до якого розряду за значенням належить ужита у поданому реченні частка:

Хороші діти Ніна й Валентина, та, знов-таки, хорошими дітьми багато хто з нас може похвалитись (М.Рильський).

- А формотворча;
- Б заперечна;
- В модальна;
- Г словотворча.

9. Позначте рядок, у якому всі частки є модальними:

- А аби, атож, саме, лише;
- Б аж, чи, хіба, б;
- В бо, би, ну, майже;
- Г і, так, якраз, нехай.

10. Знайти речення зі словотворчою часткою:

- А Як знав би я ціну перепочинку, коли б утоми справжньої не знав?
- Б Чи то так сонечко сіяло, чи так мені чого було...
- В Не написав ні букви.
- Г Він-таки попогрів тут чуба, чистячи колодязь.

11. Позначте рядок, у якому всі слова слід писати окремо:

- А знав/же, авже/ж, навряд/чи, як/от;
- Б ну/й, тільки/що, все/ж/таки, сказав/би;
- В як/небудь, що/разу, таки/знав, давай/но;
- Г отакий/то, аби/куди, немов/би, саме/тому;

12. Позначте рядок, у якому всі слова з *не* завжди пишуться разом:

- А не/щастя, не/мов, не/абияк, не/легко;
- Б не/зграбно, не/впинно, не/абиякий, не/по-людськи,
- В не/покоїтися, не/порушно, не/года, не/втямки;
- Г не/стямно, не/зчутися, не/дослухати, не/завершений.

13. Позначте, у якому з речень *не* пишеться разом:

- А Старезний самотній дуб шумів віттям не/один вік.
- Б Не/ти, брате, перший, не/ти й останній.
- В Людська не/доля будила в мені бажання кращої долі.
- Г У лісі темрява не/густа, а прозора.

14. Укажіть, з яким словом *ні* пишеться разом:

- А ні/на/чому;
- Б ні/вечити;
- В ні/про/що;
- Г ні/риба/ні/м'ясо.

15. Позначте рядок, у якому всі слова є вигуками:

- А алло, вйо, вйокати, агов;
- Б добридень, ну-ну, майже, овва;
- В мовби, ой-ой, їй-богу, кру-кру;
- Г ех, вибачте, геть, от тобі й на.

16. У якому рядку всі слова — вигуки?

- А би, хай, гей, ух, сюр-сюр;
- Б майже, ках-ках, еге, ген, му-у-у;
- В не, ані, няв-няв, давай, ха-ха-ха;
- Г ой, ах, дзень, марш, ну.

17. Позначте, у якому з речень *не* пишеться окремо:

- А Не/скоримим навік хай квітує земля!
- Б Вітер не/самовито стугонів віконницями.
- В Душа народу не/сліпа, вона стоока.
- Г Не/легко бути людиною.

18. Укажіть, з яким словом *ні* пишеться окремо:

- А ні/сенітниця;
- Б ні/з/ким;

- В ні/трохи;
- Г ні/який.

19. Знайти речення з модальною часткою:

- А Тільки в праці людина по-справжньому відчуває себе щасливою.
- Б Ні вдень, ні вночі не змовкає людський гомін.
- В Ми хотіли б бути корисними суспільству.
- Г Добрі жнива колись-то будуть.

20. Позначте рядок, у якому всі вигуки виражають почуття та емоції:

- А матінко, ой, овва, тю;
- Б вйо, киць-киць, ой Боже, ах;
- В леле, перепрошую, ех, о;
- Г ну, цить, ох, ей.

21. Визначити рядок, у якому представлено вигуки емоційні:

- А гей, ай, спасибі, ха-ха, алло;
- Б ах, овва, гм, о, тю;
- В будь ласка, годі, дзінь, фу, жах;
- Г ти диви, цить, е, браво, ку-ку.

22. Визначте, до якої групи належить вигук, ужитий у поданому реченні:

Чи далеко ще, скажіть, будь ласка, до Лохвиці?

- А емоційні (почуття);
- Б волевиявлення;
- В етикетні слова;
- Г звуконаслідувальні слова.

23. Позначте рядок, у якому всі вигуки пишуться через дефіс:

- А ой/ой, їй/бо, до/побачення;
- Б будь/ласка, ну/ну, шу/у/у;
- В їй/право, ох/хо/хо, агов/агов;
- Г от/тобі й на, а/а/а, слава/Богу.

24. З'ясуйте, який з вигуків пишеться через дефіс:

- А до/побачення;
- Б їй/Богу;
- В хай/щастить;
- Г добри/день.

25. З'ясуйте, які з вигуків пишуться разом:

- А до/побачення;
- Б тьох/тьох;

- В добри/вечір;
- Г гуп/гуп/гуп.

26. Визначте, до якої групи належить вигук, ужитий у поданому реченні:

Еге, куме, та ви неначе носа повісили.

- А емоційні (почуття);
- Б волевиявлення;
- Г етикетні слова;
- Д звуконаслідувальні слова.

27. Визначити рядок, у якому представлено вигуки спонукальні:

- А ах, ой, му-у, назад, бульк;
- Б ку-ку, гей, тс-с, ей, ну;
- В цоб, гов, годі, цить, цабе;
- Г тьох, леле, перепрошую, гм, о.

28. Позначте речення, у якому виділене слово є вигуком:

- А **Ой** каштанове диво, ой каштанова врода - частка долі моєї, горда слава киян (Д. Луценко).
- Б **Ой**, що се? Світло згасло? Ніч настала? (Леся Українка).
- В - **Ну й** смачні вареники з медком! - прицмокнув дідусь (Б. Комар).
- Г - **А** куди це ви так причепурились? - запитав у неї (А. Шиян).

29. У якому рядку всі слова належать до службових частин мови?

- А як же, щоб, нібито, хай, ніхто;
- Б хоч, ледве не, уже, з-за, ледве-ледве;
- В мов, як, крім, задля, але;
- Г хіба, як-от, ні від кого, наче, колись-то.

30. У якому рядку всі слова належать до службових частин мови?

- А крім, для, щоб, але, чийсь;
- Б незважаючи на, ради, чи... чи, і, самий;
- В окрім, заради, хоч, хіба, невже;
- Г опріч, задля, або, через те що, щось.

29. У якому рядку всі слова належать до службових частин мови?

- А там, ось, туди, чи, і, десь;
- Б в, бо, біля, однак, весь, що;
- В після, через те що, але, тільки, нехай, би;
- Г хіба, ні, бо, но, або, кудись.

30. У якому рядку всі слова належать до службових частин мови?

- А і, та, але, проте, бо, прихід;
- Б тому що, хай, таки, це, на;
- В навіть, не, ні, що, проміж, далеко;
- Г навмання, проте, до, ніби, з-під.

ПІДСУМКОВІ ТЕСТИ ДО ТЕМИ «МОРФОЛОГІЯ»

1. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово)

Ще (1)*недавно* дихало в мої думки (2)*студеним* пахом (3)*зів'ялого* листя, (4)*а* вже сьогодні лагідне шовковисте повітря весни купає мої очі.

- А прикметник
- Б займенник
- В дієприкметник (форма дієслова)
- Г прислівник
- Д сполучник

2. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

(1)*Геніально* обдарована сценічно, вокально й пластично, (2)*вся* (3)*мовби* зіткана з найтонших нервових волокон, Марія Заньковецька сорок років владарювала на сцені, (4)*сіючи* захват, хвилюючи уми.

- А займенник
- Б дієприкметник (як форма дієслова)
- В дієприслівник (як форма дієслова)
- Г прислівник
- Д частка
- Е сполучник

3. Визначте, якою частиною мови є виділені цифрами слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

(1)*Вдалині*, (2)*згубившись* у полях, петляючи і тонучи в тополях, на Білу Церкву пролягає шлях, (3)*рахманний* і (4)*освітлений* при зорях.

- А іменник
- Б прикметник
- В займенник
- Г дієприкметник (як форма дієслова)
- Д дієприслівник (як форма дієслова)
- Е прислівник

4. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

Природа – наче могутнє споконвічне дзеркало, у яке людина дивиться, пізнаючи (1)*глибше* закономірності (2)*свого* (3)*існування* і свою вдачу, (4)*передбачаючи* фатальну неминучість долі.

- А іменник
- Б займенник
- В дієприкметник (як форма дієслова)
- Г дієприслівник (як форма дієслова)
- Д прислівник
- Е частка

5. Визначте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

Людство давно та всерйоз замислюється над тим, як обмежити (1)*свій*, (2)*найчастіше* небажаний, вплив на живу природу, як регулювати клімат, (3)*стримуючи* цим темпи глобального (4)*потепління*.

- А іменник
- Б займенник
- В дієприкметник (як форма дієслова)
- Г дієприслівник (як форма дієслова)
- Д прислівник
- Е частка

6. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

Вона, (1)*згадуючи* (2)*минуле*, замріяно тулила до уст (3)*обидві* долоні й сміялася (4)*голосно*.

- А іменник
- Б прикметник
- В числівник
- Г дієприслівник (як форма дієслова)
- Д прислівник

7. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

На сонячному пагорбі, (1)*неподалік* уже (2)*давним-давно* запустілого старовинного маєтку, стоїть школа, (3)*мурована* з червоної (4)*вогнетривкої* цегли.

- А прикметник
- Б дієприкметник (форма дієслова)
- В прислівник
- Г прийменник

Д частка

8. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

Правічну (1)*думу* думають ліси, вгрузають в мох (2)*столітні* дідугани.

Переметнеться заєць (3)*навскоси* — горить асфальт у (4)*нього* під ногами.

А іменник

Б прикметник

В числівник

Г займенник

Д дієслово

Е прислівник

9. Визначте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

Я все глибше поринав у світ поезії Павла Тичини, вражаючись (1)*його* (2)*надзвичайно* чутливим вслуховуванням у мелодіку строф, ритму, звуків і (3)*намагаючись* відчутти дивовижну музикальність світосприйняття поета в його спогадах, оповіданнях, (4)*почутих* під час спільних поїздок по Україні.

А іменник

Б прикметник

В займенник

Г дієприслівник (як форма дієслова)

Д дієприкметник (як форма дієслова)

Е прислівник

10. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

Немає такого явища, яке не можна було (1) *б* висловити в цифрах; усе добро і зло світу, (2) *все* аморфне і неокреслене, все велике і кумедне, всі благі поривання на (3) *майбутнє* і всі оцінки минулого — все підлягає (4) *безмежній* владі цифр.

А іменник

Б прикметник

В займенник

Г дієприслівник (як форма дієслова)

Д дієприкметник (як форма дієслова)

Е прислівник

Є частка

СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ

СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ. ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ

Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Позначте твердження, яке є повним і правильним:

- А Словосполучення - це два (інколи більше) повнозначних слова.
- Б Словосполучення - це поєднання двох або більше повнозначних слів, з яких одне головне, а інше - залежне.
- В Словосполучення - це поєднання будь-яких двох чи більше слів.
- Г Словосполучення - це поєднання іменника з прикметником або дієсловом.

2. Позначте рядок, у якому всі поєднання слів є словосполученнями:

- А іти швидко, гірська стежка, схожий на батька;
- Б гідний подяки, повернутися вчора, мама усміхнулася;
- В брат і сестра, старий вітряк, багата уява;
- Г веселий сміх, біля будинку, звернутися з проханням.

3. Позначте рядок, у якому всі поєднання слів є словосполученнями:

- А мобільний телефон, нехай співає, комп'ютерна гра, дивитися вниз;
- Б сідати в літак, двоє рибалок, навчити читати, вийти назустріч;
- В роздуми і коментарі, залишений у спадок, посеред двору, буду читати;
- Г читати вголос, парламентські вибори, добро перемагає, віддати вчасно.

4. Позначте рядок, у якому всі поєднання слів є словосполученнями:

- А лісове озеро, світає довкола, читати книгу;
- Б біля озера, йти швидко, говорити вголос;
- В серед степу, цікава книга, гірка образа;
- Г довкола хати, зелена трава, висока вишня.

5. Позначте рядок, у якому в усіх словосполученнях головне слово є дієсловом:

- А допомагати батькам, красивий у роботі, добре вчитися;
- Б зустрітися з товаришем, вирощувати гриби, схилився до землі;
- В радісна зустріч, працелюбні мурашки, доглядати за сестрою;
- Г почесна нагорода, записувати музику, передавати по факсу.

6. Позначте рядок, у якому всі словосполучення іменні:

- А гарний на вигляд, дрібні гриби, одна з країн;
- Б читати книги, досвідчений у житті, третя лінія;
- В дорога ліворуч, повернувшись додому, зелений плащ;
- Г дуже високо, дві газети, хтось із співрозмовників.

7. Позначте рядок, у якому слова в усіх словосполученнях поєднані зв'язком узгодження:

- А такі справи, надісланий факс, побігти на вулицю;
- Б чарівна усмішка, тривала розмова, відчинені двері;
- В цілитися стоячи, особливо яскравий, тікати щодуху;
- Г моє благословення, гарно обмірковувати, добре слово.

8. Лише словосполучення наведено в рядку:

- А зіграти внічию, уникати фальші, найбільш авторитетний;
- Б духовні витоки, кадити фіміам, перечитувати поезію;
- В оригінальний у поглядах, напроти сіней, бачити уві сні;
- Г сонячний промінь, незважаючи на холод, рік за роком;
- Д зібратися на відпочинок, бігти назустріч, особливо яскраво.

9. Простим є речення:

- А Далеко чути звуки, гучно линуть голоси.
- Б Ясної тихої днини кружляє над землею, сідає на обличчя павутиння.
- В Пташині зграї злітають високо в небо, і від того здіймається вітер.
- Г Осінь не забарилася, бо закони природи невблаганні.

10. Позначте речення, яке є спонукальним:

- А Будуть солодко віять минулим білі яблуні в нашім саду (*В. Сосюра*).
- Б Чому не спить верба в прозору осінь?.. (*М. Стельмах*).
- В Ліси мої, хто вас убереже?! (*О. Пахльовська*).
- Г Не дай мені напитися журби й душі замерзнуть від морозу (*О. Довгоп'ят*).

11. Позначте рядок, для всіх сполучень якого характерний прямий порядок слів:

- А відправити факс, ввімкнути комп'ютер, мій друг, сміятися буду;
- Б розкрити таємницю, сховати хочу, за його спинами, дружити з нами;
- В чудовий подарунок, про кохання пісня, правильний спосіб, вийти на вулицю;
- Г підійти до переходу, корисна справа, збитися з дороги, бажати щастя.

12. Позначте речення, у якому підмет виражений сполученням слів:

- А Всі виконали завдання.
- Б Кожен з нас розумів сказане.

В Осіння зірка повільно падала в пісок.

Г Прочитали з десяток книг.

13. Позначте речення, у якому НЕправильно визначено підмет:

А Справа миру - священна.

Б Рівень успішності в класі - високий.

В Стати переможцем - мрія спортсмена.

Г Кожен з нас добре знав відповідь.

14. Позначте речення зі складеним підметом:

А Коли б усі одурені прозріли, коли б усі убиті ожили... (В. Симоненко).

Б Вона - це гармонійний спів, дух злагоди і миру (М. Рильський).

В Суворих слів, холодних і жорстких, перебираю низку, ніби чотки (М. Рильський).

Г Мільярди зір зариті у чорнозем, мільярди щасть розвіяні у прах (В. Симоненко).

15. Позначте речення, у якому присудок є складеним іменним:

А Мене вчили жити чесно.

Б Київ - столиця України.

В Хлопці стали збиратися додому.

Г До млина тягнуться важкі вози з мішками.

16. Позначте речення, у якому присудок складений:

А І ось вперіщив дощ, зашумів над полями, над пасікою (В. Приходько).

Б Павлінка була трохи розчарована (Ірина Вільде).

В Довго спали вітри у ярах на припоні (В. Симоненко).

Г Під Києвом стоїть щаслива осінь і вересня колише на руках (М. Боровко).

17. Позначте речення зі складеним дієслівним присудком:

А Книга - це змога погомоніти з людиною через тисячоліття.

Б Я люблю очима тишу цілувати.

В Там будуть горіти до ранку в туманних дзеркалах троянди.

Г Мені осіння ніч короткою здається.

Д Зоря на небі рожева вже почала займатись.

18. Позначте речення зі складеним дієслівним присудком:

А Я хочу вам про рідний край сказати.

Б Я берусь за важку роботу - виглядати синів.

В Мені дальня зоря буде слати листи вересневими журавлями.

Г Вже клен, що казку розказав бузкам, ліг тінню спати на телігу.

Д У Марії хата була збудована по-новому.

19. Позначте речення, у якому присудок є складеним іменним:

А Він рицар був високої мети, він ворог був лукавства і облуди (М. Рильський).

Б Стара мати вже не мала сили кроку перейти (Марко Вовчок).

В По обіді ми подалися пішки до книгарні (В. Діброва).

Г Мати з Немидорою поралися у хаті, готували вечерю (І. Нечуй-Левицький).

20. Позначте речення, у якому між підметом і присудком треба поставити тире (розділові знаки пропущено):

А Я не турист у ріднім краї не мовчазний спостерігач.

Б В чужих краях і хліб неначе вата.

В У нас на Україні душа і пісня споконвік жива.

Г Київські кручі фортеці зелені.

21. Позначте речення, у якому є означення:

А Любить осінь заходити в сади (В. Сухомлинський).

Б Опівночі айстри в саду розцвіли... (Олександр Олесь).

В Рої бджолині золоті над гречкою про літо дзвонять (В. Підпалин).

Г Білка безжурно у хованки грає (М. Сингаївський).

22. Позначте речення, у якому означення виражене прикметником:

А Любителі шахів сиділи над дошками, по півгодини обдумуючи кожен черговий хід (В. Москалець).

Б І думка стала словом, і в поглядах - пісні, коли в цвіту медовім черешні запашні (М. Рильський).

В З кущів підліска линуть перші трелі солов'я (А. Шиян).

Г Стало пахучим і свіжим повітря після грози (А. Шиян).

23. Позначте речення, у якому інфінітив є означенням:

А Командир віддав наказ виступати.

Б Хлопці пішли ловити рибу.

В Аліна попросила брата принести телефон.

Г Сонце почало заходити за хмари.

24. Позначте речення, у якому є додаток:

А Любить осінь заходити в сади (В. Сухомлинський).

Б Кожний паросток дише теплом (М. Сингаївський).

В Перші снігурі пролетіли зграйкою малою (М. Боровко).

Г В поле вийшов кобзар на світанні (В. Симоненко).

25. Позначте речення, у якому інфінітив є обставиною мети:

- А Птахи лишилися зимувати у нас.
- Б Учитель попросив дітей прочитати книжку.
- В Учні дістали завдання вивчити вірш напам'ять.
- Г Пролунав наказ вирушати.

26. Обставина причини є в реченні:

- А Брат навчився керувати автомобілем.
- Б Читаючи підручник, робить нотатки.
- В Шляхи засипаючи, завиває лютнева хуртовина.
- Г Поранений солдат побілів від болю.
- Д Мандрівники були вже дуже далеко від домівки.

27. Обставина причини є в реченні:

- А За Сулою, десь далеко-далеко, спалахували зірничі.
- Б Не від їжі ростуть діти, а від радості.
- В Маленьку хату обступили кругом високі ясени.
- Г Білі водяні лілеї гойдались на темній воді.
- Д О степе, на теплій долоні зрости б і мені колоском!

28. Обставина причини є в реченні:

- А Душі найкращі поривання несем, як сповідь, матерям.
- Б Люблю дивитися на воду.
- В Я відчуваю рівний пульс народу.
- Г То вічність узяла мене у свідки - усе запам'ятати на віку.
- Д Сергійко прокинувся від крику.

29. Позначте речення, у якому другорядним членом виступає обставина міри та ступеня:

- А Заходить до хати зоря-зоряниця, і гомін стихає кругом.
- Б Ходить вітер яром та горою, плачуть трави, тужать під косою.
- В Прісною прохолодою повіяло з лісу.
- Г За півкілометра річка розпливалася великим плесом трохи меншого, широкого й чистого ставу.

30. Позначте речення з порівняльним зворотом:

- А Твоя любов - як сміх дитячий... *(Д. Іванов)*.
- Б Не пізніше як через два дні робота буде закінчена. *(З журн.)*.
- В Ти чуєш, як співають зорі осанну весняній землі? *(Д. Іванов)*.
- Г В саду нашім - тихо, неначе у вусі *(Д. Іванов)*.

31. Позначте речення, у якому перед як потрібно поставити кому (розділові знаки пропущено):

- А Сосюра як справжній лірик різноманітний у своїх переживаннях.
- Б Діти як квіти поливай то ростимуть.
- В Весь світ знає Довженка як великого кінорежисера.

- Г Палаючий Будапешт був перед нами як на долоні.
Д Уночі хоч як тріщить а вдень проти сонечка плющить.

32. Позначте речення, у якому перед словом як ставиться кома:

- А Мелашка була потрібна в господі (?) як робітниця.
Б Дівчина сяяла (?) як кущ калини.
В Усі дівчата (?) як дівчата.
Г Промені (?) як вії сонячних очей.

33. Позначте рядок, у якому всі прикладки написано правильно:

- А криголам «Арктика», вовки сіроманці, жук-короїд, дівчина-красуня;
Б заєць русак, ніч-мати, готель «Україна», гори Карпати, Десна-ріка;
В пісня-чарівниця, дівчина-льотчик, полин-трава, трава полин, гори-велетні;
Г льон-довгунець, красуня-дівчина, Дніпро-Славута, учитель-фізик.

34. Позначте рядок, у якому всі прикладки написано правильно:

- А учений-документаліст, жук короїд, Лисичка-Сестричка, Дніпро-ріка;
Б готель «Дніпро», учитель історик, журнал «Україна», хлопець-богатир;
В мати-природа, дівчина-майстриня, Київ-град, озеро-Байкал;
Г Буг-річка, книга «Вир», дівчина-красуня, заєць-русак.

35. Поширеним є речення:

- А Кілька покупців почали сперечатися.
Б Мільярди людей прагнуть жити в злагоді.
В Хлопчаки били байдики.
Г Вистава була надзвичайна.
Д Трава не скошена.

36. Поширеним є речення:

- А Вона сиділа склавши руки.
Б Ми з тобою будемо радіти.
В Я буду крізь сльози сміятись.
Г Сотні птахів почали співати.
Д Батько з сином закінчили сіяти.

37. Поширеним є речення:

- А Хай кожен із вас поміркує.
Б Друзі будуть відпочивати.
В Тут темно.
Г Він виявився не в тім'я битий.
Д Брат із сестрою співали.

38. Поширеним є речення:

- А Годі бити байдики!
- Б Осінь сіла відпочити.
- В З журбою радість обнялися.
- Г Сергій — ні риба ні м'ясо.
- Д Ранки стають морозними.

39. Поширеним є речення:

- А Літо й досі не здається.
- Б Батько з сином були терплячими.
- В Чумацький Шлях — сузір'я.
- Г Братик нашкодів і накивав п'ятами.
- Д Кожен з нас, буває, помиляється.

40. Непоширеним є речення:

- А Ще сонячні промені сплять.
- Б Не все пробачить можна і забути.
- В Сусіди почали бити тривогу.
- Г Сиплеться і сиплеться осіннє листя.
- Д Сміливі завжди мають щастя.

ОДНОСКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

1. Односкладним безособовим є речення:

- А По селу застрибало відлуння цокоту сокири.
- Б Навколо запахло чебрецем і м'ятою.
- В Напечемо солодкої цибулі, із підчеревини нашкваримо шкварок.
- Г Передсвітанкова весняна тиша рідних полів.
- Д Батьківщину і матір не вибирають.

2. Односкладним називним є речення:

- А У тихім сквері серед віт мармурова Венера.
- Б Вузька вуличка. Стіна, повита хмелем.
- В У синіх відрах листя лопушине.
- Г Твої спогади світлі, але щемливі.
- Д За вікном жоржини й чорнобривці.

3. Односкладним називним є речення:

- А Бережи честь змолоду.
- Б Ночвами моря не перепливеш.
- В Лупайте сю скалу!
- Г Поспішайте творити добро!
- Д Твоїх очей магічна ніжність і губ розплавлений метал.

4. Котре з поданих речень НЕ є односкладним?

- А Вже пройдено третю частину шляху (О.Гончар).

- Б Низьку Маланку зовсім затерли (М.Коцюбинський).
В Неспокій, тривога проривалися з його серця (І.Цюпа).

5. Позначте речення, яке є безособовим:

- А Таємничість раннього ранку оповила чумаків своїми чарами (М. Коцюбинський).
Б Справа і зліва віяло свіжістю і ароматом води (Ю. Смолич).
В Хочу слухать забуті пісні (В. Сосюра).
Г Вчителя і дерево пізнають з плодів (Нар. творчість).

6. Позначте речення, яке є односкладним називним:

- А Ніч темна.
Б На небі сонце.
В Пахне травою.
Г Ніч наступу.

7. Позначте рядок, у якому є неповне речення:

- А Сідай. Спочинь з дороги, брате (Л. Костенко).
Б Темні скелі виглядали понуро, а море лежало внизу під сірою поволокою сну (М. Коцюбинський).
В Мело, крутило, скаженіло, огортаючи присмерком весь край (О. Гончар).
Г В зелене Журавлине летять журавлі, а лебеді у Лебедин (П. Воронько).

8. Позначте речення, у якому тире стоїть на місці пропущеного члена:

- А І новорічна ніч - як казка (Є. Гуцало).
Б Сонце повільно сховалося за горизонт - до Карпат завітав вечір... (М. Парминський).
В Пам'ятаєш, як пахне вітер - полонений старих каштанів? (О. Делеменчук).
Г В провітку дерев - віддзеркалення міста (О. Делеменчук).

9. Позначте речення, яке є двоскладним:

- А Ми з кумом на задалегідь підготовлені позиції - в погрібник (Остан Вишня).
Б За одного битого двох небитих дають (Нар. творчість).
В Світлая, дивная ніч (Г. Чупринка).
Г Ще поки тепло, заночую в лузі (Л. Костенко).

10. Позначте речення, яке є односкладним означено-особовим:

- А Краю рідний, шуми яворинням розлогим (О. Довгон'ят).
Б Дихання гір було чути (О. Довгон'ят).
В Не родися красна, а родися щасна (Нар. творчість).

Г В розквітлих келихах тюльпанів ти дарував мені любов (*О. Довгоп'ят*).

Д У степ проводжала з тугою в очах (*А. Луговський*).

11. Позначте речення, яке є означено-особовими:

А Могилу називали сліпою (*Ю. Мушкетик*).

Б Гірських вершин досягають, на жаль, не тільки орли (*О. Довженко*).

В Над книгою людства схилию чоло... (*П. Воронько*).

Г Людей підняли по тривозі за кілька хвилин і вишикували вздовж огорожі (*В. Козаченко*).

12. Позначте односкладне неозначено-особове речення:

А Не приймаю обчухрану мову, довіряюсь пшеничному слову.

Б Маму треба любити й розуміти.

В Зачерствілі, очищуймо душі!

Г Задзвонили в усі дзвони по всій Україні.

13. Позначте односкладне безособове речення:

А Світлішає в житті і на душі.

Б Люблять у нас дотепне слово.

В Сади свій сад, плекай свої надії.

Г Від добра добра не шукають.

14. Визначте тип односкладного речення:

Треба було дочекатися світу (М. Коцюбинський).

А Означено-особове.

Б Узагальнено-особове.

В Безособове.

Г Називне.

Д Неозначено-особове.

15. Визначте тип односкладного речення:

Івана вдарило в жар (В. Кучер).

А Означено-особове.

Б Узагальнено-особове.

В Безособове.

Г Називне.

Д Неозначено-особове.

16. Визначте тип односкладних речень:

Дорога. Ранок. Тиша. Довгий яр, весь білою черемхою залитий (М. Рильський).

А Означено-особове.

Б Узагальнено-особове.

В Безособове.

- Г Називне.
- Д Неозначено-особове.

17. Визначте тип односкладного речення:

Глибоке небо, білі хмари та плюскіт срібної води (Є.Маланюк).

- А Означено-особове.
- Б Узагальнено-особове.
- В Безособове.
- Г Називне.
- Д Неозначено-особове.

**УСКЛАДНЕНЕ РЕЧЕННЯ.
ОДНОРІДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ. ЗВЕРТАННЯ. ВСТАВНІ СЛОВА**

1. Позначте речення, у якому є однорідні члени речення:

- А Ой повішу колисочку у поли, у поли, будуть дитя колисати соколи, соколи (*Нар. творчість*).
- Б А він візьми та й скажи всю правду.
- В Про нього останнім часом ні слуху ні духу.
- Г Двори стоять у хуртовині айстр. Яка рожева й синя хуртовина (*Л. Костенко*).

2. Позначте речення, у якому означення однорідні, а тому між ними треба поставити кому (розділові знаки пропущено):

- А В густім зеленім березовім гаю над Дністром весело щебетали пташки (*І. Франко*).
- Б Сонце вдарило з-за лісу червоним потужним промінням на київські гори (*І. Нечуй-Левицький*).
- В Широка зелена Оболонь і Поділ укрились тінню і потемнішали (*І. Нечуй-Левицький*).
- Г Сиві рожеві блакитні дими кучеряві плинуть з високих, мов башти, стрімких димарів (*М. Рильський*).

3. Позначте речення з однорідними присудками:

- А Не тіло, а душа є людиною.
- Б Сном блакитним заснули поля, і долини, і гори, й діброви.
- В А наше слово чисте, запашне.
- Г Шлях освіти та науки нас навіки поєдна!

4. Позначте речення з неоднорідними означеннями (розділові знаки пропущено):

- А Вже українське (?) щире слово почув, збагнув і визнав світ.
- Б У світ ідемо щирими (?) гостинними.
- В І сум шалений (?) непримиренний знов крає серце на чужині.

Г Сонце розсіва своє пекуче (?) іскристе проміння.

5. Позначте речення, у якому між однорідними членами кома НЕ ставиться:

А Я був у власному житті і машиніст (?) і пасажир.

Б Один оце я тільки - ні в тин (?) ні в ворота.

В Не схотіла душа бунтівна ні тепла (?) ні смачного пшона.

Г Слизняк не виросте ні лебедем (?) ані орлом.

6. Перед однорідними членами речення потрібно ставити двокрапку, а після них – тире в реченні (розділові знаки пропущені):

А Із сивої давнини існували на землі чотири добродішності а саме мудрість правосуддя стійкість вірність.

Б Є місцевості веселі радісні є похмурі тривожні й недобрі місця.

В Летиш і милуєшся всім і сріблястою нехворощю і ворохами золотими на токах.

Г Скрізь на вершечку стрілецької гори на пагорбах і видолинках панувала тиша.

Д Земля і місяць вишні і тополі і тиша в тиші і тумани в полі усе в чеканні.

7. Перед однорідними членами речення потрібно ставити двокрапку, а після них – тире в реченні (розділові знаки пропущено):

А Луки гори пишні сади все зелене й припишкле.

Б Підручні гетьмана Перебийніс Богун Нечай теж були добре відомі всім.

В І право людське і воля й закон усе потоптано.

Г Козаки були озброєні шаблями списами а також вогнепальною зброєю мушкетами пістолями.

Д Земля безсмертя кожному дала поету космонавту гречкосію.

8. Перед однорідними членами речення потрібно ставити двокрапку, а після них – тире в реченні (розділові знаки пропущено):

А І стежка у росах і тиха діброва то все моя рідна співуча земля.

Б Усе постава непорушно тоненькі ніжки розвилки рогів на його голівці усе було сама довершеність і краса.

В Все забуваєм скруту і нужду і те здається що й забути годі.

Г Мерещились мені здаля ліси поля квітучі площі уся утрачена земля що за життя мені дорожча.

Д Усе ніби поменшало і звузилось і дорога і стежка в березі і круча над Россю.

9. Позначте речення з узагальнювальним словом після однорідних членів речення (розділові знаки пропущено):

А Січ дала видатних полководців славних державних діячів Наливайка Сагайдачного Хмельницького Сірка.

Б Шевченкові були підвладні всі жанри літератури поезія проза драматургія.

В Несуть пани осаули козацькою зброєю литий панцир порубаний шаблєю золотую.

Г Козацтво було озброєне вогнепальною зброєю мушкетами пістолями рушницями.

Д Іван Богун Данило Нечай Максим Кривоніс ці підручні гетьмана були відомі всім.

10. Позначте речення з узагальнювальним словом після однорідних членів речення (розділові знаки пропущено):

А Шевченкові були підвладні всі жанри літератури поезія проза драматургія.

Б І пісні і приказки й прислів'я все те вражало надзвичайним багатством поезії жарту гумору практичного розуму.

В Усе прекрасне народжується зі звичайної буденності життя людська врода неперебутнє слово невмируща мелодія геніальна картина.

Г У його слові було все злагода спокій усталеність надія.

11. Позначте речення, у якому після однорідних членів речення треба поставити тире (розділові знаки пропущено):

А Про все ти співаєш про сльози і сміх про молодість грізну (В. Сосюра).

Б Мені там рідне все й Дінця зелені хвилі і шепіт яворів і дальній дзвін копит і округа озер степів картини милі й на обрії гаї що серцю шлють привіт (В. Сосюра).

В Земля України і небо і люди усе мені рідне (В. Сосюра).

Г У щастя людського є рівних два крила троянди й виноград красиве і корисне (М. Рильський).

12. Позначте речення, у якому перед однорідними членами речення треба поставити двокрапку, а після них — тире (розділові знаки пропущено):

А Всяке птаство як-от деркачів перепілок куликів курочок можна було викосити косою в траві або впіймати (О. Довженко).

Б Ось такий і є вересень удень надійний вночі тривожний (М. Стельмах).

В Найменший шерхіт луск гіллячки шум пташиного крила цокіт копит усе резенувало тут надзвичайно лунко часто повногосом! (О. Гончар).

Г Любить він такі ночі безвечірні і цю тишу і якусь таємничість гармонію у всій природі (О. Гончар).

13. Позначте речення, у якому між однорідними членами речення ставиться кома (розділові знаки пропущено):

А Сосни немов розступилися і обгорнули кімнату (*М. Коцюбинський*).

Б Обабіч по схилах гір розсипалися отари кіз та овець (*М. Коцюбинський*).

В Досі кожному сниться домівка колишня і лелече гніздо на дуплистій вербі (*В. Скомаровський*).

Г І птахам і звірятам цікаво було дивитися на людей (*В. Бережний*).

14. Позначте речення, у якому ставиться тире (розділові знаки пропущено):

А І все навколо витанцьовує і білі лілії і зелений очерет і кучеряві верби і човен (*Л. Вишневецький*).

Б Земля і вода і повітря все поснуло (*М. Коцюбинський*).

В Весільний одяг яблуня вдягла не дочекалась навіть до неділі (*М. Боровко*).

Г Велика галявина поросла травою і присохлим уже лісовим зіллям папороттю конвалією деревієм (*В. Козаченко*).

15. Позначте, де в поданому реченні потрібно поставити коми:

Вже сонце скотилось до темного бору і в теплім промінні купало і ярі лани і веселую гору (Леся Українка)

А після слів *бору, лани*;

Б після слів *бору, купало, лани*;

В після слова *лани*;

Г коми немає.

16. Перед однорідними членами треба поставити двокрапку, а після них — тире в реченні (розділові знаки пропущено):

А І квіт зорі і спалахи півонії, космічний гул і мовчазний туман усе довкруг в довершеній гармонії звучить урочим ладом як орган.

Б Неспокій рух і боротьбу я бачив скрізь у дубовій вербовій корі у старих пеньках у дуплах у болотній воді.

В Згадка про рідну землю завжди і в щасті і в горі і в хвилини сумнівів супроводить нас.

Г Голос Духа чути скрізь по курних хатах мужицьких по верстатах ремісницьких по місцях недолі й сліз.

Д Наближення зими у всьому серце чує і в шелесті листів і в вітрі і в стежках.

17. Позначте речення, у якому треба поставити двокрапку (розділові знаки пропущено):

А Надворі повсюди лежала роса на пожовклій траві осінній на круглій павутині попід стріхою... на капустах у городі (*Гр. Тютюнник*).

Б А перед нашими очима біжать сірі сумні осінні лани (*М. Івченко*).

В І вгорі й нанизу й на воді все стало однією мрією (*Із журналу*).

Г Земля і вода і повітря все послуло (*М. Коцюбинський*).

18. Позначте речення, у якому перед сполучником і пропущено кому:

А Сповідуюсь перед всесущим Богом та материнським поглядом простим, який в далеку проводжав дорогу і вслід мене не раз перехрестив (*А. Луговський*).

Б Народ наш перемагає у тих битвах і живе, і гонить з другого кореня новеє пагіння... (*І. Цюпа*).

В Просте, звичайне слово, яке щодня повторюємо і ми, і наші діти (*В. Кучер*).

Г Ранок теж був тихий і безвітряний і обіцяв сонячний жаркий день (*Гр. Тютюнник*).

19. Позначте речення з поширеним звертанням (розділові знаки пропущено):

А До тебе моя річенько ще вернеться весна. (*Л. Глібов*)

Б Чи знаєш ти хлопче якого коня тобі серед поля вготовила доля? (*Б. Олійник*).

В Спасибі Вам мамо за вічну любов і за всю неоплачену ласку (*Д. Луценко*).

Г Не плачте мамо не треба і ви не журіться тату (*А. Малишко*).

20. Позначте речення, у якому звертання стоїть у середині речення, а тому з обох сторін відокремлюється комами (розділові знаки пропущено):

А Рідна мово без тебе ніхто я мов підрізаний вітром листок (*П. Перебийніс*).

Б Понеси мене на крилах радосте моя (*В. Симоненко*).

В Старі дуби спасибі вам за осінь (*Л. Костенко*).

Г Не сумуй вербо моя похила що багряним листям одшуміла осені пора (*Д. Луценко*).

21. Позначте слово (сполучення слів), за допомогою якого виражається ставлення мовця до повідомлення:

А звертання;

Б підмет;

В узагальнюване слово;

Г вставне слово.

22. Позначте речення із вставним словом (розділові знаки пропущено):

А Він може багато чого зробити (*О. Квітневий*).

Б Навіть медуза знає заздалегідь що буде буря на морі (*В. Сабунаєв*).

В Звичайно дорога нам теж не килимами була вистелена (*О. Гончар*).

Г - Ти вислухаєш мене? - Звичайно (О. Квітневий).

23. Позначте речення, у якому вставне слово (словосполучення) дає емоційну оцінку повідомлюваному:

А Мабуть, людині не можна відриватися від рідного берега.

Б Сумління людське, виявляється, схоже на вулик, його теж можна розтривожити.

В Досі дні стояли теплі, сонячні, а сьогодні, мов на гріх, задощило.

Г Доброго, кажуть, дождити треба, а лихе - само прийде.

Д А хлібам колосистим, здається, немає кінця.

24. Позначте речення, у якому є вставлена конструкція, а тому її треба відокремити розділовими знаками (розділові знаки пропущено):

А І не було алей ні променад ні вишуканих вин ні пундиків ні печив (Л. Костенко).

Б Там батько плачучи з дітьми а ми малі були та голі не витерпів лихої долі умер на панщині... (Т. Шевченко).

В По стежці щось веде мене до хати... Стібок матусиних слідів (О. Довгон'ят).

Г Кораблі кораблі в золотистій імлі ви у долю мою як в легенду ввійшли (В. Івасюк).

25. Позначте речення, у якому допущено помилку при вживанні однорідних членів речення (потребує редагування):

А Цього року ми посіяли на дачі кріп, петрушку, огірки, редьку.

Б Усі прагнули і вірили в перемогу українських спортсменів.

В Йому подобається відкривати сторінки не тільки нової історії, а й географії.

Г Циркачі виступали на маленьких відкритих площадках та у великих залах.

ВІДОКРЕМЛЕНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ

26. Позначте речення, у якому означення не відокремлюється комами (розділові знаки пропущено):

А І місяць травень буде гомоніть рудим джмелем наляканим до краю.

Б Над луками залитими квітневою повинню холонув оранжевий вечір.

В Покрите хмарами сонце на сей день червоно вибилося з-за гори.

Г Дуби наповнені темінню стоять безшелесно в якійсь шляхетній величчі.

Д Мої дні течуть тепер серед степу серед долини наливої зеленим хлібом.

27. Позначте речення, у якому означення НЕ відокремлюються (розділові знаки пропущено):

А Долинка вишита сонцем пускає їм в очі веселі сліпучі зайчики (М. Стельмах).

Б Незвична музика біла безголоса живе тремтить біліє на одній ноті (Є. Гуцало).

В Усе кургани та й кургани ще не заораних могил (Л. Костенко).

Г Одягнений у хвою шумить дрімучий темний бір (Н. Забіла).

28. Поширене означення НЕ відокремлюється комами в реченні (розділові знаки пропущені)

А Балка вкрита садками вилась попід горою.

Б Птахолови минали березовий гай пронизаний пасмами світла.

В Усіяна колосками земля пахне літом.

Г Невідомий нікому я сідаю на лавку слухаю і дивлюся.

29. Поширене означення НЕ відокремлюється комами в реченні (розділові знаки пропущено):

А Лежить дорога золотом прошита.

Б І видзвонює мотив моє слово сріблом скуте.

В По вінця сповнені краси шумлять смерекові ліси.

Г До колосків налитих туго моя прихилена душа.

Д Біліють смолоскипи грайливо пофарбованих ялин.

30. Поширене означення НЕ відокремлюється комами в реченні (розділові знаки пропущено):

А Сади омиті музикою згадок ковтають пил міжселищних доріг.

Б А думки мої натхненні та квітчасті опадають вересневим жовтим листям.

В На обрії біліють маревом повиті села.

Г Вечір гаптований золотом приходить на зміну дню.

Д Понад сади обтяжені плодами з прощальним криком журавлі летять.

31. Позначте речення з невідокремленим поширеним означенням (розділові знаки пропущено):

А На землю зорану плугами спада рожево-білий цвіт.

Б Озвучене піснями бринить моє перо.

В Гудуть з вітрами до світання дощем оплакані сади.

Г Сильна вправна вона працювала завзято і смовіддано.

32. Позначте речення з відокремленим означенням:

А Бона вже не чула нічого, крім голосу власного серця.

Б Дніпро тече повільно, величаво, розливаючись безліччю рукавів.

В На світі жив хлопчина кучерявий - допитливий, непогамовний, жвавий.

Г Дозволь мені, мій вечоровий світе, упасти зерням в рідній борозні.

33. Позначте речення, у якому НЕ потрібно виділяти комами відокремлене означення:

- А Місячним сяйвом залиті мріють сади.
- Б Над головою весь час дзвеніли точені із золота сосни
- В Степ оповитий тишею дихав пахощами росяних трав.
- Г Я небесами пійманий тремчу.
- Д Налита сонцем і вітрами хлюпоче веслами весна.

34. Позначте речення з дісприкетниковим зворотом, що НЕ відокремлюється комами (розділові знаки пропущено):

- А За вікном тьмяніє небо зорями вишите.
- Б Небо чудово блищало все засіяне зорями.
- В Над луками залитими квітневою повинню холонув оранжевий вечір.
- Г Широке рівне плесо віддзеркалювало срібні кучері залитих сяєвом хмар.

35. Перед виділеним сполучником НЕ ТРЕБА ставити коми в реченні (розділові знаки пропущено):

- А Тішилася Ганна скоромовкою як піснею.
- Б Доброта потрібна людям як хліб.
- В Лисенко відомий у світі як композитор.
- Г Ця дівчина... Обличчя як з ікон.
- Д Софія височіє над Дніпром як свіча.

36. Позначте речення, у якому прикладку зі сполучником як треба відокремити комою:

- А Ми знаємо Франка як перекладача.
- Б Нас зустрічали як переможців.
- В Нам як школярам зменшили нормативи.
- Г Ми приїхали як агітатори.

37. Відокремлений додаток ужито в реченні:

- А Хлопець стріляв швидко, хоча й неточно.
- Б О землі втрачена, явився бодай у зболеному сні!
- В Край шляху, у долинці, догорає вогнище.
- Г А там, надворі, іде дощ, готується до виступу веселка.
- Д За винятком баби Оришки, Чіпка нікого не любив.

38. Відокремлений додаток ужито в реченні:

- А Дозволь мені, мій вечоровий світе, упасти зерням в рідній бороні.
- Б Розминаючи сизий полин у долоні, роси юності спогадом п'ю.
- В До серця доторкнулася весна, ота жіноча, ніжно-лебедина.
- Г Усі, за винятком Андрія, прийшли того вечора на збори.

Д Ніч була темна, але тиха.

39. Відокремлений додаток ужито в реченні:

А То пилок, то сніги, то сльота нам вкривають дорогу.

Б Крім знання, тут потрібна інтуїція, дар передбачення, дар ясновидця.

В Дозволь мені, мій вечоровий світе, упасти зерням в рідній бороні.

Г Щовесни, як і інші дерева, яблуня своїм цвітом цілується з бджолами.

Д І все-таки до тебе думка лине, мій занапащений, нещасний краю.

40. Позначте речення, у якому додаток стоїть у середині речення і з обох боків відокремлюється комами (розділові знаки пропущено):

А Нікого тут нема крім мене й господині (*М. Рильський*).

Б Там замість житечка в теплеє літечко терен зацвів (*Г. Чупринка*).

В Величезна калюжа заросла травами ліловими дзвониками і скидалась на озеро (*О. Донченко*).

Г І ніхто того не чув не знав не бачив опріч Марка маленького (*Т. Шевченко*).

41. Позначте речення з відокремленою обставиною:

А У хліві, крім ластів'ячого гнізда над кроквою, нічого не було (*Гр. Тютюнник*).

Б Вранці, прокинувшись, ми побігли до озера вмитись (*Я. Стельмах*).

В А він, орел, шумить, клекоче, мов людям розказати хоче про поєдинок у яру (*Т. Шевченко*).

Г Вже почалось, мабуть, майбутнє. Оце, либонь, вже почалось (*Л. Костенко*)

42. Позначте речення, у якому поширена обставина відокремлюється комою (розділові знаки пропущено):

А Годі вже панам сидіти згорнувши руки (*І. Нечуй-Левицький*).

Б Кілька годин вони працювали не відпочиваючи (*В. Собко*).

В Можна помилятися й маючи вчений ступінь (*З газети*).

Г Шарахнувся врізнобіч люд розступаючись перед баскими кіньми (*О. Гончар*)

43. Позначте речення, у якому поширена обставина стоїть у середині речення і з обох боків відокремлюється комами (розділові знаки пропущено):

А А вибігши з хати пішов у садок (*М. Коцюбинський*).

Б Настечка засвічує каганець і прикривши рукою несе його до столу (*М. Стельмах*).

В По той бік річки заходило сонце пославши на воду од берега шматок червоного полотна (*Гр. Тютюнник*).

Г Укрившись тьмою тротуари і асфальти сплять (*О. Довгон'ят*).

44. Позначте речення, у якому обставина НЕ відокремлюються комами (розділові знаки пропущено):

А Троянці в човни посідавши і швидко їх поодпихавши по вітру гарно поплили (*І. Котляревський*).

Б І мати вмившись зодягали чисту сорочку, підв'язувалися вишитим ухрестики фартухом (*В. Скуратівський*).

В Вона не звикла сидіти склавши руки (*І. Нечуй-Левицький*).

Г Наталка стояла на кладці з рушницею і трохи зігнувшись дивилась у воду нерухомо... (*І. Багряний*).

45. Непоширену обставину НЕ треба відокремлювати комами в реченні (розділові знаки пропущені):

А Не піймавши не кажи що злодій.

Б Рушниця в його руках стріляла не хиблячи.

В Посеред плеса вода мов сказившись починала хлюпати й кружляти.

Г Хлопці прокинувшись нагодували й напоїли коней.

Д Не зрозумівши студентка запитала ще раз.

46. Непоширену обставину НЕ треба відокремлювати комами в реченні:

А Собака теж зробився веселий і покрутившись знехотя потюпав геть.

Б Вишні зацвівши в росах заплачуть.

В Соснове гілля найжачившись дивиться вгору.

Г Так вони сидячи діждалися неньки.

Д Я радіючи дивлюсь на сади в цвіту.

47. Непоширену обставину НЕ треба відокремлювати комами в реченні (розділові знаки пропущено):

А Біля багаття обнявшись сиділи друзі.

Б Та йдучи міркую сам-таки з собою.

В Брати пригинаючись входять до хати.

Г Іван не вгаваючи розповідав про побачене.

Д Гай лежав розпластавшись.

48. Позначте речення з обставиною вираженою одиничним дієприслівником, що НЕ відокремлюється:

А Згуртувавшись (?) хоч наспіваємось.

Б Краще вмерти (?) стоячи, як жити на колінах.

В Попрацювавши (?) можна й відпочити.

Г Спотикаючись (?) вчаться вище ноги піднімати.

49. Позначте речення з вираженою одиничним дієприслівником обставиною, що НЕ відокремлюється комами (розділові знаки пропущено):

А Не подумавши й кілочка не затешеш.

Б Спочиваючи бійці славну пісню співають.

- В Прощаючись Радченко поглядає в бік Дніпра.
- Г Стоїть замислившись стара груша в саду!
- Д Затихаючи десь за ланами гомонів грім.

50. Позначте речення, у якому одиничний дієприслівник потрібно відокремити комою (розділові знаки пропущено):

- А Гуркіт канонади ревів не перестаючи.
- Б Бійці сиділи деякий час задумавшись.
- В Пряме дерево і вмирає стоячи.
- Г Людина! Це ж яке слово! Його треба говорити стоячи.
- Д І я заплакавши назад поїхав знову на чужину.

51. Позначте, які розділові знаки і де саме потрібно поставити в поданому реченні: *Хрипко крякаючи пролетів грак мало не черкаючи вершечків сонних дубів* (О. Копиленко)

- А кома лише після слова *крякаючи*;
- Б кома лише після слова *грак*;
- В коми після слів *крякаючи* і *грак*;
- Г коми після слів *грак* і *черкаючи*.

52. Позначте речення, у якому є уточнювальне означення:

- А Під Києвом, на березі Дніпра, хлопча стояло в мареві світанку... (Б. Лепкий).
- Б Слово інше кинула, студене, потоптала ватру ти байдуже (Д. Павличко).
- В Я наче не тебе люблю, а той широкий мир, увесь той світ, що там, поза тобою! (Є. Плужник).
- Г Не дивися так привітно, яблуновоцвітно (П. Тичина).

53. Уточнювальним членом НЕ ускладнено речення (розділові знаки пропущено):

- А У Корчуватому під Києвом рік сорок другий ожеледь зима.
- Б Там у сузір'ї Саламандри твій коханий бив тобі чолом.
- В Коло самого дому під вікнами росли кущі жовтої акації купи мальви.
- Г Під час лютих осінніх штормів на Чаїному знаходять собі притулок рибалки.
- Д Високо в небі у прозорому надхмар'ї виблискували в променях сонця чайки.

54. Уточнювальним членом ускладнено речення:

- А У спеку на ялтинських пляжах тьма-тьмуца людей.
- Б Увечері за ставком як солодко співає соловейко!
- В Односельці вирішили зібратися вранці біля млина.
- Г У травні на Хрещатику каштани білим цвітом пишаються.
- Д Я колись мріяв стати льотчиком ще в п'ятому класі.

СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Складним є речення:

- А Мудрість, кажуть, приходить з роками.
- Б Про людину кажуть, що вона велетень, бог, гігант.
- В Наче зачарований велетень, стояв ліс, опушений білим інеєм.
- Г Грими, моя пісне могутня, ясна, на всім українським роздоллі.

2. Складним є речення:

- А Хто ставить завдання простіші, той швидше мети досягає.
- Б Он ліс знімає золотистий бриль, прощаючись із відлетілим літом.
- В Білий пилок сіявся з неба, устеляв сивою памороззю трави.
- Г Зоря, здавалось, просвітила знову борцям визвольний, легендарний шлях.

3. Позначте речення, яке є складним (розділові знаки пропущено):

- А Виїжджає в степ червоне літо на незагнузданім коні (*В. Підпалій*).
- Б Ось налетить вітер і почне безжально зривати осінню красу зажуреного клена (*О. Копиленко*).
- В Прилинув вітер і в нічній хатині він про весняну волю заспівав (*Леся Українка*).
- Г Дорослі чайки ширяли над озером і час від часу приносили пташеняттям смачну рибу (*В. Данилов*)

4. Позначте речення, яке є складносурядним:

- А Чорне небо немовби перевернулось і впало у плесо ріки (*Р. Іванченко*).
- Б Про щастя від майстра не чув я ніколи, а він же кував нам підкови на щастя (*В. Василяшко*)
- В Уночі, як Чумацький Шлях куряву простеле, вийди на Дніпро (*П. Тичина*).
- Г Ще вітер не випив краплини роси, іскряться вони і спадають під ноги (*І. Низовий*).

5. Позначте складносурядне речення, між частинами якого потрібно поставити тире (розділові знаки пропущено):

- А Сині роси зблискували на травах і сонце купалось на левадах.
- Б Реве Дніпро й лани широкополі медами пахнуть.
- В Десь у хлібах кричав перепел і туман стелився од річки.
- Г На хвилину раптом стихли голоси і спинилися тіні.
- Д Хвилина ще і схід розпише в сліпучі барви небосхил.

6. Позначте складносурядне речення, між частинами якого НЕ ставиться кома (розділові знаки пропущено):

- А Я у думках до мами пригорнулась і стало гарно й затишно мені.
- Б Теплий день розхлюпує блакить і ластівки купаються в промінні.
- В Свинцем набрякли сиві хмари і сонце зникло якось враз.
- Г Від пісні журливої дуб сколихнувся і лелеки здригнулись вві сні.

7. Позначте складносурядне речення, між частинами якого НЕ треба ставити коми (розділові знаки пропущено):

- А Весна процвіте і наново криниця простеле барвінком круті береги.
- Б Рясніє дощ і падає лункіше м'яких краплин розмірене биття.
- В Знову яблуні буйно цвітуть і лунає знайомий мотив.
- Г Грім одгримів і солодкою млостю спокою віє од цвіту вишень і сирій землі.
- Д Вишневі зацвіли сади і сніг пахучий падає на воду.

8. Позначте речення, структура якого відповідає схемі [], і []:

- А Садів квітучі вітрила напнула над селом весна і свій могутній шлюз відкрила коханню, про яке все зна *(Д. Іванов)*.
- Б Так, у тому палаці співали, і то був не такий спів, який знав я *(В. Шевчук)*.
- В Повітря склом виблискує ламким, і тиша ніжно дзвонить над полями *(М. Рильський)*.
- Г Дивився на розмитий водою світ, де нерозмитими лишалися тільки мої думки, і сльози підступали мені під горло *(В. Шевчук)*.

9. Перед виділеним сполучником треба поставити кому в реченні (розділові знаки пропущено):

- А Удосвіта знов загули на морозі сосни і закричали півні на горищах.
- Б Тут кажуть уночі горять вогні болотні *чи* світяться корчі зотлілі до трухи.
- В Зрідка тут пробіжить заєць *або* спиниться на кручі вовк.
- Г В одну мить розсунувся простір і стали ближчими зорі.
- Д На сизих луках скошено траву і літо буйне в береги ввійшло.

10. Позначте складносурядне речення, між частинами якого ставиться кома (розділові знаки пропущено):

- А Скоро під небом високим маревом степ задимить і ластівки чорним шовком будуть мережить блакить *(Д. Іванов)*.
- Б Ще мить і вже дзвенять-гудуть струни його гусел *(Р. Іванченко)*.
- В Сторожа ходить по міському валу і сови сплять в западинах бійниць *(Л. Костенко)*.
- Г Вітерець дихнув і жовта комишина надломлена на самій середині так жалібно так сумно заспівала *(Дніпрова Чайка)*.

11. Позначте речення, між частинами якого ставиться тире (розділові знаки пропущено):

А Мене водило в безвісті життя та я вертався на свої пороги...
(Д. Павличко).

Б Тут кожен день історією куту і кожен день сучасним гомонить
(Б. Олійник).

В Скрізь якась покора в тишині розмита і берізка гола мерзне за вікном
(В. Сосюра).

Г Несподіваний ривок і ми відриваємося від землі (А. Шиян).

12. Позначте речення, між частинами якого НЕ треба ставити розділовий знак (розділові знаки пропущено):

А По узліссі і на галяві перший ряст і цвітуть проліски та сон-трава
(Леся Українка).

Б Якийсь густий заросляк трапивсь мені на дорозі і я загубив у нім стежку (М. Грушівський).

В Свій меч історія підносить і долу падає ярмо (М. Рильський).

Г Серце моє закалатало і я не зводив погляду з інструмента (С. Кравецький).

13. Складносурядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення: Вітру на морі не було... вибрати:

А коли ми повернулися з екскурсії.

Б хоча за прогнозом і обіцяли буйного.

В як і очікуваного кілька днів сонця.

Г проте клекотав сильний прибій.

Д штиль радував матерів із дітьми.

14. Складносурядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення Сонце заходило... вибрати:

А розкидаючи рожеві плями по піску.

Б і тепло разом із собою забирало.

В і надворі починало вже темніти.

Г ніби пірнало в безкрає море.

Д і накладало ніжні сліди на берег.

15. Складносурядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення Зривалися в небо ластівки... вибрати:

А коли вибігав у двір старий кіт.

Б ховалися комахи в невидимі щілини.

В і різко тараном падали вниз.

Г та вимальовували в ньому арфу.

Д і розбивали небо блискавки.

16. Складносурядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *В гаю співають солов'ї...* вибрати:

А коли весна приходить справжня.

Б дарма що холоди і злива.

В і піснею сповіщають про весну.

Г а в грудях калатає.

Д і заливаються, і мріють.

17. Позначте речення, яке є складнопірядним:

А Сміється весна надворі, внизу під кручею Дніпро шумить, передзвонює на хвильках срібними персями (*М. Стельмах*).

Б Вітру на морі не було, проте клекотав сильний вітер (*М. Трублаїні*).

В Де степ лежав рудою пустою, там поверхів орлиний змах (*Н. Гнатюк*).

Г Бійці йшли похмуро, задумавшись, спідлоба поглядаючи на загадкові краї (*О. Гончар*).

18. Позначте речення, яке є складнопірядним:

А Підводить сонце голову жовтаву, потоки світла ллються і дрижать (*С. Жуковський*).

Б З темного моря пливе-виринає вороже військо, на берег виходить, і скоро весела долина заплаче, вогнем запалає (*Дніпрова Чайка*).

В Знати багато мов - значить мати багато ключів до одного замка (*Вольтер*).

Г Нема тепер уже таких річок, як ти була колись, Десно (*О. Довженко*).

19. Позначте речення, у якому засобом зв'язку між частинами є сполучне слово:

А Горнись до тебе, Україно, щоб нас ніхто не роз'єднав (*М. Бакай*).

Б Деякі люди не користуються повагою через те, що їх не цікавлять інші люди (*І. Томан*).

В Ніколи не забуду своєї першої дитячої драми, що тяжко й надовго ранила моє серце (*Д. Міщенко*).

Г Мені розповіли, що того літа в сусідньому селі під час грози блискавка підпалила хату... (*В. Земляк*).

20. Позначте складнопірядне речення, у якому пірядна частина стоїть у середині головної, а тому з обох сторін відокремлюється комами (розділові знаки пропущено):

А Садів квітучі вітрила напнула над селом весна і свій могутній шлюз відкрила Коханню про яке все зна (*Д. Іванов*).

Б Давно те минуло як мала дитина сирота в ряднині я колись блукав без свити без хліба по тій Україні... (*Т. Шевченко*).

В А ті руїни що он там чорніють стоятимуть вже на чужій землі (*Леся Українка*).

Г Ось чому в жару й на холоді все ввижається мені що струмує наша молодість у тужавому зерні (*М. Сингаївський*).

21. Позначте речення, структура якого відповідає схемі [, () ,]:

А В автобусі, заповненім людьми, ваш теплий погляд мій зупинить будень (*Н. Баклай*).

Б Побіля лісової стежки, по якій майже не ходять, поміж тонких шабельок трави несподівано натрапляю на білі оченята конвалій (*Є. Гуцало*).

В А коли від низького заволохаченого неба обірвалася метелиця, сніги за одну ніч присипали той осінній скрип... (*М. Стельмах*).

Г Якщо покласти її (сон-траву) під подушку, то що присниться, те й здійсниться (*Із журналу*).

22. Позначте складнопідрядне речення з підрядним означальним:

А Рідну пісню треба захищати так, як захищають рідний край.

Б А доки є пісня, нікому не вдасться захмарити небо моєї душі.

В Духовність - озонова пелюстка, що так бережно огортає планету й не дає зруйнувати життя.

Г Народе мій, як добре, що ти у мене є на світі.

23. Позначте складнопідрядне речення з підрядним наслідковим:

А Долиною полилась річечка, наче хто кинув нову синю стрічку на зелену траву (*М. Коцюбинський*).

Б Од квіту вишень стало в світі біло так і чисто так, хоч вікно - навстіжень (*Б. Олійник*).

В Де прикрили солдати цю землю грудьми, розквітають травневі сади (*П. Осадчук*).

Г Народ захоплений танцем і все звужує коло, так що танцюри мов у криниці (*М. Коцюбинський*).

24. Позначте складнопідрядне речення з підрядним мети:

А Земле, засійся зерном золотим, щоб колосилася нива зелена (*В. Грінчак*).

Б Не несучи нікому біду, бо й від вас я її не чекаю (*М. Сингаївський*).

В Коли падав із дерев лист і люди збирали картоплю, повернувся додому Оксен (*Г. Тютюнник*).

Г Гасли вікна, бо вже синій день дивився крізь намерзлі шибки до кожної хати (*М. Коцюбинський*).

25. Позначте складнопідрядне речення з підрядним означальним:

А І дивиться місяць на землю, де в цвіті, немов молода у фаті, йде весна (*Д. Іванов*).

- Б Далеко від степу люди чули, як ночами стугоніла земля (*Н. Рибак*).
- В Тут повіяло звідти, де вітер було спав (*М. Рудь*).
- Г Все, що відбувається в світі природи, має свій смисл (*Є. Гуцало*).

26. Позначте складнопідрядне речення з підрядним з'ясувальним:

- А Хто серед трупів ворожих біжить по селу, що вже догоряє? (*О. Довженко*).
- Б А може, завтра ти пройдеш ось тут, де вітер пелюстки колише (*В. Івасюк*).
- В Несу любов свою здалека, яку назавжди я зберіг (*М. Бакай*).
- Г Не встигають збагнути сини, що матері не вічні (*В. Юхимович*).

27. Складне речення з підрядним з'ясувальним утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Мабуть, почну писати...* вибрати:

- А коли настане слухна мить.
- Б якщо наполягатимуть друзі.
- В як велить чисте сумління.
- Г про що мовчить більшість.
- Д хоч на творчість немає часу.

28. Складне речення з підрядним обставинним способу дії утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Так вийшло...* вибрати:

- А оскільки клей наносили нерівномірно.
- Б хоч ніхто й не сподівався на перемогу.
- В бо створене власними руками дороге.
- Г що аж земля навколо здригається.
- Д як кожен з нас і планував.

29. Складне речення з підрядним обставинним міри і ступеня утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Ударив грім...* вибрати:

- А коли сонце заховалося за хмару.
- Б хоч негоди прогноз не обіцяв.
- В так що птахи вмить розлетілися.
- Г що аж шибки затряслися в домі.
- Д якого ой як чекали в таку посуху.

30. Складне речення з підрядним обставинним порівняльним утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Сестра розповідала...* вибрати:

- А як хвилюється в шторм море.
- Б ніби в нашому ставку живе сом.
- В ніби солов'їха в гаю щебетала.

- Г як краще готувати великодню паску.
- Д наче підручники видаватимуть завтра.

31. Складне речення з підрядним обставинним місця утвориться, якщо частину *де кує зозуля* вписати замість крапок у реченні:

- А У гаю, ..., свято весни вповні.
- Б Чекай мене біля ставу, ...
- В У тих місцях пісні, ..., ліризм посилюється.
- Г Виглядатиму тебе, ...
- Д Вислів ... є двоскладним реченням..

32. Складне речення з підрядним обставинним часу утвориться, якщо частину *коли випікають паску* вписати замість крапок у реченні:

- А Я дуже люблю день, ...
- Б Відчуття свята посилюється, ...
- В Нагадай час, ...
- Г Речення ... неускладнене.
- Д Завжди збираємося того вечора, ...

33. Складне речення з підрядним обставинним причини утвориться, якщо частину *не можу писати віршів* уписати замість крапок у реченні:

- А Коли наступає темна ніч
- Б ... адже Муза від мене далеко.
- В ... у яких немає душі й ритму.
- Г Якщо немає натхнення
- Д ... хоч як мене не просить.

34. Складне речення з підрядним обставинним мети утвориться, якщо частину *повертаюсь додому* вписати замість крапок у реченні:

- А Як тільки велике свято
- Б ... так що готуйте, мамо, вечерю.
- В Коли тяжко на душі....
- Г ... аби розвіяти сум і тривогу.
- Д ... бо рідна кличе сторона.

35. Складне речення з підрядним обставинним умови утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Поспієш на обід...* вибрати:

- А хоч і часу зовсім мало.
- Б адже ще часу доволі багато.
- В так що голодним не лишишся.
- Г бо час трапези перенесли.
- Д коли удосвіта виїдеш.

36. Складне речення з підрядним обставинним наслідку утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Густо ріс очерет...* вибрати:

- А що на березі навпроти старого лісу.
- Б так що тяжко було крізь нього пробиратися.
- В що навесні ще був зовсім рідесенький.
- Г що аж не видно було великої річки.
- Д дарма що вода від берега давно відступила.

37. Складне речення з підрядним обставинним допустовим утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *У змаганнях ти обов'язково переможеш...* вибрати:

- А адже тренуєшся дні і ночі.
- Б якщо до мети йтимеш упевнено.
- В коли докладатимеш усіх зусиль.
- Г так що пакуй валізи на чемпіонат.
- Д хай як не стараються твої суперники.

38. Позначте речення з послідовною підрядністю:

А їй здавалося, що в людській душі немає вузлів, яких би не можна розв'язати (*Ю. Мушкетик*).

Б Над Дніпром широким, вільним, де луги й степи цвіли, наші прадіди поляни оселились і жили (*Олександр Олесь*).

В Старий заховавсь в степу на могилі, щоб ніхто не бачив, щоб вітер по полю слова розмавав, щоб люди не чули... (*Т. Шевченко*).

Г І я не чув, як жайвір в небі тане, кого остерігає з висоти... (*В. Симоненко*).

39. Позначте речення з однорідною підрядністю:

А Його (сінокіс) ніхто не міг поділити, бо кожен боявсь, що йому припаде та третина якраз на коліні Десни, яку щороку ріже нещадно весняна вода (*О. Довженко*).

Б Пес, що спочатку приставав сумлінно при кожній появі дичини, переконався нарешті, що я не буду стріляти... (*М. Грушевський*).

В Коли проспівали перші півні, Данило Васильович повів Марка у ванькир, де пахли сухі васильки і чорнобривці (*М. Стельмах*).

Г Раз дізнались печеніги, що для бою час настав, що в Болгарії далекій забарився Святослав (*Олександр Олесь*).

40. Позначте складнопідрядне речення з однорідною підрядністю:

А Я не вірю, що ці дні останні, що остання над світом весна, і що граються діти востаннє, і востаннє лілея зрина... (*П. Усенко*).

Б Мене приніс на наш город лелека, що знов за мною прилетить здалека і вже навіки віднесе туди, де крильми книг шумить бібліотека (Д. Павличко).

В Хто не знає свого минулого, той не вартий свого майбутнього (М. Рильський).

Г Коли до тебе прилечу, засяє в сонці все навкруг, як після теплого дощу в росі важкій зеленій луг (Д. Павличко).

41. Позначте речення, яке відповідає такій характеристиці: складнопідрядне речення з неоднорідною підрядністю:

А Мова - наша зброя, якою ми служимо народові, що нас народив, вигодував, виховав.

Б Життя карає неодмінно за кожен гріх, за хибний крок, поки збагнеш, що не година, а все життя - один урок.

В Коли людині є що сказати, вона вилле з глибини власної душі все те, що має, на папір або полотно.

Г Хіба не вірите, що скоро день засвіте, що сонце наше вже з-за обрію встає...

42. Позначте речення, що відповідає такій характеристиці: складнопідрядне речення з однорідною підрядністю:

А Усіх, хто живе в Україні, має об'єднувати в суспільство українська мова, котру треба знати.

Б Скажи мені, всесильна мово, з якого джерела буття тече струмок, що зветься Слово, в ріку нескортого життя?

В Повінь добрих почуттів затоплює вчителя, коли він чує, як довірливо тулиться до нього дитина.

Г Велике діло, коли людина має чисте сумління, коли ніякі тіні не каламутять, не забруднюють душу

Д Хоч проживи сто і двісті років, Київ пізнати повністю неможливо, бо в кожного він свій, особливий, самотній, неповторний.

43. Позначте складне речення, у якому перед сполучником і НЕ треба ставити кому (розділові знаки пропущено):

А Ми живемо в краю де зоріє Дніпро і де Стугни виблискує стрічка (О. Довгон'ят).

Б Берег марив звабливими мушлями і пісок розсипався мов зрада (В. Юхименко).

В Блукали дощі на куценьких кудлатих лапах і пахли вони нам то морем, то молоком (Н. Білецька).

Г Подорожні розбилися на зграї і кожна пташка до рідних осель полетіла (Дніпрова Чайка).

44. Позначте речення, яке є складним безсполучниковим:

- А Вже вечір в спину дневі дише, заливши фіолетом даль (*Д. Іванов*).
- Б Дихнув вітерець – і ожив стародавній той город... (*Дніпрова Чайка*).
- В Чіпка чує: недалеко із-за жита хтось співає (*Панас Мирний*).
- Г Я не бував за дальніми морями, чужих доріг ніколи не топтав... (*Богдан Лепкий*).

45. Позначте безсполучникове складне речення, між частинами якого слід поставити тире (розділові знаки пропущено):

- А Відбилися зорі у воді летять до хмар тумани.
- Б Життя росте лишень з любові лише краса людей навчає жить.
- В Дощ пройшов хазяйським кроком сад в росі купається.
- Г Дуже дивний пейзаж косяками ідуть таланти.
- Д Степ воловецький половіє трава аж срібна від роси.

46. Позначте безсполучникове складне речення, між частинами якого ставиться тире (розділові знаки пропущено):

- А Я в давню істину увірував глибоко найвища мудрість в простоті високій.
- Б Людина йде до краси творить її цим і відрізняється вона від усього суцього.
- В Пригадаймо золота тиха осінь застеляла жовтим листям княжий Львів.
- Г Всі бджоли злетілись гудуть золотаві рої.

47. Позначте безсполучникове складне речення, між частинами якого слід поставити тире (розділові знаки пропущено):

- А Переконатися пора зробивши зло не жди добра.
- Б Одним заспокоюю себе у мене ще все попереду.
- В У товаристві лад усяк тому радіє.
- Г Добре сказано Сенекою жорстокість народжується з посередності й слабкості.
- Д Не повернуть минулого ніколи воно пройшло і вже здається миттю.

48. Позначте речення, яке є складним безсполучниковим:

- А Або гори Карпати сповиті в синяві мряки, або неприглядні густі проліски і синіють здалека... (*О. Кобилянська*).
- Б Щоб рибку їсти, треба у воду лізти (*Нар. творчість*).
- В Ще треті півні не співали, ніхто ніде не гомонів... (*Т. Шевченко*).
- Г Чи справді хтось далеко співає, чи то їй вчувається (*О. Гончар*).

49. Позначте безсполучникове складне речення, між частинами якого ставиться двокрапка (розділові знаки пропущено):

- А Поглянь вуалі білосніжні смагляві вишні надягли (*Д. Іванов*).

Б Сонце весні знов привітно свят-рушнички вистеля ходить мій сум по землі і по-журавлиному плаче... (Д. Іванов).

В Прийде осінь у засіках буде хліб золотий (О. Десняк).

Г В неділеньку рано розігралося море не одному сину на чужині горе (Гр. Тютюнник).

50. Позначте речення, у якому ставиться двокрапка (розділові знаки пропущено):

А Стріну ж я калину небо те безкрає цілий день сопілка в моїм серці грає (А. Малишко).

Б На небі сонце серед нив я (М. Коцюбинський).

В А вас просив би я зразки ліпити ви чоловік тямущий і бувалий (Леся Українка).

Г Зима без снігу літо без хліба (Нар. творчість).

51. Позначте речення, у якому ставиться тире (розділові знаки пропущено):

А Вам страшно геть ідіть з дороги! (Леся Українка).

Б Човен пливе та хвилі здіймає б'ючи вітрила в задумливу ніч (С. Фоменко).

В Але вірте друзі мої мріяти треба завжди всюди! (О. Бердник).

Г Відшелестіли лебеді і трави остання гілка глоду обліта (Л. Овдієнко).

52. Після речення *Гамір умить стих...* треба поставити двокрапку, якщо серед варіантів його продовження вибрати:

А стало чути навіть політ бджоли.

Б навіть дерева стоять безшелесно.

В пролунав дзвоник на урок.

Г усе навколо принишкло.

Д навколо запанувала дзвінка тиша.

53. Позначте складне речення з різними видами зв'язку:

А Коли весна розкована бриніла на ксилофонах сонячних струмків, душа моя, мов поле, яриніла зоринками гречаних світляків (Д. Луценко).

Б Де я не бував, де не їздив, з якими тільки людьми не зустрічався і хто тільки не вдовольняв мою спрагу знайомства та пізнання чужої душі, завжди із своїх мандрів я повертався до батька й матері (Є. Гуцало).

В Уночі, коли з глибин космосу проступають зорі, пробиваються скупим світлом до нас, ми відчуваємо, що йдемо не просто по землі - йдемо по планеті (О. Гончар).

Г Вони давно вже втратили життя, в них згасло все, що тільки малось, умерли всі і думи, і чуття, і тільки форма їх такою же зосталась (Олександр Олесь).

54. Позначте правильну синтаксичну характеристику поданого речення:

І тільки він не може лягти: чекає, доки з'явиться на небі безліч птиць, що звістять йому про звільнення... (В. Шевчук)

А складне речення з безсполучниковим і сурядним зв'язком;

Б складне речення з сурядним, підрядним і безсполучниковим зв'язком;

В складне речення з безсполучниковим і підрядним зв'язком; підрядність послідовна;

Г складнопідрядне речення з послідовною підрядністю.

55. Позначте складне речення з сурядним і підрядним зв'язком:

А Простелилась пам'яті ожина по горбах, куди малим ходив, і озвалась мамина стежка кущиком блідої лободи (*М. Ільницький*).

Б А земля лежить медова, а поля пожаті мріють, нагородах досягають гарбузи зеленоребрі... (*М. Рильський*).

В Уперше в житті, за весь вік, за це літо уперше в роду, де не знали страху, я вижити мушу, я мушу вціліти, я мушу об'їхати смерть на шляху (*Л. Костенко*).

Г Кладе на обрій сонце свій малюнок, неначе у колиску малюка стелилась жінки лагідна рука й тривожна, ніби перший поцілунок (*П. Галич*).

56. Позначте речення, що відповідає такій характеристиці: складне речення з різними типами синтаксичного зв'язку (сполучниковим і безсполучниковим):

А Ріка налітала на камінні зубці, поміж яких застряв дуб-велет, а потік спадав униз, де також стриміли камені.

Б Не зневірся, не впади у відчай: вир не вкрутить, хвиля не знесе.

В Вже вечір тіні склав у стоси, за обрій котиться курай, і дальні пахнуть сінокоси, і дальній пахне рідний край.

Г Якщо не можна вітер змалювати, прозорий вітер на ясному тлі, змалюй дуби, могутні і крилаті, котрі од вітру гнуться до землі.

Д Іду дивлюсь: мій край, моя земля, сміються в небі золотому річки, і села, і поля.

57. Позначте, які розділові знаки треба поставити в поданому реченні:

Таке моє давнє правило ніколи не шкодувати за тим чого не можна повернути (О. Гурейв)

А кому після *тим* і після *правило*;

Б кому після *правило* і кому після *тим*;

В тире або двокрапку після *правило*;

Г двокрапку після *правило* і кому після *тим*.

58. Складним із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком є речення:

А Небо прорізали вогняні стріли, ударив грім, на пильних дорогах знявся вихор.

Б І пригадалося йому дитинство: над водами хиляться лози, лелека пливе в висоті.

В Не щебече соловейко в лузі над водою, не співає чорнобрива, стоя під вербою.

Г Скрізь, де пройшов дощ, свіжо — нарешті дочекалися прохолоди й поживи землі.

Д Кажуть люди: пальцем торкнеш ластів'яче гніздо — птиця одразу покине ваш двір.

ПРЯМА І НЕПРЯМА МОВА. ЦИТАТА

1. Позначте речення, у якому слова автора стоять перед прямою мовою (розділові знаки пропущено):

А От і принесли нам лебеді на крилах життя говорить мій дід Дем'ян (*М. Стельмах*).

Б Здоровенькі були пастушки усміхнувшись гукнув подорожній (*В. Скомаровський*).

В Промовила конвалія прощай гаю милий! (*Леся Українка*).

Г Щасливого лову кивала вона головою рибалці (*М. Коцюбинський*).

2. Позначте правильний варіант запису речення з прямою мовою:

А «Ті школярі, - писав В.О. Сухомлинський, які, крім підручника, нічого не читають, дуже поверхово оволодівають знаннями».

Б «Ті школярі, - писав В.О. Сухомлинський, - які, крім підручника, нічого не читають, дуже поверхово оволодівають знаннями».

3. Позначте речення, у якому неправильно замінено пряму мову непрямою:

А Є. Гуцало писав, що пам'ять наша - глибокий чарівний колодязь...

Б Вчителька сказала, що мене звать Олена Пилипівна.

В Мені казала мати, щоб робив добро і чисту совість не віддавав за шмати.

Г Сашко побажав сестрам доброго ранку.

4. Позначте схему, яка відповідає реченню:

І щоразу, виймаючи хлібину з печі, бабуня шепотіли: «Який наш хліб, таке й наше життя» (*Б. Харчук*)

А «П», - а.

В «П, - а, - п».

Б А: «П».

Г А: «П», - а.

5. Позначте речення, у якому слова автора стоять у середині прямої мови:

А Здрастуй, сонце, і здрастуй, вітре! Здрастуй, свіжосте нив! Я воскрес, щоб із вами жити під шаленством весняних злив (*В. Симоненко*).

Б Чоловік, піднявши злегка картуза, повагом промовляє: «Боже, поможи» (*В. Винниченко*).

В «Так-так-так», - притирається до моєї ноги стара, з перебитим крилом качка (*М. Стельмах*).

Г «Ось ходімо подивимось на сліди літа, - так само таємниче говорить мати. - Сьогодні воно торкнулось руками до ягід, і вони почали паленіти» (*М. Стельмах*).

6. Позначте речення, у якому допущено пунктуаційну помилку:

А Невимовно зрадівши, дядько Сидір бадьоро вигукнув: «О, нарешті знайшов! Тут і копатимемо криницю...» (*В. Скуратівський*).

Б «Я знаю тільки те, що нічого не знаю», - любив повторювати Сократ (*Із журналу*).

В «Дуб здавна користується у людей великою шаною - згадував Береговець - з-поміж усіх наших дерев - наймогутніший пагін землі» (*І. Цюпа*).

Г «А ось уже, хвалити Бога, й на світ благословиться!» - чую голос матері (*С. Васильченко*).

7. Позначте речення з непрямою мовою:

А Ти знаєш, що ти - людина? Ти знаєш про це чи ні? Усмішка твоя - єдина, мука твоя - єдина, очі твої - одні (*В. Симоненко*).

Б Японський письменник Акутагава Рюноске сказав: «Щоб зробити життя щасливим, треба любити повсякденні дрібниці (*Із журналу*).

В Римський філософ Сенека говорив, що найщасливіший той, хто не думає про щастя (*Із журналу*).

Г Заревли корови по дворах, закричали гуси на плавах, протягли своє «ку-ку-рі-ку» горлаті півні (*Панас Мирний*).

8. Позначте речення з непрямою мовою (розділові знаки пропущено):

А Ти до землі всім серцем прихились мені шепоче рідна Україна.

Б Учітєся ти нам прорік борітєся з ярмом неволі.

В Доводила одна нікчемність що підлабузництво це чемність.

Г Ти доросла людина часто кажуть мені.

Д Ну, словом, листя розпустили всі назустріч живодайному дощеві.

9. Позначте речення, у якому правильно оформлено цитату:

А Поет змальовує всенародний визвольний рух, коли: «жінки навіть з рогачами пішли в гайдамаки».

Б Сам Олесь Гончар підкреслює, що його основне завдання - відкривати в людських душах «Джерела світлі та здорові».

В У романі «Собор» Олесь Гончар порушив важливі проблеми сучасності, адже «Нема країни кращої, ніж правда», - як сказав один із героїв твору металург Іван Баглай.

Г З бодем пише Т. Шевченко про українське село: «Чорніше чорної землі блукають люде».

10. Визначте речення, у якому неправильно вжито розділові знаки при прямій мові.

А Стародавня народна приповідка мудро вчить: «Держімося землі, бо земля держить нас».

Б «Скрізь, каже Кармель, скрізь, де я не піду, де не поїду, скрізь бачу вбогих людей, бідаків роботящих» (Марко Вовчок).

В Одного разу дівчина вибігла на кругу і загукала: «Вітре-вітрило, забери мене до себе в гості» (Л.Павленко).

Г «У літах дитинства, - каже Кирило, - можливо, заковано щось вельми для душі необхідне, таке, що потім упродовж усього життя позначається на наших вчинках» (О.Гончар).

11. Знайдіть речення, у якому вжито цитату.

А «Для того щоб написати писанку, треба мати не лише вмілі руки, а й чутливу до краси душу», - мовить у задумі господиня непростої, але привітної, дуже ошатної оселі (О.Григорак).

Б Виряджаючи сина у далеку дорогу, мати дарувала йому вишитий рушник і, бажаючи щастя, говорила: «нехай стелиться тобі доля цим рушником!» (В.Супруненко).

В Розкриваючи велику силу дружби, Григорій Скворода наводить слова Плутарха: «Дружба, супроводжуючи життя, не тільки додає втіхи й чарівності світлим його сторонам, а й зменшує страждання» (Л.Сохань).

Г «Завтра в ньому оселяться люди», - думає з гордістю Старий Майстер, звівши кам'яний будинок (В.Сухомлииський).

12. Знайдіть правильно побудоване речення з непрямою мовою:

А Нимидора сказала Миколі, що я весь свій дитячий і дівчачий вік поневірялась у чужій хаті.

Б Микола сказав батькам, що він не хоче сватать Варки.

В Захар Беркут сказав, що доки ми будемо держатися купи, ніяка сила нас не переможе.

Г Мати сказала Миколі, що восени пошлемо старостів до Варки.

13. Визначте речення з прямою мовою. Деякі розділові знаки пропущено:

А Французький філософ Вольтер повчав Люби істину, але будь поблажливим до помилок.

Б То що ви там, газдинько, кажете, зварили? А ви спробуйте... – хитро мружиться Матронка.

В Микола запитав, коли прибуває потяг.

Г Чи не час нам в дорогу спитала Соломія.

14. Вкажіть речення, у якому неправильно передана непряма мова:

А Володимира Сосюру завжди просили: почитати нові вірші.

Б На це він відповідав, що зараз же і напише.

В Інколи йому зауважували, що у приміщенні гамірно.

Г Тоді поет заспокоював, що йому тиша не потрібна, бо він думає віршами.

15. Вкажіть речення, у якому правильно оформлено пряму мову:

А Діогена запитали: «Що ти робитимеш, коли зламається бочка, в якій живеш?»

Б «Місце, яке я займаю, не може зламатися» – відповів той.

В «Чим відрізняється дурень від розумного?» – Запитали Наполеона.

Г «Дурні говорять про минуле, – відповів полководець, а розумні – про сучасне».

16. Виберіть речення, де допущено помилку при заміні прямої мови непрямою:

А Мені порадили, щоб я пам'ятав ім'я не тільки нового начальника, але і його дружини.

Б Обов'язково поцікавтеся, як у вас справи, як здоров'я дружини.

В Як приємно почути, що з вами хтось хоче порадитись.

Г На прощання зауважте, як вам приємно було у цій компанії.

17. Правильно поставлено розділові знаки в реченні:

А «Христе, тікаймо!» — твердо й рішуче прошепотіла до неї Олеся.

Б «Та не гавкай хоч ти мені. Чого б ото я гавкав», — жалівся дід.

В Тоді громада загула прелюто: — «Вона ж свій злочин визнала прилюдно!»

Г «Це я, ваш Пірат, впізнаєте? — гавкав він крізь сльози — О, який я щасливий!»

Д Як ударив вдруге — вона й попросилась — «Не рубай, коханий, бо я — твоя мила.

18. Правильно поставлено розділові знаки в реченні:

А «Мати Божа, Царице небесна, — гукала баба в саме небо, — голубонько моя, святая великомученице, побий його, невігласа, святим твоїм омофором!»

Б Олеся... промовляла тихо, утопаючи в нестерпній тузі, «Прощайте, матінко моя рідна, не забувайте мене, не забудете?»

В Подивився ще раз з-під волохатих брів на хворого і сказав «Тут ти вдома. Зрозумів? На багато верстов кругом тут тільки праліс та звірі, а людей нема».

Г «Мамо... — і затнувся, дивлячись на матір: — Дозвольте вас так називати, бо ви ж така... як і моя мати».

19. Укажіть речення, в якому правильно оформлена цитата:

А «Зрадників зневажають навіть ті, — казав свого часу римський історик Тацит, кому вони прислужились».

Б Німецький філософ Вільгельм фон Гумбольдт зауважував: «Найкраща влада та, яка робить себе зайвою».

В «Сама добродійність стає пороком, коли застосовують її помилково» — справедливо зазначив Олександр Довженко.

Г З нами назавжди залишаться слова Василя Стуса «Терпи, терпи — терпець тебе гартує, Сталить твій дух — отож терпи, терпи».

20. Правильно оформлено цитату в реченні:

А «Мова — то серце народу; гине мова — гине народ», це спостереження І. Огієнка містить у собі велику і сумну правду.

Б Шевченко був глибоко переконаний, що український народ порве кайдани колоніалізму, тому й заявляв — «Борітеся — поборете!»

В Шевченко вірив у велике майбутнє України й українського народу і палко закликав своїх земляків:

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь,
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає...

Г Ідеологи звинуватили Миколу Руденка, як він сам згадує, в «Грубих помилках у поетичній творчості».

Д Олесь Гончар пише, що Леся Українка: «поряд із Шевченком, Франком, Панасом Мирним, Коцюбинським... наполегливо розвивала й зміцнювала літературну мову».

21. Правильно оформлено цитату в реченні:

А У статті про О. Кобилянську сказано, що «Класичним зразком алегоричної мініатюри є поезія у прозі «Рожі».

Б «Борітеся — поборете!» — цими словами Т. Шевченко став на захист усіх поневолених.

В Сухомлинський вважав, що: «вміння читати — означає бути чутливим до змісту й краси слова, до його найтонших відтінків».

Г Борис Буряк пише, що: «В художній структурі сценаріїв і фільмів О. Довженка завжди присутній сам автор».

Д Важливу композиційну роль відіграє монолог Мавки, що починається словами

«О, не журися за тіло! Яним вогнем засвітилось воно, Чистим, палючим, як добре вино, Вільними іскрами вгору злетіло».

22. Пунктуаційну помилку в оформленні цитати допущено в реченні:

А Шевченкове «...треба миром, громадою обух сталить...» стало афоризмом.

Б Образ Прометея Шевченко використав як символ мужності, нескореності, а отже, і остаточної перемоги: «Не вмирає душа наша. Не вмирає воля».

В «Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову», — так визначає роль мови в житті нації Л. Костенко.

Г Іван Франко назвав Івана Нечуя-Левицького: «всеобіймаючим оком Правобережної України».

Д Словами: «Від кларнета твого — пофарбована дудка зосталась» Євген Маланюк характеризує пізнього Павла Тичину.

23. Пунктуаційну помилку в оформленні цитати допущено в реченні:

А Словами: «Від кларнета твого — пофарбована дудка зосталась» Євген Маланюк характеризує пізнього Павла Тичину.

Б Композицію роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» О. Білецький характеризував як «будинок з багатьма прибудовами й надбудовами».

В Золя написав колись палку статтю «Що я ненавиджу», яка закінчується так: «А тепер ви знаєте, що я люблю, до чого відчуваю пристрасну любов ще з юних літ».

Г «Слова — полова, але вогонь в одежі слова!..» — писав Іван Франко.

Д Рильський наголошував, що «не тільки в художній літературі, а й у кожному слові людському увага до мови — доконечна річ для того, щоб думка знайшла свою справжню кришталеву форму».

СТИЛІСТИКА І КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ
Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Позначте рядок, у якому всі словосполучення мають відтінок урочистості:

- А сивочолий Київ; видатний зодчий; серденько моє;
- Б священний обов'язок; почесне право; пам'ятки мистецтва;
- В козацька доба; державні символи; випала історична місія;
- Г серце Вітчизни; закарбовані на скрижалях історії; люди доброї волі.

2. Позначте речення, у якому виділене слово НЕ можна замінити варіантом у дужках:

- А Архітектор *наголосив* (підкреслив), що проект слід виконати вчасно.
- Б За мить вантажна машина *зникла* (щезла) з очей.
- В Технічний персонал *змарнував* (згаяв) багато часу на підготовчі роботи.
- Г У нашій родині панують теплі, дружні *стосунки* (взаємини).
- Д Щоб *здобути* (отримати) вищу освіту, потрібно наполегливо працювати.

3. НЕ можна замінити поданим варіантом у дужках виділене слово в реченні:

- А Діти *безтурботно* (безпечно) гралися на проїжджій частині вулиці.
- Б Усяке друковане слово мало своє місце на полицях цієї *бібліотеки* (книгозбірні).
- В Максимові Рильському була *властива* (притаманна) любов до людини і природи.
- Г Колись тут було *русло* (річище) Ташані, потім воно пересохло, поросло травою.
- Д Я люблю *тільки* (лише) таку гру де я певна, що виграю.

4. НЕ можна замінити поданим варіантом у дужках виділене слово в реченні:

- А За високими осоками почало *світліти* (світлішати) небо.
- Б *М'який* (незлостивий) докір корисніший за нещире подяку.
- В Ми не хотіли брати участь у цих *темних* (підозрілих) справах.
- Г Молоко дуже *корисне* (корисливе) для молодого організму
- Д *Подекуди* (місцями) пройшов сліпий дощик.

5. НЕ можна замінити поданим варіантом в дужках виділене слово в реченні:

- А У сім'ї панували теплі, дружні *взаємини* (стосунки).
- Б Активно розвивається співробітництво між двома країнами в науковій і культурній *галузях* (царинах).

В У 1939 році виникла реальна *воєнна* (військова) загроза мирному життю країн Європи.

Г Гамір атенці *зняли* (зчинили), наче готували бурю.

Д Усім працівникам *належить* (треба) пройти інструктаж з техніки безпеки.

6. Виділене слово вжито у невластивому йому значенні в реченні:

А Україна *проголосила* незалежність у серпні 1991 року.

Б Цю інформацію *розголошувати* заборонено.

В Доповідач *виголосив* палку промову.

Г Найактивнішим учасникам концерту *оголошено* подяку.

Д Голова зборів *проголосив* порядок денний.

7. Виділене слово вжито у невластивому для нього значенні в реченні:

А *Тактичні* заняття допомагають військовим удосконалити професійну підготовку.

Б Керівництво армії розробляє нові *тактичні* прийоми оборони.

В Наш командир - дуже *тактична* людина.

Г Генерал пояснив свої *тактичні* міркування.

Д Успіх бою забезпечили правильні *тактичні* розрахунки.

8. Виділене слово вжите в невластивому йому значенні в реченні:

А Два примірники словника *присутні* в кабінеті.

Б Вантажне відділення *розташоване* на першому поверсі.

В Ялту *вважають* одним із найпопулярніших курортів.

Г Директор банку *перебуває* за кордоном.

Д У санаторії *є* кілька басейнів.

9. Із поданих у дужках синонімів кожен із варіантів можливий у реченні:

А Він поминув ліс і пішов (стежкою, трактом) через жита.

Б На узліссі розкинув своє гілля (віковий, древній) дуб.

В Щось сьогодні такий (довгий, тривалий) день!

Г (Славетна, легендарна) співачка Соломія Крушельницька мала унікальний голос.

Д І в кого цей хлопець удався такий (вайлуватий, незграбний)?

10. З поданих у дужках синонімів кожен із варіантів можливий у реченні:

А (Ретельні, проникливі) дослідження археологів підтверджують слова Геродота.

Б Червоні жоржини (сильніше, потужніше) мерехтять росами.

В Старі дуби (оточували, облягали) галявину.

Г Представники різних поколінь не завжди (здатні, здібні) порозумітися.

Д Ми стояли, зачаровані (дивною, прекрасною) музикою весняних лугов.

11. Із поданих у дужках слів кожен із варіантів можливий у реченні:

А Рекламу розмістили в найбільш (*людних, людських*) місцях міста.

Б Зрілість людська виростає з боротьби. Часто з боротьби зі своїми сумнівами (*ваганнями, коливаннями*).

В Тато мій - рішуча людина, хоч і мрійник. Ці якості в людині не поєднуються, але тато, мабуть, (*виняток, виключення*).

Г На фото: П. Тичина - у центрі, М. Вінграновський (*зліва, ліворуч*), В. Шевчук (*справа, праворуч*).

Д У народній медицині мед має (*лікувальні, лікарські*) властивості.

12. Позначте словосполучення, у якому порушено граматичну норму на позначення часу:

А рівно о першій;

Б десять хвилин по шостій;

В пів на десяту;

Г сім годин двадцять хвилин;

Д за двадцять п'ята.

13. Граматичний зв'язок порушено в словосполученні:

А пам'ятник Т. Шевченка;

Б прийти о п'ятій годині;

В у зв'язку з виданою постановою;

Г зраджувати ідеали;

Д дякувати батькові.

14. Граматичний зв'язок порушено у словосполученні:

А працювати щосереди;

Б вищий мене;

В зошит з математики;

Г вірний собака;

Д розповідати про іспит.

15. Позначте рядок, у якому словосполучення побудовані неправильно:

А зелене Тбілісі, злий собака, нуль цілих і три десятих;

Б давній друг, вчасна допомога, гострий біль;

В вчена ступінь, сине Дніпро, важкий путь;

Г червона гуаш, барабанний дріб, прозорий тюль.

16. Позначте словосполучення, яке потребує редагування:

- А дотримати слова;
- Б навчати математики;
- В оволодіти знання;
- Г опанувати мову;
- Д знехтувати наказом.

17. Потребує редагування словосполучення:

- А переказати кошти;
- Б милуватися краєвидом;
- В знатися на живописі;
- Г поступати в університет;
- Д алфавітний покажчик.

18. Позначте речення, що потребує редагування:

- А Журнал пропонує низку літературних портретів.
- Б У киян цей часопис має великий авторитет.
- В Номер розпочинається добіркою сатиричних творів.
- Г З новими творами виступає понад півсотні гумористів.

19. Позначте речення, що потребує редагування:

- А Сніжинки з інеєм ще більше закрутилися, стовпом здіймаючись угору.
- Б Сидячи на березі річки, милуюся її повільною течією.
- В Прочитавши цікаву книжку, хочеться поділитися враженнями з іншими.
- Г За таких обставин не будемо сидіти склавши руки.

20. Позначте речення, що потребує редагування:

- А Готуючись до екзаменів, студенти відвідують наукові бібліотеки.
- Б Трохи підрісши, хлопець почав розпитувати про важку долю батька.
- В Милуючись лісовими краєвидами з вікна вагона, у мене виникали спогади дитинства.
- Г Читаю п'єсу, звертаючи увагу на ремарки.

21. Позначте речення, що потребує редагування:

- А Важливим напрямком взаємодії суспільства та ЗМІ є висвітлення діяльності органів державної влади.
- Б Майбутнє українського слова значною мірою залежить від освітян.
- В Випускники мають більш відповідальніше ставитися до навчання.
- Г Студенти висловлюються за необхідність демократизації суспільства.

22. Позначте речення, яке потребує редагування:

А Інформацію про надходження нових товарів можна отримати у продавця-консультанта.

Б Розпочинається сезонний розпродаж зимових пальто.

В Пропозиції покупців буде обов'язково передано виробникам.

Г У неділю магазин працює з десятої години.

Д На нашому масиві відкрито новий супермаркет.

23. Позначте речення, яке потребує редагування:

А Дозвольте оголосити порядок денний.

Б Пропозицію прошу внести до протоколу.

В Хочу подякувати учасників круглого столу.

Г Наряду було проведено відповідно до визначеного регламенту.

Д Ми зацікавилися Вашою пропозицією і хочемо отримати детальнішу інформацію.

24. Позначте рядок, у якому порушено правила чергування у-в;

А Батьки нас учили жити чесно й допомагати один одному в усьому.

Б Упевнений, що немає в світі нічого кращого за землю, де та народився.

В Вони завжди знали: у будь-яку хвилину тренер дасть слушну пораду, допоможе повірити в себе.

Г У нашому місті багато парків і скверів.

25. Граматичну помилку допущено в реченні:

А Сковорода ішов поруч, спідлоба стежачи за співрозмовником.

Б Летять в село лелеки напівсонні, ліниво й важко махаючи крильми.

В Теплий вітер цілує каштани, колихаючи віти смутні.

Г Треба зранку до праці ставати, зневажаючи втому і лінь.

Д Побачивши картини Катерини Білокур, мене охопило зачарування.

26. Граматична помилка допущена в реченні:

А Коли світило яскраве сонце, я вийшов з дому.

Б Яскраве сонце засліпило мене, коли я виходив з дому.

В Виходячи з дому, я мружився від яскравого сонця.

Г Коли я виходив з дому, мене засліпило яскраве сонце.

Д Виходячи з дому, мене засліпило яскраве сонце.

27. Граматичну помилку допущено в реченні:

А Вивчаючи історію, серце сповнюється болем за долю нашої Батьківщини.

Б Співаючи веснянки, дівчата беруться за руки й утворюють коло.

В Брат подарував мені підручник з історії, написаний О. Субтельним.

Г Хмаринки, сонцем пересновані, пливуть і тануть, наче дим.

28. Граматично правильне продовження речення «Занотовуючи результати експерименту, ...»

- А деякі з них виявилися несподіваними
- Б у мене виникли сумніви.
- В консультуйтеся з науковим керівником.
- Г важливими є всі числові показники.
- Д нарешті окреслюється подальший план роботи.

29. Граматично правильний варіант продовження речення «Уживаючи просторічні слова, ...»

- А ви справляєте погане враження.
- Б ваше мовлення збіднюється.
- В спотворюється зміст фрази.
- Г це викликає подив співрозмовника.
- Д страждає ваша мовленнєва культура.

30. Граматично правильне продовження речення «Обираючи стиль одягу, ...» подано в рядку

- А витрачається багато часу.
- Б зважайте на певні норми.
- В підкреслюється індивідуальність.
- Г велике значення має колір.
- Д ваш гардероб має залежати від погоди.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Арполенко Г. П. Числівник української мови : посібник / Г. П. Арполенко, К. Г. Городенська, Г. Х. Щербатюк. - К. : Наукова думка, 1980. - 242 с.
2. Безпояско О. К. Морфеміка української мови / О. К. Безпояско, К. Г. Городенська. - К., 1987. - 210 с.
3. Біда С. Прислівник як частина мови / С. Біда // Дивослово. - 1997. - № 3. - С. 50 - 52.
4. Винницький В. М. Наголос у сучасній українській мові / Василь Михайлович Винницький. - К. : Рад. шк., 1984. - 160 с.
5. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. - К. : Наук. думка, 1988. - 256 с.
6. Вітрук О. Дієприкметник. Дієприслівник / О. Вітрук // Дивослово. - 1996. - № 11. - С.35-37.
7. Волох В. О. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Словотвір : підручник / О. Т. Волох. - Доп. і перероб. вид. 2. - К. : Вища школа, 1986. - 199 с.
8. Волох В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис : підручник / О. Т. Волох. - Доп. і перероб. вид. 2. - К. : Вища школа, 1989. - 334 с.
9. Гнатюк Г. М. Дієприкметник в сучасній українській літературній мові / Г. М. Гнатюк. - К. : Наук. думка, 1982. - 248 с.
10. Головащук С. І. Складні випадки наголошення : словник-довідник / С. І. Головащук. - К. : Либідь, 1995. - 191 с.
11. Горпинич В. О. Морфологія української мови : підручник для студентів вищих навчальних закладів / В. О. Горпинич. - К. : Академвидав, 2004. - 336 с.
12. Горпинич В. О. Українська словотвірна дериватологія : навч. посібник для студ. філолог. фак. / В. О. Горпинич. - Дніпропетровськ : ДДУ, 1998. - 223 с.
13. Граматика української мови. Морфологія : підручник для студ. філ. фак. вузів / О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. - К. : Либідь, 1993. - 336 с.
14. Грищенко А. П. Прикметник в українській мові / А. П. Грищенко. - К. : Наук. думка, 1978. - 207 с.
15. Деркач П.М. Короткий словник синонімів української мови / П. М. Деркач. - Львів; Краків; Париж : Просвіта, 1993. - 209 с.
16. Єрмоленко С. Я. Українська мова : короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибик, О. Г. Тодор; ред. С. Я. Єрмоленко. - К. : Либідь, 2001. - 224 с.

17. Жовтобрюх М. А. Займенник у системі частин мови / М. А. Жовтобрюх // Мовознавство. - 1994. - № 6. - С. 18 - 21.
18. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови : синтаксис / А. П. Загнітко. - Донецьк : ДонНУ, 2001. - 662с.
19. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови : морфологія / А. П. Загнітко. - Донецьк : Вид-во Донецького ун-ту, 1996. - 437 с.
20. Зеленько А. С. Загальне мовознавство : історія лінгвістичних вчень. Аспекти, методи, прийоми та процедури дослідження мови : посібник / А. С. Зеленько. - Луганськ : Альма-матер, 2003. - 268 с.
21. Карпенко Ю. О. Класифікація звуків сучасної української літературної мови / Ю. О. Карпенко // Щорічні записки з українського мовознавства. - Вип.3.- Одеса, 1996. - С. 22 - 30.
22. Карпова В. К. Проблеми вивчення історії словникового складу мови / В. К. Карпова // Історія української мови. Лексика і фразеологія. - К., 1993. - С.5 - 14.
23. Клименко Н. Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові / Н. Ф. Клименко. - К. : Наук. думка, 1984. - 252 с.
24. Клименко Н. Ф. Морфеміка сучасної української мови : монографія / Н. Клименко. - К. : Укр. мова та літ., 2000. - 95 с.
25. Колодяжний А. С. Прийменник : [матеріали до лекції з курсу сучасної укр. літ. мови] / А. С. Колодяжний. - Х. : Вид-во Харк. ун-ту, 1960. - 165 с.
26. Коць Л. М. Дієприслівник у сучасній українській літературній мові. Специфіка зв'язків та їх значення. - К. : Вид-во АН УРСР, 1964. - 163 с.
27. Кочерган М. Словник російсько-українських міжмовних омонімів / [авт.-уклад. Кочерган М. П.]. - К.: Академія, 1997. - 400 с.
28. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови : морфологія / І. К. Кучеренко ; Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 2-ге вид., уточн. й допов. - Вінниця : Поділля-2000, 2003. - 464 с.
29. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови: Семантична структура слова / Лисиченко Л. А. - Х. : Вид-во Харків. ун-ту, 1977. - 116с.
30. Лисиченко Л. А. Лексико-семантична система української мови / Лисиченко Л. А. - Х. : Харків. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, 1997. - 129 с. - С.4 - 16.
31. Матвіяс І. Г. Іменник в українській мові : наук. вид. / І. Г. Матвіяс. - К. : Радянська школа, 1974. - 182 с.
32. Мацько Л. І. Стилїстика української мови [текст] : підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; ред. Л. І. Мацько. - К. : Вища школа, 2003. - 462 с.
33. Мовчун А. Етимологія граматичних термінів / Мовчун А. // Дивослово. - 2000. - № 7. - С. 24-26.

34. Морфемний словник / укл. Л. М. Полюга. - К. : Рад.школа, 1983. - 464 с.
35. Москаленко Н. А. Сучасна українська літературна мова : лексичний, фонетичний, граматичний аналіз слів / Москаленко Н. А., Фащенко М. М., Смагленко Ф. П. - К., Одеса, 1980. - 160 с.
36. Муромцева О. Г. Розвиток лексики української літературної мови в II пол. XIX ст. - на поч. XX ст. / Муромцева О. Г. - Х. : Вища школа, 1985. - 152 с.
37. Непийвода Н. Синонімія виражальних засобів наукового стилю / Н. Непийвода. - Дивослово. - 1997. - № 2. - С.18 - 22.
38. Німчук В. Сучасні проблеми українського правопису / В. Німчук // Освіта України. - 2001. - № 4 (24 січня). - С.10 - 11.
39. Огієнко І. Наочна таблиця милозвучності української мови / І. Огієнко // Дивослово. - 1998.- № 5 - 6. - С. 17 – 20.
40. Ожиган В. М. Категорія числа займенникових іменників / В. М. Ожиган // Мовознавство. - 1996. - № 2 - 3. - С.5 - 9.
41. Орфографічний словник української мови : близько 120 000 слів / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні АН України, Ін-т укр. мови АН України ; укл. С. І. Головашук [та ін.]. - К. : Довіра, 1994. - 864 с.
42. Орфоепічний словник : словник / укл. М. І. Погрібний. - К. : Рад. школа, 1984. - 629 с.
43. Передрій Г. Дієприслівник / Г. Передрій // Дивослово. - 1994. - № 2. - С.36 - 38.
44. Передрій Г. Дієслово / Г. Передрій // Дивослово. - 1994. - № 4. - С.43 - 47.
45. Півторак Г. П. Занепад зредукованих Ъ і Ь його вплив на формування фонологічної системи української мови / Г. П. Півторак // Мовознавство. - 1998. - № 2 - 3. - С. 3 - 14.
46. Погрібний М. І. Словник наголосів української літературної мови / М. І. Погрібний. - 2-ге вид. випр. і доп. - Київ : Рад.школа, 1964. - 639 с.
47. Полюга Л. Про вторинні кореневі системи / Л. Полюга // Дивослово. - 1998. - № 11. - С.12 - 14.
48. Полюга Л. М. Словник антонімів української мови : словник / Л. М. Полюга ; Нац. акад. наук України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, Укр. мовно-інформ. фонд. - 2-ге вид., допов. і виправ. - К. : Довіра, 2001. - 275 с.
49. Русанівський В. М. Структура українського дієслова / Русанівський В. М. - К. : Наук. думка, 1971. - 317 с.
50. Русско-украинский орфоэпический словарь / под ред. В. М. Русановского. - К. : Освіта, 1992. - 254 с.
51. Сасинович С. С. Дієприслівники в сучасній українській мові / Сасинович С. С. - К. : Рад. шк., 1963. - 108 с.
52. Симоненкова Л. Числівник / Л. Симоненкова, Я. Остаф // Дивослово. - 1994. - № 7. - С.37 - 39.

53. Сікорська З. С. Сучасна українська літературна мова : словотвір і морфеміка / Сікорська З. С. - Луганськ, 2000. - 174 с.
54. Сікорська З. С. Шкільний морфемний словник / З. С. Сікорська, Т. П. Терновська. - Луганськ, 1992.
55. Словник іншомовних слів : 23 000 слів та термінологічних словосполучень / укл. Л. О. Пустовіт [та ін.] ; ред. Л. О. Пустовіт. - К. : Довіра, 2000. - 1017 с.
56. Словник-довідник вживання літери Г. - Львів : Б-ка укр. націоналіста, 1993. - 16с.
57. Сучасна українська літературна мова : підручник для студ. філол. спец. вищ. навч. закладів / за ред. М. Я. Плющ. - 4-те вид., стереотип. - К. : Вища школа, 2005. - 430 с.
58. Сучасна українська літературна мова : підручник для студ. філол. спец. вузів / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ и др.; ред. А. П. Грищенко ; М-во освіти України. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К. : Вища школа, 1997. - 493 с.
59. Сучасна українська літературна мова : вступ. Фонетика / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР ; за заг. ред. І. К. Білодіда. - К. : Наукова думка, 1969. - 436 с.
60. Сучасна українська літературна мова : Лексика. Фразеологія / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР ; За заг. ред. І. К. Білодіда. - К. : Наукова думка, 1973. - 439 с.
61. Сучасна українська літературна мова : морфологія / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР ; за заг. ред. І. К. Білодіда. - К. : Наукова думка, 1973. - 583 с.
62. Сучасна українська літературна мова : синтаксис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР; за заг. ред. І. К. Білодіда. - К. : Наукова думка, 1972. - 515 с.
63. Сучасна українська літературна мова : стилістика / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР ; за заг. ред. І. К. Білодіда. - К. : Наукова думка, 1973. - 588 с.
64. Сучасна українська мова : підручник для студ. гум. спец. вузів / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко ; ред. О. Д. Пономарів ; М-во освіти і науки України. - 2-ге вид., перероб. - Київ : Либідь, 2001. - 400 с.
64. Ткачук О. Деякі аспекти проблеми походження української мови / О. Ткачук // Дивослово. - 1998. - № 2. - С. 10 - 12.
65. Тоцька Н. І. Голосні фонемі української мови / Н. І. Тоцька. -К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1973. - 193 с.
67. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія : завдання і вправи: навчальний посібник / Н. І. Тоцька. - К. : Вища школа, 1995. - 151 с.
68. Ужченко В. Д. Українська фразеологія : навчальний посібник для студ.філ.фак ун-тів / В. Д. Ужченко, Л. Авксентьєв. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Харків : Основа, 1990. - 167 с.

69. Ужченко В. Д. Фразеологічний словник східнослобожанських і східностепових говірок Донбасу / Ужченко В. Д. - Луганськ : Альма-матер, 2002. - 263 с.
70. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови : навчальний посібник / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. - К. : Знання, 2007. - 494 с.
71. Українська літературна вимова і наголос. Словник-довідник.-К. : Наук. думка, 1973. - 724 с.
72. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. - К. : Наук. думка, 2007. - 288 с.
73. Фонетика. Орфоєпія. Графіка. Орфографія : посібник для вчителів / О. П. Блик. - К. : Рад. школа, 1988. - 128 с.
74. Щербина Н. Л. Дієприслівниковий зворот та його структурно-семантичні і функціональні відповідники у сербській мові / Н. Л. Щербина // Дивослово. - 2000. - № 2.-С. 58 - 64.
75. Яворська С. Будова слова і словотвір (Робота з орфографії) / С. Яворська // Дивослово. - 1997. - № 5 - 6. - С. 39 - 42.

ЗМІСТ

Передмова	3
Тестові завдання з курсу «Сучасна українська літературна мова»	
Фонетика. Графіка. Орфоепія	4
Орфографія	9
Лексикологія та фразеологія	18
Будова слова і словотвір	27
Морфологія	
Іменник	32
Прикметник	38
Числівник	43
Займенник	48
Дієслово. Дієслівні форми	53
Прислівник	61
Службові частини мови	65
Підсумкові тести до теми «Морфологія»	77
Синтаксис. Пунктуація	
Словосполучення. Просте речення	80
Односкладне речення	86
Ускладнене речення.	
Однорідні члени речення. Звертання. Вставні слова	89
Відокремлені члени речення	94
Складне речення	100
Пряма і непряма мова. Цитата	112
Стилістика і культура мовлення	118
Рекомендована література	124

ДЛЯ ПОДАТОК

ДЛЯ ПОДАТОК

Навчально-методичне видання

Галина Антонівна КАПТУР

**«Сучасна українська мова з практикумом»
(тестові завдання для поточного контролю знань
студентів напрямку підготовки 6.010102
«Початкова освіта»)**

Підписано до друку 17.02.2014.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 5,15. Обл.-вид. арк. 5,86.
Наклад 100 пр.

Поліграфічно-видавничий дім «Твердиня»
п / с-9, м. Луцьк-21, 43021; тел.: 050-2950250;
tverdyna@gmail.com
Свідоцтво Державного комітету
телебачення і радіомовлення України

ДК № 2030 від 14.12.2004 р.
Друк МПП «Медіа»
просп. Волі, 27, м. Луцьк, 43010
Свідоцтво Держкомінформу України
ДК № 416 від 12. 04. 2001 р.